

Ministerstwo Gospodarki i Pracy

**Kwalifikowalność wydatków w
ramach Europejskiego Funduszu
Rozwoju Regionalnego**

Wytyczne

DEPARTAMENT KOORDYNACJI POLITYKI STRUKTURALNEJ

Jednostka Monitorująca - Kontrolna

Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego

WARSZAWA, SIERPIEŃ 2004

SPIS TREŚCI

1. OGÓLNE ZASADY KWALIFIKOWALNOŚCI	7
1.1. PODSTAWY PRAWNE	7
1.2. ROZPORZĄDZENIE RADY (WE) NR 1260/1999 Z DNIA 21 CZERWCA 1999 R.....	9
1.3. ROZPORZĄDZENIE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY (WE) NR 1783/1999 Z DNIA 12 LIPCA 1999 R.	10
1.4. ROZPORZĄDZENIE KOMISJI (WE) NR 448/2004 Z DNIA 10 MARCA 2004 R.	12
1.5. UZUPEŁNIENIE PROGRAMU	13
2. KWALIFIKOWALNOŚĆ PROJEKTÓW I WYDATKÓW	14
2.1. KWALIFIKOWALNOŚĆ PROJEKTÓW	14
2.1.1. Zgodność z politykami wspólnotowymi.....	14
2.1.2. Szczegółowe kryteria kwalifikowalności projektów	19
2.2. KWALIFIKOWALNOŚĆ WYDATKÓW.....	21
2.2.1. Horyzont czasowy kwalifikowalności	22
3. KOMENTARZ DO ROZPORZĄDZENIA 448/2004	28
3.1. ZASADA 1: WYDATKI RZECZYWIŚCIE PONOSZONE	29
3.1.1. Płatności ponoszone przez Beneficjentów końcowych	29
3.1.2. Koszty amortyzacji.....	30
3.1.3. Koszty ogólne	31
3.1.4. Wkład rzeczowy.....	31
3.1.5. Dowody wydatków	34
3.1.6. Podwykonawstwo.....	35
3.2. ZASADA 2: KSIĘGOWANIE PRZYCHODÓW	36
3.2.1. Księgowanie przychodów osiągniętych w trakcie realizacji inwestycji do momentu jej rozliczenia – przypadek ogólny	36
3.2.2. Księgowanie przychodów w ramach środków inżynierii finansowej.....	37
3.2.3. Wkład sektora prywatnego występujący obok wkładu publicznego.....	37
3.2.4. Znaczące zyski netto osiągnięte podczas cyklu gospodarczego inwestycji infrastrukturalnych.....	37
3.3. ZASADA 3: OPŁATY FINANSOWE I INNE ORAZ WYDATKI PRAWNE	43
3.3.1. Odsetki od debetu.....	43
3.3.2. Opłaty od transakcji finansowych	44
3.3.3. Prowizje od wymiany walut i ujemne różnice kursowe	44
3.3.4. Opłaty bankowe za prowadzenie rachunków	44
3.3.5. Porady prawne	44
3.3.6. Opłaty notarialne	45
3.3.7. Koszty ekspertyz technicznych.....	45
3.3.8. Koszty księgowości	46
3.3.9. Audyt.....	46
3.3.10. Koszty gwarancji udzielanych przez bank lub inną instytucję finansową.....	46

3.3.11. Koszty kar finansowych, oraz wydatków związanych ze sporami sądowymi.....	46
3.3.12. Inne wydatki finansowe	47
3.4. ZASADA 4: ZAKUP SPRZĘTU UŻYWANEGO	48
3.4.1. Używany sprzęt.....	48
3.5. ZASADA 5: ZAKUP NIERUCHOMOŚCI GRUNTOWEJ	50
3.5.1. Koszt zakupu niezabudowanej ziemi	50
3.5.2. Koszt zakupu gruntu w projektach z zakresu ochrony środowiska	51
3.6. ZASADA NR 6: ZAKUP NIERUCHOMOŚCI BUDYNKOWYCH	53
3.6.1. Zasada ogólna.....	53
3.6.2. Pozostałe warunki kwalifikowania	53
3.7. ZASADA 7: PODATEK VAT I INNE PODATKI ORAZ OPŁATY.....	56
3.7.1. Podatek VAT jako koszt kwalifikowalny	56
3.7.2. Inne podatki i opłaty	63
3.7.3. Schemat stwierdzania kwalifikowalności VAT-u.....	64
3.8. ZASADA 8: FUNDUSZE KAPITAŁU PODWYŻSZONEGO RYZYKA I FUNDUSZE POŻYCZKOWE.....	65
3.8.1. Zasada ogólna.....	65
3.8.2. Warunki przyznawania pomocy z EFRR.....	65
3.9. ZASADA 9: FUNDUSZE GWARANCYJNE.....	72
3.9.1. Zasada ogólna.....	72
3.9.2. Warunki przyznawania pomocy z EFRR.....	72
3.10. ZASADA 10: LEASING	75
3.10.1. Kwalifikowalność leasingu (zasada ogólna)	75
3.10.2. Warunki współfinansowania leasingu na rzecz Leasingodawcy (finansującego).	76
3.10.3. Warunki współfinansowania leasingu bezpośrednio dla Leasingobiorcy (korzystającego).	78
3.10.4. Zasady współfinansowania kosztów rat leasingowych wynikających z umów leasingowych charakteryzujących się głównymi cechami leasingu finansowego:	78
3.10.5. Zasady współfinansowania kosztów rat leasingowych płaconych w ramach umów leasingowych charakteryzujących się głównymi cechami leasingu operacyjnego:.....	79
3.10.6. Leasing Zwrotny.....	80
3.11. ZASADA NR 11: KOSZTY WYNIKAJĄCE Z ZARZĄDZANIA I URUCHOMIENIA FUNDUSZY STRUKTURALNYCH.....	81
3.11.1. Zasada ogólna.....	81
3.11.2. Warunki kwalifikowania wydatków wymienionych w pkt. 3.11.1.....	82
3.11.3. Inne wydatki w ramach pomocy technicznej	83
3.11.4. Wydatki administracji publicznej związane z realizacją projektów.....	83
3.12. KWALIFIKOWANIE SIĘ PROJEKTÓW W ZALEŻNOŚCI OD MIEJSCA	84

4. INNE ZAGADNIENIA DOTYCZĄCE KWALIFIKOWALNOŚCI WYDATKÓW.....	85
4.1. KWALIFIKOWANIE KOSZTÓW ZAKUPU POJAZDÓW	85
4.2. POCHODZENIE SPRZĘTU I URZĄDZEŃ WYKORZYSTYWANYCH W PROJEKTACH.....	86
5. NAJCZĘŚCIEJ ZADAWANE PYTANIA	87
5.1. ZINTEGROWANY PROGRAM ROZWOJU REGIONALNEGO.....	88
5.2. WZROST KONKURENCYJNOŚCI PRZEDSIĘBIORSTW	89
5.3. TRANSPORT	90
6. LISTA KONTAKTOWA	92
6.1. UZYSKIWANIE ODPOWIEDZI W ZAKRESIE KWALIFIKOWALNOŚCI	92
6.2. ADRESY KONTAKTOWE	93
6.2.1. <i>Jednostka Monitorująca - Kontrolna Europejskiego Funduszu</i> <i>Rozwoju Regionalnego.....</i>	93
6.2.2. <i>Instytucje Zarządzające.....</i>	93
7. ZAŁĄCZNIKI.....	100
7.1. LISTA ZAŁĄCZNIKÓW	100
7.2. ROZPORZĄDZENIE 448/2004.....	101
7.3. WYKAZ DZIAŁAŃ PODLEGAJĄCYCH NOTYFIKACJI.....	124

WSTĘP

Niniejsze Wytyczne zostały przygotowane w celu przedstawienia wykładni problematyki kwalifikowalności kosztów i wydatków ponoszonych przez Beneficjentów w ramach projektów realizowanych z udziałem Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR). Ich zadaniem jest pomóc w określeniu rodzajów kosztów i wydatków kwalifikowalnych i niekwalifikowalnych w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego.

Docelową grupę odbiorców Wytycznych stanowią Instytucje Zarządzające, Pośredniczące i Wdrażające programy współfinansowane ze środków EFRR. Wytyczne mogą stanowić również cenne źródło informacji dla potencjalnych Beneficjentów pomocy, którzy chcieliby zapoznać się z zasadami uznawania wydatków ponoszonych w ramach realizacji projektów. W takim przypadku zaleca się jednak jednocześnie korzystanie z odpowiedniego Programu Operacyjnego oraz Uzupełnienia Programu, w których na poziomie działań i/lub poddziałań wyszczególnione zostały typy projektów kwalifikujące się do wsparcia przez EFRR. Ponadto, należy również sięgnąć do instrukcji wypełniania wniosku o przyznanie dofinansowania ze środków EFRR.

W przypadku, gdy Wytyczne nie dostarczają wystarczających informacji nt. kwalifikowalności niektórych rodzajów wydatków, z pytaniami należy zwracać się w pierwszym rzędzie do odpowiedniej Instytucji Wdrażającej lub Pośredniczącej. W przypadku braku uzyskania satysfakcjonującej odpowiedzi, należy zwrócić się z prośbą o wyjaśnienie wątpliwości do Instytucji Zarządzającej¹ danym Programem Operacyjnym. Jeśli również odpowiedź udzielona przez Instytucję Zarządzającą nie przyniesie rozstrzygnięcia, można poprosić o wykładnię Jednostkę Monitorującą - Kontrolną EFRR.

W ramach Podstaw Wsparcia Wspólnoty 2004-2006, w Polsce, z EFRR współfinansowane będą następujące Programy Operacyjne:

- Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego (ZPORR, I, III i IV priorytet)
- Sektorowy Program Operacyjny „Wzrost konkurencyjności przedsiębiorstw” (SPO WKP)
- Sektorowy Program Operacyjny „Transport” (SPO-T)
- Program Operacyjny „Pomoc techniczna” (PO-PT)
- oraz dokumenty programowe Inicjatywy Wspólnotowej INTERREG.

¹ Lista osób kontaktowych w Instytucjach Zarządzających odnośnie zagadnień dotyczących kwalifikowalności wydatków stanowi załącznik nr XX niniejszych Wytycznych.

Wytyczne składają się z części ogólnej, w której przedstawione zostały podstawy prawne i ogólne zasady kwalifikowania wydatków, oraz z części szczegółowej będącej komentarzem do zasad Rozporządzenia Rady nr 448/2004.

Uzupełnienie Wytycznych stanowi tabela, w której została określona kwalifikowalność różnych rodzajów wydatków. Intencją autorów jest prowadzenie bieżącej aktualizacji ww. tabeli w oparciu o informacje otrzymywane od Instytucji Zarządzających.

Zespół Autorski

Jednostka Monitorująca - Kontrolna EFRR

Edyta Martini (naczelnik),

Jolanta Dowiat- Urbańska, Anna Staniewska, Agnieszka Łukomska, Dariusz

Kamiński, Michał Sundmann.

Wytyczne powstały przy współpracy z ekspertami:

Sheila Maxwell, Vera Vierhrig, Frédéric Frapaise, Frédéric Bovet.

OGÓLNE ZASADY KWALIFIKOWALNOŚCI

1.1. Podstawy prawne

Podstawy prawne zagadnienia kwalifikowalności projektów i wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego stanowią następujące wspólnotowe akty prawne:

- Rozporządzenie Rady (WE) nr 1260/1999 z dnia 21 czerwca 1999 r. wprowadzające ogólne przepisy dotyczące Funduszy Strukturalnych;
- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1783/1999 z 12 lipca 1999 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego;
- Rozporządzenie Komisji (WE) nr 448/2004 z dnia 10 marca 2004 r. zmieniające Rozporządzenie (WE) nr 1685/2000 ustanawiające szczegółowe zasady wykonania Rozporządzenia Rady (WE) nr 1260/1999 w zakresie kwalifikowalności wydatków ponoszonych na operacje współfinansowane z Funduszy Strukturalnych i unieważniające Rozporządzenie Komisji (WE) nr 1145/2003 z dnia 27 czerwca 2003 r.

Pełne teksty rozporządzeń (oprócz rozporządzenia 448/2004²) dostępne są na stronie internetowej Ministerstwa Gospodarki i Pracy :

www.fundusze-strukturalne.gov.pl

Wszystkie rozporządzenia dostępne są w angielskiej wersji językowej na oficjalnej stronie Unii Europejskiej pod adresem:

<http://europa.eu.int/eur-lex/>

Obowiązkiem Państw Członkowskich jest zapewnienie, by proces wyboru i realizacji projektów współfinansowanych przez EFRR przebiegał zgodnie z ww. rozporządzeniami. Państwa Członkowskie mogą dodatkowo stosować własne, bardziej rygorystyczne przepisy i wymogi, które jednak muszą pozostawać w zgodzie z rozporządzeniami organów wspólnotowych.

² W chwili obecnej brak oficjalnego tłumaczenia tekstu tego rozporządzenia. Można posługiwać się dostępnym tłumaczeniem rozporządzenia 1145/2003, które w nieznacznym stopniu różni się od rozporządzenia 448/2004.

W polskim systemie prawnym podstawowym aktem prawnym regulującym kwestie korzystania ze środków Funduszy Strukturalnych Unii Europejskiej jest ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o Narodowym Planie Rozwoju³. Zagadnienie kwalifikowalności projektów i wydatków w ramach poszczególnych Programów Operacyjnych zostało zdefiniowane w Uzupełnieniach Programów przyjętych w drodze rozporządzeń właściwych ministrów na podstawie ww. ustawy.

³ „Ustawa określa sposób przygotowania i realizacji Narodowego Planu Rozwoju, w tym:

- 1) zasady koordynacji i współdziałania organów administracji rządowej, organów administracji samorządowej i partnerów społecznych i gospodarczych;
- 2) zasady współdziałania z instytucjami Wspólnot Europejskich oraz organizacjami międzynarodowymi;
- 3) instrumenty finansowe;
- 4) system instytucjonalny;
- 5) system programowania, monitorowania, sprawozdawczości, oceny i kontroli” (artykuł 1 ustawy).

1.2. Rozporządzenie Rady (WE) nr 1260/1999 z dnia 21 czerwca 1999 r.

Postanowienia dotyczące uznawania i kwalifikowania wydatków zostały przedstawione w artykule 30 Rozporządzenia Rady nr 1260/99 wprowadzającego ogólne przepisy dotyczące Funduszy Strukturalnych:

- ☞ „Wydatki odnoszące się do operacji powinny kwalifikować się do współfinansowania z funduszy, tylko jeśli te operacje tworzą część danej pomocy,
- ☞ Wydatek może zostać uznany za niekwalifikujący się do współfinansowania z funduszy, jeżeli został on opłacony przez Beneficjenta końcowego przed dniem, w którym wniosek o pomoc trafił do Komisji,
- ☞ Końcowa data kwalifikowania się wydatków powinna zostać określona w decyzji przyznającej środki z funduszy. Powinna ona odnosić się do płatności dokonywanych przez końcowych Beneficjentów,
- ☞ Odpowiednie zasady krajowe powinny odnosić się do kwalifikujących się wydatków, chyba że Komisja ustali wspólne zasady dotyczące kwalifikowania wydatków zgodnie z procedurą, o której mowa w art. 53 ust. 2 Rozporządzenia 1260,
- ☞ Państwa członkowskie powinny zagwarantować, że dana operacja otrzyma współfinansowanie z funduszy tylko wówczas, gdy w okresie pięciu lat od daty decyzji właściwych władz krajowych lub instytucji zarządzającej w sprawie wkładu funduszy nie podlega znacznym modyfikacjom:
 - Wpływającym na jej charakter lub warunki jej wdrażania lub przyznające firmie lub instytucji publicznej nadmierne korzyści,
 - Wynikającym albo ze zmiany charakteru własności danej infrastruktury albo zaprzestania lub zmiany lokalizacji działalności produkcyjnej.
- ☞ Państwa członkowskie powinny poinformować Komisję o wszelkich takich modyfikacjach; jeżeli nastąpi taka modyfikacja, zastosowanie ma artykuł 39 Rozporządzenia 1260/1999⁴.

⁴ Rozporządzenie Rady (WE) nr 1260/1999 z dnia 21 czerwca 1999 r. wprowadzające ogólne przepisy dotyczące Funduszy Strukturalnych

1.3. Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1783/1999 z dnia 12 lipca 1999 r.

Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego został stworzony zgodnie z artykułem 160 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską jako instrument korygowania podstawowych dysproporcji regionalnych na obszarze Wspólnoty. W tym celu ma on uczestniczyć w rozwoju i przyczyniać się do dostosowania strukturalnego regionów opóźnionych w rozwoju oraz w przekształcaniu upadających regionów przemysłowych. Zadania oraz zakres stosowania Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego zostały zdefiniowane szczegółowo w Rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1783/1999 z 12 lipca 1999 w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego.

„Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego przyczynia się do finansowania:

- inwestycji produkcyjnych mających na celu tworzenie i ochronę stałych miejsc pracy;
- inwestycji w infrastrukturę:
 - która w regionach objętych celem 1 przyczynia się do zwiększenia potencjału gospodarczego, rozwoju, dostosowania strukturalnego oraz tworzenia lub utrzymywania stałych miejsc pracy w tych regionach, w tym inwestowania w infrastrukturę przyczyniającą się do tworzenia i rozwijania transeuropejskich sieci w dziedzinie transportu, telekomunikacji i infrastruktury energetycznej, biorąc pod uwagę konieczność połączenia z centralnymi regionami Wspólnoty regionów strukturalnie upośledzonych na skutek ich wyspiarskiego, śródlądowego lub peryferyjnego usytuowania;
 - która w regionach i na obszarach objętych celami 1 i 2 lub inicjatywami wspólnotowymi, określonych w art. 20 ust. 1 lit. a) i b) rozporządzenia (WE) nr 1260/1999, dotyczy zróżnicowania upadających terenów gospodarczych i obszarów przemysłowych, sprzyja odnowie obszarów miejskich dotkniętych kryzysem i tworzy lepszy dostęp do obszarów wiejskich i obszarów zależnych od rybołówstwa; narzędzia infrastruktury, w przypadku gdy modernizacja lub przekształcenie jest warunkiem wstępnym dla tworzenia lub rozwoju działań gospodarczych tworzących nowe miejsca pracy, łącznie z połączeniami infrastrukturalnymi, od których zależy rozwój tych działań;
- rozwoju endogenicznego potencjału poprzez środki, które zachęcają i wspierają lokalny rozwój i inicjatywy zatrudnienia oraz działalność małych i średnich przedsiębiorstw, obejmującej w szczególności:
 - pomoc przy obsłudze przedsiębiorstw, zwłaszcza w dziedzinie zarządzania, badań rynku oraz badań i usług wspólnych dla kilku przedsiębiorstw,

- finansowanie transferu technologii, w szczególności, włącznie z gromadzeniem i upowszechnianiem informacji, wspólną organizację między przedsiębiorstwami i placówkami naukowymi oraz finansowanie wprowadzania innowacji w przedsiębiorstwach,
 - poprawę dostępu przedsiębiorstw do środków finansowych i pożyczek poprzez tworzenie i rozwój właściwych instrumentów finansowych, określonych w art. 28 rozporządzenia (WE) nr 1260/1999,
 - bezpośrednią pomoc inwestycyjną określoną w art. 28 ust. 3 rozporządzenia (WE) nr 1260/1999, w przypadku, gdy żadne systemy pomocy nie istnieją,
 - zapewnienie właściwej infrastruktury dla lokalnego rozwoju i polityki zatrudnienia,
 - pomoc dla instytucji świadczących w regionie usługi w zakresie tworzenia nowych miejsc pracy, ale z wyłączeniem środków finansowanych przez Europejski Fundusz Społeczny (EFS),
- ☛ środków pomocy technicznej określone w art. 2 ust. 4 akapit drugi rozporządzenia (WE) nr 1260/1999.

W regionach wyznaczonych w ramach celu 1, EFRR może przyczyniać się do finansowania inwestycji w dziedzinie edukacji i zdrowia, które są korzystne dla strukturalnego dostosowania regionów.

1. W przypadku wymienionych powyżej działań, finansowy udział EFRR wspiera, między innymi:
 - ☛ środowisko produkcyjne, w szczególności, w celu podniesienia konkurencyjności i trwałych inwestycji przedsiębiorstw, zwłaszcza małych i średnich przedsiębiorstw oraz do zwiększenia atrakcyjności regionów, szczególnie poprzez poprawę standardów infrastruktury;
 - ☛ badania i rozwój technologiczny skierowane na wspieranie wprowadzania nowych technologii i innowacji oraz na wzmocnienie badań i technologicznych zdolności rozwojowych przyczyniających się do rozwoju regionalnego;
 - ☛ rozwój społeczeństwa informacyjnego;
 - ☛ rozwój turystyki i inwestycji kulturalnych, łącznie z ochroną dziedzictwa kulturalnego i naturalnego, z zastrzeżeniem, że tworzone są stałe miejsca pracy;
 - ☛ ochronę i rozwój środowiska naturalnego, w szczególności mając na względzie zasady ochrony i działanie zapobiegawcze dla wsparcia rozwoju gospodarczego, czyste i efektywne korzystanie z energii oraz rozwój odnawialnych źródeł energii;
 - ☛ równość kobiet i mężczyzn w dziedzinie zatrudnienia, głównie poprzez zakładanie przedsiębiorstw oraz poprzez infrastrukturę lub usługi umożliwiające godzenie życia rodzinnego i zawodowego;

- ponadnarodową, przygraniczną i międzyregionalną współpracę w zakresie trwałego rozwoju regionalnego i lokalnego.”⁵

W ramach tego funduszu mogą być także finansowane tzw. duże projekty, których koszt przekracza 50 milionów euro. Projekty te są bezpośrednio negocjowane z Komisją Europejską. Komisja ocenia projekty, konsultując się w razie potrzeby z Europejskim Bankiem Inwestycyjnym i podejmuje decyzję odnośnie poziomu pomocy wspólnotowej (art. 25-26 Rozporządzenia 1260/1999).

Wstępnej ocenie Komisji podlegają projekty o wartości przekraczającej 50 milionów EUR. Zasadniczym parametrem ekonomicznym jest całkowity koszt inwestycji. Obliczając tę wielkość nie bierze się pod uwagę źródeł finansowania (np. wyłącznie krajowe środki publiczne lub tylko współfinansowanie ze strony Wspólnoty), lecz globalną wartość ekonomiczną proponowanej inwestycji infrastrukturalnej lub produkcyjnej (jeśli zakłada się, że koszty danej inwestycji rozłożone będą na szereg lat, wówczas bierze się pod uwagę sumę wszystkich rocznych nakładów).

W przypadku tzw. dużych projektów, Beneficjent, zobowiązany jest sporządzić analizę kosztów i korzyści przedsięwzięcia, która obejmie bezpośredni i pośredni wpływ na zatrudnienie, a jeśli dany projekt dotyczy ochrony środowiska konieczne być może poszerzenie analizy o dodatkowe metody oceny.

1.4. Rozporządzenie Komisji (WE) nr 448/2004 z dnia 10 marca 2004 r.

Zgodnie z artykułem 41 Preambuły do Rozporządzenia Rady nr 1260/1999 wprowadzającego ogólne przepisy dotyczące funduszy strukturalnych "(...) zasady dotyczące kwalifikujących się wydatków mogą zostać sformułowane przez Komisję w sytuacji, gdy są one niezbędne dla jednolitego i sprawiedliwego wdrażania funduszy strukturalnych na obszarze Wspólnoty". W celu ujednoczenia zobowiązań i praw państw członkowskich w tym zakresie, a także w celu wyjaśnienia problematyki kwalifikowalności wydatków, Komisja wydała rozporządzenie nr 448/2004 z dn.10 marca 2004 r. zmieniające rozporządzenie Komisji nr 1685/2000 w sprawie szczegółowych zasad wdrażania rozporządzenia Rady nr 1260/1999 w zakresie uznawania wydatków na działania współfinansowane z funduszy strukturalnych.

⁵ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1783/1999 z 12 lipca 1999 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego

Rozporządzenie Komisji nr 448/2004 reguluje kwestię kwalifikowania (uznawania) wydatków na działania współfinansowane z funduszy strukturalnych.

Rozporządzenie nr 448/2004 zostało szczegółowo omówione w dalszej części Wytycznych.

1.5. Uzupełnienie Programu

Zgodnie z wymaganiami określonymi w ustawie z dnia 20 kwietnia 2004 r. o Narodowym Planie Rozwoju Uzupełnienie Sektorowego i Regionalnego Programu Operacyjnego zawiera m.in. listę i opis działań, wskaźniki monitorowania odnoszące się do Programu, priorytetów operacyjnych i działań, rodzaje potencjalnych Beneficjentów, szczegółowe zasady udzielania dofinansowania i jego maksymalną wysokość w ramach działań. Dodatkowo do Uzupełnienia Programu powinny zostać załączone „zasady kwalifikacji wydatków, podmiotu, który je ponosi oraz kategorii wydatków związanych z realizacją projektu, a także zasady wyboru projektów w ramach działań, uwzględniające skalę i trwałość korzyści społecznych, gospodarczych i przestrzennych oraz efektywność wykorzystania środków finansowych”⁶. Tak więc Uzupełnienie Programu jest dokumentem określającym jakie rodzaje projektów i wydatków są kwalifikowalne w ramach danego Programu Operacyjnego. Na podstawie Uzupełnienia Programu dokonuje się wyboru projektów i zawiera umowy o dofinansowanie projektów z Beneficjentami.

⁶ Ustawa o Narodowym Planie Rozwoju, artykuł 11, ustęp 3.

2. KWALIFIKOWALNOŚĆ PROJEKTÓW I WYDATKÓW

2.1. Kwalifikowalność projektów

Omawiając zagadnienie kwalifikowalności należy przede wszystkim odróżnić pojęcia kwalifikowalności projektów i kwalifikowalności wydatków poniesionych w ramach realizacji projektów.

UWAGA

Projekt jest kwalifikowalny, czyli może zostać zatwierdzony do współfinansowania z EFRR, jeśli spełnia następujące warunki ogólne:

- jest zgodny z politykami wspólnotowymi
- jest zgodny z wymogami Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego
- jest spójny z zatwierdzonym programem operacyjnym i spełnia szczegółowe kryteria określone dla danego działania w Uzupełnieniu programu.

2.1.1. Zgodność z politykami wspólnotowymi

Zgodnie z artykułem 12 Rozporządzenia Rady (WE) NR 1260/1999 z dnia 21 czerwca 1999 r. ustanawiającego przepisy ogólne w sprawie funduszy strukturalnych, projekty współfinansowane przez Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego są zgodne z postanowieniami Traktatu, z instrumentami przyjętymi w ramach Traktatu oraz z politykami i działaniami Wspólnoty, a w szczególności w zakresie:

- konkurencji,
- udzielania zamówień publicznych,
- ochrony i poprawy stanu środowiska naturalnego,
- równe traktowanie kobiet i mężczyzn.

2.1.1.1. Polityka konkurencji

Z dniem przystąpienia do Unii Europejskiej w Polsce zaczęły obowiązywać bezpośrednio przepisy artykułów 81-89 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską (TWE) dotyczące wspólnotowych reguł konkurencji. Zgodnie z przepisami zdefiniowanymi w artykułach 81 – 86 TWE odnoszącymi się do przedsiębiorstw, niezgodne ze wspólnym rynkiem i zakazane są wszelkie porozumienia między przedsiębiorstwami, wszelkie decyzje związków przedsiębiorstw i wszelkie praktyki uzgodnione, które mogą wpływać na handel między Państwami Członkowskimi i których celem lub skutkiem jest zapobieżenie, ograniczenie lub zakłócenie konkurencji wewnątrz wspólnego rynku, a także nadużywanie przez jedno lub większą liczbę przedsiębiorstw pozycji dominującej na wspólnym rynku lub na znacznej jego części, w zakresie, w jakim może wpływać na handel między Państwami Członkowskimi.

Artykuły 87 – 89 TWE odnoszą się do pomocy przyznawanej przez Państwa. Z zastrzeżeniem innych postanowień przewidzianych w Traktacie, wszelka pomoc przyznawana przez Państwo Członkowskie lub przy użyciu zasobów państwowych w jakiegokolwiek formie, która zakłóca lub grozi zakłóceniem konkurencji poprzez sprzyjanie niektórym przedsiębiorstwom lub produkcji niektórych towarów, jest niezgodna ze wspólnym rynkiem w zakresie, w jakim wpływa na wymianę handlową między Państwami Członkowskimi. W celu skorzystania z możliwości odstąpienia od zasady zakazu a następnie uzyskania zezwolenia na udzielenia pomocy, Państwo zobowiązane jest do notyfikowania Komisji Europejskiej każdej udzielanej pomocy publicznej przed jej wdrożeniem. Wymogi notyfikacyjne nie obowiązują w przypadku pomocy, do której stosuje się zasada *de minimis*, określającą próg poniżej którego pomoc jest automatycznie uznawana za zgodną z zasadami wspólnego rynku i w związku z tym nie wymaga uprzedniego zezwolenia Komisji.

ZASADA DE MINIMIS

„W świetle doświadczeń Komisji można uznać, że pomoc nie przekraczająca pułapu 100 000 EUR w dowolnie określonym okresie trzech lat nie wpływa na handel między Państwami Członkowskimi i/lub nie zakłóca bądź nie zagraża zakłóceniem konkurencji i dlatego nie podlega przepisom art. 87 ust. 1 Traktatu. Istotny okres trzech lat ma charakter ruchomy, tak więc w każdym przypadku przyznania nowej pomocy *de minimis* należy ustalić ogólną kwotę pomocy *de minimis* przyznaną w ciągu poprzednich trzech lat. Za datę przyznania pomocy *de minimis* należy uznać moment, w którym Beneficjentowi zostało nadane prawo przyjęcia pomocy“.

(art.5 Preambuły Rozporządzenia Komisji (WE) nr 69/2001 z dnia 12 stycznia 2001 r. w sprawie zastosowania art. 87 i 88 Traktatu WE w odniesieniu do pomocy w ramach zasady de minimis)

Zasadę *de minimis* stosuje się do pomocy przyznawanej przedsiębiorstwom we wszystkich sektorach, z wyjątkiem:

- a. sektora przewozu rzeczy i osób oraz działalności związanej z produkcją, przetwarzaniem i wprowadzaniem do obrotu produktów wymienionych w załączniku I do Traktatu;
- b. pomocy udzielanej dla działalności związanej z wywozem, mianowicie pomocy związanej bezpośrednio z ilością wywożonych produktów, ustanowieniem i funkcjonowaniem sieci dystrybucyjnej lub wydatkami bieżącymi dotyczącymi prowadzenia działalności wywozowej;
- c. pomocy uwarunkowanej użyciem towarów produkcji krajowej przed towarami przywożonymi.

(art.1 Rozporządzenia Komisji (WE) nr 69/2001 z dnia 12 stycznia 2001 r. w sprawie zastosowania art. 87 i 88 Traktatu WE w odniesieniu do pomocy w ramach zasady de minimis)

Projekty zakwalifikowane do współfinansowania z funduszy strukturalnych (w tym przypadku EFRR) muszą być zgodne z polskim ustawodawstwem dotyczącym pomocy publicznej oraz polityki konkurencji, a także z Rozporządzeniem Rady nr 659/1999 wprowadzającym szczegółowe przepisy zastosowania Artykułu 93 WE. Szczególny nacisk zostanie położony na Rozporządzenia Komisji odnośnie zasad stosowania pomocy publicznej, pomocy szkoleniowej (Rozporządzenie Komisji nr 68/2001/WE), pomocy de

minimis (Rozporządzenie Komisji nr 69/2001/WE), pomocy dla małych i średnich przedsiębiorstw (Rozporządzenie Komisji nr 70/2001/WE) oraz pomocy na zatrudnienie (Rozporządzenie Komisji nr 2204/2002/WE).

2.1.1.2. Zamówienia publiczne

Wsparciem z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego mogą zostać objęte tylko takie projekty, które są realizowane zgodnie z ustawą z dnia 29 stycznia 2004 roku *Prawo zamówień publicznych* (Dz.U.Nr 19 z dnia 09.02.2004 r. poz. 177). Ustawa *Prawo zamówień publicznych* weszła w życie dnia 2 marca 2004 roku dostosowując polskie prawo w zakresie zamówień publicznych do regulacji wspólnotowych. Wymogowi temu nie podlegają projekty, które ze względu na wielkość zamówienia nie są objęte procedurami udzielania zamówień publicznych.

Ustawa *Prawo zamówień publicznych* jest zgodna z następującymi Dyrektywami wspólnotowymi: 93/37/EWG, 93/36/EWG, 92/50/EWG, 93/38/EWG w zakresie: ogólnych definicji, zakresu podmiotowego (włączenie sektora użyteczności publicznej w rozumieniu Dyrektywy 93/38/EWG), wyłączeń z zakresu obowiązywania stosowanych procedur, w tym przede wszystkim warunków korzystania z procedury negocjacyjnej bez publikacji ogłoszenia minimalnych terminów, zasad publikacji ogłoszeń przetargowych i o wyborze oferty, publikacji ogłoszeń o planowanych zamówieniach (PIN), zasad kwalifikacji do udziału w przetargu, zasad wyboru oferty oraz Dyrektywy Rady: 89/665/EWG i 92/13/EWG w zakresie wprowadzenia dwuinstancyjnego postępowania arbitrażowo-sądowego.

2.1.1.3. Ochrona środowiska

Realizacja projektów w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego musi odbywać się zgodnie z wymogami UE, a w szczególności z art. 1 Rozporządzenia Rady 1260/99, który stanowi, że przy realizacji celów Wspólnota winna przyczynić się do ochrony i poprawy stanu środowiska, i że działania finansowane przez Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego muszą być zgodne z klauzulami Traktatu, z realizującymi go instrumentami, z politykami wspólnotowymi oraz z ustawodawstwem dotyczącym ochrony środowiska.

„Polityka Wspólnoty w dziedzinie środowiska naturalnego przyczynia się do osiągnięcia następujących celów:

- zachowania, ochrony i poprawy jakości środowiska naturalnego;
- ochrony zdrowia ludzkiego;

- ostrożnego i racjonalnego wykorzystywania zasobów naturalnych;
- promowania na płaszczyźnie międzynarodowej środków, zmierzających do rozwiązywania regionalnych lub światowych problemów środowiska naturalnego.

Polityka Wspólnoty w dziedzinie środowiska naturalnego stawia sobie za cel wysoki poziom ochrony, z uwzględnieniem różnorodności sytuacji w różnych regionach Wspólnoty. Opiera się na zasadzie ostrożności oraz na zasadach działania zapobiegawczego, naprawiania szkody w pierwszym rzędzie u źródła i na zasadzie „zanieczyszczający płaci”.⁷

Polska transponuje w pełni wspólnotowe prawo ochrony środowiska i wdroży je w dwóch etapach:

1. Z datą przystąpienia do Unii Europejskiej,
2. W terminach określonych w poszczególnych aktach prawa wspólnotowego.

Postanowienia dotyczące ochrony środowiska zostały umieszczone w różnych częściach oraz rozdziałach Traktatu Akcesyjnego⁸. W zakresie ochrony środowiska do ważniejszych dyrektyw zalicza się Dyrektywę 2000/60/WE (dyrektywa ramowa dotycząca wód), Dyrektywę 91/271/EWG zmienioną Dyrektywą 98/15/WE (komunalna gospodarka ściekowa), Dyrektywę 85/337/EWG zmienioną Dyrektywą 97/11/WE (dotycząca badania wpływu projektów na środowisko), Dyrektywa 79/409/EWG (ochrona ptaków), Dyrektywa 92/43/EWG (ochrona dzikiej fauny i flory oraz ich środowiska występowania). W przypadku najbardziej kosztochłonnych i trudnych aktów prawa wspólnotowego zastosowano 10 okresów przejściowych.

2.1.1.4. Równe traktowanie kobiet i mężczyzn

Wszystkie działania w ramach Podstaw Wsparcia Wspólnoty będą odbywały się przy uwzględnieniu i respektowaniu zasady równego traktowania kobiet i mężczyzn.

Równe prawa w życiu rodzinnym, politycznym, społecznym i gospodarczym kobiet i mężczyzn w Rzeczypospolitej Polskiej są gwarantowane przez akty

⁷ Traktat ustanawiający Wspólnotę Europejską, artykuł 174, ustęp 1 i 2.

⁸ Pełny tekst Traktatu jest dostępny na stronie: www.ukie.gov.pl (link: dokumenty). Do obszaru środowiska mają zastosowanie ogólne postanowienia zawarte np. w art. 5 i 6, które zobowiązują m.in. Polskę do przystąpienia do decyzji i umów podjętych przez Radę UE, a także porozumień i konwencji w których uczestniczą Państwa Członkowskie UE. Obok przepisów ogólnych, w Traktacie Akcesyjnym są również przepisy szczegółowe odnoszące się do poszczególnych obszarów prawa wspólnotowego i do poszczególnych aktów prawnych.

prawne, a zapleczem instytucjonalnym jest Pełnomocnik Rządu do Spraw Równego Statusu Kobiet i Mężczyzn.

Zasada równych szans została uwzględniona w Programach Operacyjnych w postaci zastosowanych kryteriów wyboru projektów (priorytetowo będą traktowane projekty respektujące zasadę równości płci) i znalazła zastosowanie przy tworzeniu składów Komitetów Monitorujących i Sterujących. Komitety Monitorujące w poszczególnych Programach Operacyjnych będą odpowiedzialne za nadzorowanie stosowania zasad polityki równych szans, co pozwoli na zapewnienie równouprawnienia płci we wszystkich Programach Operacyjnych.

2.1.2. Szczegółowe kryteria kwalifikowalności projektów

Szczegółowe kryteria kwalifikowalności co do rodzajów projektów zostały określone w ramach każdego z Uzpełnień Programu współfinansowanych z EFRR na poziomie działań realizowanych w ramach poszczególnych Programów Operacyjnych.

W Uzpełnieniach Programów zostały przedstawione typy (rodzaje) projektów, które będą mogły się ubiegać o dofinansowanie w ramach poszczególnych działań. W części przykładowo podane zostały również wydatki kwalifikowane (katalog otwarty). Typy projektów wyszczególnione we wszystkich Programach Operacyjnych mają duże znaczenie, jeśli chodzi o procedurę ich kwalifikowania (zatwierdzania) do realizacji.

Kwalifikowalność w ramach EFRR rozpatrywana jest na trzech poziomach:

1. po pierwsze sprawdza się, czy dany typ projektu kwalifikuje się do wsparcia w ramach danego Programu Operacyjnego,
2. następnie sprawdza się, czy projekt spełnia kryteria kwalifikowalności określone w Uzpełnieniu Programu,⁹:
 - kryteria formalne, m. in. czy wniosek wypełniono zgodnie z instrukcją wypełniania wniosku o pomoc finansową ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, czy są wszystkie załączniki;
 - kryteria techniczno-ekonomiczne (ocena merytoryczna), m. in. czy projekt jest zgodny z celami i zakresem merytorycznym danego działania, a także, czy przyczynia się do realizacji szeroko pojętego celu, jakim jest rozwój regionalny.
3. po trzecie - rozpatruje się czy wszystkie wydatki uwzględnione w projekcie kwalifikują się do wsparcia. Rodzaje wydatków

⁹ W Uzpełnieniach Programów zastosowano nieco odmienną klasyfikację kryteriów kwalifikowalności, ale podstawowy podział jest identyczny.

kwalifikujących się do współfinansowania wyszczególnione są w Uzupełnieniu Programu i scharakteryzowane w niniejszych Wytycznych.

UWAGA

Kwalifikowanie się danego przedsięwzięcia do wsparcia nie musi oznaczać, że projekt zostanie dofinansowany – decyzja o przyznaniu wsparcia zależy m.in. od dostępności funduszy. Aktualną informacją w tym zakresie powinny dysponować Instytucje Zarządzające i Wdrażające.

2.2. Kwalifikowalność wydatków

Fakt, że dany typ projektu kwalifikuje się do wsparcia przez EFRR nie oznacza, że wszystkie wydatki, które zostaną poniesione podczas jego realizacji mogą zostać zakwalifikowane do refundacji. Dlatego od projektodawców wymaga się, by w ramach swojego projektu określili zarówno koszty kwalifikujące się do wsparcia, jak i koszty niekwalifikujące się. Wiążące potwierdzenie wysokości planowanych wydatków kwalifikowalnych, które zostaną zrefundowane Beneficjentowi, stanowi umowa realizacji projektu.

UWAGA

Wydatek jest kwalifikowalny jeżeli:

- został poniesiony w ramach projektu realizowanego z udziałem Funduszu (w tym przypadku EFRR); patrz → *Kwalifikowalność projektów*,
- spełnia warunki szczegółowe określone w Rozporządzeniu Komisji nr 448/2004.

Należy pamiętać, że **tylko wydatki faktycznie poniesione i udokumentowane** mogą zostać uznane za koszt kwalifikujący się do refundacji.

Ustalenie, jakie wydatki i na jakich warunkach można uznać za kwalifikujące się do refundacji jest jednym z podstawowych aspektów codziennego zarządzania funduszami Unii Europejskiej. Kwalifikowanie wydatków jest jednym z kluczowych pojęć związanych z funduszami.

Celem Komisji jest uzyskanie gwarancji, że wszystkie wydatki składowe poniesione w ramach projektów zakwalifikowanych do współfinansowania wspólnotowego, również są uprawnione do takiego współfinansowania.

Wydatek jest kwalifikowalny jeżeli:

- został poniesiony w ramach projektu realizowanego z udziałem Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego;
- jest niezbędny dla realizacji projektu;
- jest rzetelnie udokumentowany i możliwy do zweryfikowania;
- jest spójny z obowiązującymi przepisami.

Szczegółowe omówienie zasad kwalifikowalności wydatków zostało przedstawione w komentarzu do rozporządzenia 448/2004.

2.2.1. Horyzont czasowy kwalifikowalności

2.2.1.1. Początek okresu kwalifikowalności wydatków

Zgodnie z lit. (o) pkt. 2 Tytułu 15 Załącznika II do Traktatu Akcesyjnego, „bez uszczerbku dla terminów wymienionych w art. 30 ust. 2 [Rozporządzenia 1260/99/WE wprowadzającego ogólne przepisy dot. Funduszy Strukturalnych¹⁰, wydatki faktycznie poniesione, w odniesieniu do których Komisja otrzymała wnioski o wsparcie z Republiki Czeskiej, Estonii, Cypru, Łotwy, Litwy, Węgier, Malty, Polski, Słowenii lub Słowacji przed dniem przystąpienia, które spełniają wszystkie warunki ustanowione w niniejszym rozporządzeniu mogą być uznane za kwalifikujące się do wsparcia z funduszy od 1 stycznia 2004 r.”

Decyzja Rady Europejskiej w Kopenhadze stworzyła warunki do kwalifikowania wydatków do współfinansowania ze środków Funduszy Strukturalnych w wymienionych wyżej krajach od 1 stycznia 2004 r. W przypadku Polski wystąpiły pewne ograniczenia dotyczące możliwości kwalifikowania wydatków poniesionych w ramach realizacji / przygotowania projektów w zakresie działań objętych:

- procedurą zamówień publicznych,
- pomocą publiczną;

Procedura zamówień publicznych

W związku z faktem, iż ustawa z dnia 29 stycznia 2004 r. *Prawo zamówień publicznych*, zawierająca zgodne z przepisami wspólnotowymi regulacje odnośnie przeprowadzania procedur zamówień publicznych (opublikowana w Dz. U. Nr 19, poz. 177 z dnia 9 lutego 2004 r.) weszła w życie w dniu 2 marca 2004 r., koszty ponoszone w ramach realizacji projektów objętych ustawą *Prawo zamówień publicznych* kwalifikują się do wsparcia od dnia 2 marca 2004 r., tj. od daty wejścia w życie ww. ustawy (przy zachowaniu od dnia 2 marca 2004 r. wszystkich przepisów Prawa zamówień publicznych, także tych, które weszły w życie dopiero dnia 1 maja 2004 r. – wyszczególnione w art. 227 tej ustawy). W przypadku projektów, które ze względu na wartość nie podlegają procedurze zamówień publicznych za kwalifikowalne mogą zostać uznane również te wydatki, które zostały poniesione przed 2 marca 2004 r. (ale po 1 stycznia 2004 r.)

¹⁰ W art. 30 ust. 2 przytaczanego Rozporządzenia stwierdza się, iż „wydatek może zostać uznany za niekwalifikujący się do współfinansowania z Funduszy, jeżeli został on opłacony przez beneficjenta końcowego przed dniem, w którym wniosek trafił do Komisji. Data ta stanowi punkt wyjścia do kwalifikowania się wydatków.”

PRZYKŁAD 1: Jeżeli studium wykonalności stanowi wymagany załącznik do wniosku, to koszty jego przygotowania są kosztami kwalifikującymi się do dofinansowania z Funduszy Strukturalnych, jeśli zostały poniesione po 1 stycznia 2004 r. (o ile nie miało zastosowania Prawo Zamówień Publicznych). Koszty te kwalifikują się oczywiście tylko w przypadku przyjęcia projektu do realizacji.

PRZYKŁAD 2: W przypadku, gdy realizacja projektu wymaga zastosowania zasad Prawa zamówień publicznych i Beneficjent pomocy zorganizuje przetarg przed złożeniem wniosku o dofinansowanie - koszt związany z przeprowadzeniem procedury przetargowej może być kosztem kwalifikowalnym (jedynym dokumentem, który może wprowadzać szczegółowe regulacje w tym zakresie jest Uzupełnienie Programu). Przetarg musi zostać przeprowadzony zgodnie z zasadami nowej ustawy *Prawo zamówień publicznych*.

Pomoc publiczna

W przypadku działań objętych pomocą publiczną, Instytucja Zarządzająca notyfikuje dany schemat pomocy publicznej Komisji Europejskiej, czyli przesyła go, oczekując zatwierdzenia. Beneficjent może ponosić wydatki na wykonanie prac przygotowawczych, jednak jest to obarczone ryzykiem po pierwsze niezatwierdzenia schematu pomocy publicznej przez Komisję Europejską, a po drugie nieprzyjęcia projektu do realizacji.

Natomiast wydatki na roboty mogą być ponoszone dopiero po złożeniu przez Beneficjenta wniosku o dofinansowanie projektu, w ramach ogłoszonego konkursu. Również i te wydatki Beneficjent ponosi na własne ryzyko. Jednak jeśli spełnione zostaną wspomniane warunki (przyjęcie projektu i zatwierdzenie schematu pomocy) kwalifikują się one do wsparcia.

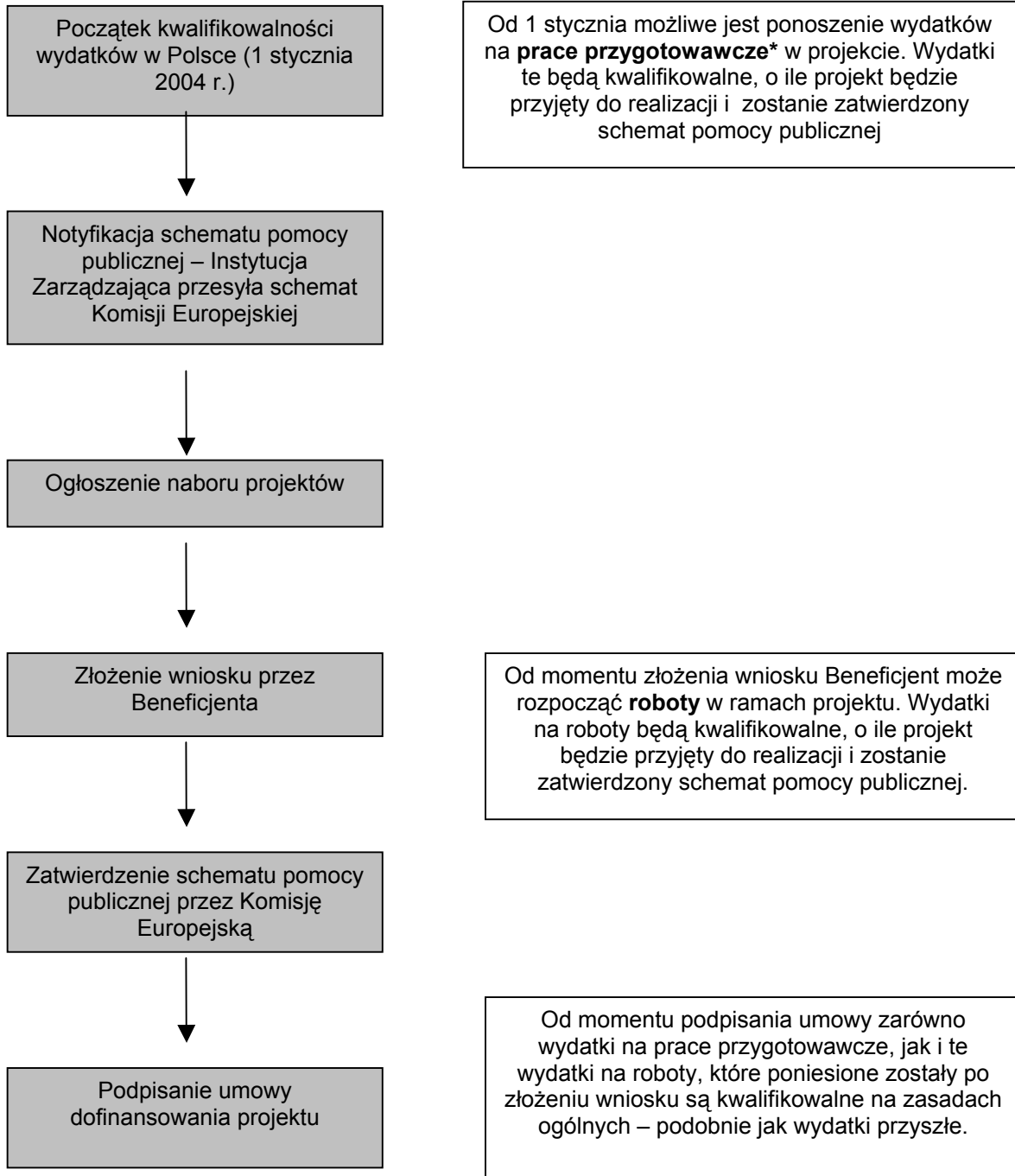
Podpisanie umowy z Beneficjentem, w której druga strona bezwarunkowo¹² przyznawałaby Beneficjentowi współfinansowanie wspólnotowe zawarta przed zatwierdzeniem schematu pomocy publicznej byłaby nieważna i niemożliwa byłaby jej walidacja.

Po zatwierdzeniu schematu pomocy publicznej i podpisaniu umowy dofinansowania projektu wydatki są kwalifikowalne na zasadach ogólnych.

¹¹ Tabela notyfikacji planowanej pomocy publicznej, zawierająca schematy pomocy publicznej umieszczona jest jako załącznik

¹² Istnieje teoretyczna możliwość podpisania umowy z klauzulą warunkową.

Schemat notyfikowania i zatwierdzania pomocy publicznej w odniesieniu do kwalifikowalności wydatków w projektach realizowanych w ramach działań objętych pomocą publiczną.

* prace przygotowawcze – np.: analizy, studia wykonalności, zakup gruntu

2.2.1.2. Koniec okresu kwalifikowalności

Koniec okresu kwalifikowalności dotyczy jedynie wykonywania płatności (a nie ostatecznego terminu programowania projektów). Koniec okresu kwalifikowalności został zdefiniowany na podstawie art. 30 pkt. 2 Rozporządzenia 1260/1999: „Ostateczny termin kwalifikowania wydatków jest ustanawiany w decyzji przyznającej wkład z funduszy. Odnosi się do wypłat dokonanych przez bezpośrednich Beneficjentów. Może on być przedłużony przez Komisję na należycie uzasadniony wniosek Państwa Członkowskiego.” Data końcowa okresu kwalifikowalności została wyznaczona na podstawie artykułu 31 Rozporządzenia 1260/1999 na dzień 31 grudnia 2008 roku (*zasada n+2*).

Dla projektodawcy obowiązującym najpóźniejszym terminem złożenia ostatecznego wniosku o płatność w projekcie, czyli wniosku o płatność salda końcowego, jest dzień wyznaczony w umowie dofinansowania projektu. Termin ten nie powinien przekroczyć najpóźniejszego dnia roku 2008, który umożliwia przeprowadzenie stosownych kontroli przez Instytucję Zarządzającą, a także zatwierdzenie wydatków przez Instytucję Płatniczą, czyli dnia 30 czerwca 2008 r., lecz w wyjątkowych sytuacjach mogą zostać poczynione ustępstwa na rzecz poszczególnych instytucji uczestniczących we wdrażaniu i zarządzaniu pomocą.

UWAGA

Ostatecznym terminem składania przez beneficjenta wniosku o płatność jest dzień 30 czerwca 2008 r.

W przypadku projektów realizowanych w ramach działań wymagających notyfikacji Komisji Europejskiej, data ta jest ustalana indywidualnie dla każdego z działań. Może się zdarzyć, że będzie ona wcześniejsza niż ta, o której traktuje art. 31 Rozporządzenia 1260/1999.

W przypadku Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego wiążącą jest data wypłacenia należności z tytułu faktury zakwalifikowanej do dofinansowania i musi się ona zawierać się w okresie od 1 stycznia 2004 r. do 31 grudnia 2008r. W szczególnych przypadkach również faktura wystawiona przed 1 stycznia 2004 r., ale zapłacona po upływie tej daty będzie mogła zostać zaliczona do wydatków kwalifikowalnych, jeśli udowodni się, że płatność była przesunięta i została zrealizowana po 1 stycznia 2004r.

ZASADA n + 2

Jedną z zasad zarządzania finansowego jest zasada n+2, mówiąca o tym, że „Komisja automatycznie anuluje część zobowiązania, które nie zostało uregulowane przez płatność zaliczkową lub, dla którego Komisja nie otrzymała wniosku o płatność (...), do końca drugiego roku po roku dokonania zobowiązania lub, w danym przypadku i dla danych kwot, po terminie późniejszej decyzji Komisji wymaganej dla autoryzowania działania lub operacji albo po upływie nieprzekraczalnego terminu przekazania końcowego sprawozdania (...); wkład z Funduszy dla tej pomocy zostanie obniżony o tę kwotę”.

(Artykuł 31, ustęp2, Rozporządzenie Rady 1260/1999r.)

Zobowiązanie Komisji jest równoznaczne z alokacją rocznej transzy środków w budżecie wspólnotowym. Zdarzenie to następuje w roku *n* oraz w każdym kolejnym roku, który na potrzeby stosowania reguły n+2 staje się kolejnym rokiem *n*. Dnia 31 grudnia roku n+2 zobowiązanie zostaje anulowane. Oznacza to, że Państwo Członkowskie, które do końca roku n+2 złożyło wnioski o płatność opiewające na kwotę mniejszą niż roczna transza środków alokowanych w roku *n*, bezpowrotnie traci kwotę różnicy. Anulowanie dotyczy zatem jedynie tej części środków, dla której nie złożono poprawnego wniosku o płatność okresową. Od opisanej reguły istnieją wyjątki, dotyczące ściśle określonych przypadków, kiedy decyzja o anulowaniu środków może zostać cofnięta.

Zasada n+2 nie dotyczy bezpośrednio projektodawcy, ponieważ w stosunku do niego Komisja Europejska nie zaciąga zobowiązania. Dla projektodawcy obowiązującym najpóźniejszym terminem złożenia ostatniego wniosku o płatność w projekcie, czyli wniosku o płatność salda końcowego, jest dzień wyznaczony w umowie dofinansowania projektu. W żadnym wypadku termin ten nie może przekroczyć najpóźniejszego dnia roku 2008, który umożliwia zatwierdzenie wydatków przez Instytucję Płatniczą.

Konsekwencją faktu, że ostateczny termin kwalifikowalności odnosi się tylko do płatności, a nie do programowania projektów, jest możliwość podejmowania decyzji o dofinansowaniu projektów ze środków EFRR również po 31 grudnia 2006 r., czyli po zakończeniu okresu programowania 2004 - 2006. Jedynym wiążącym terminem jest termin opłacenia faktur, które musi nastąpić bezwzględnie przed 31 grudnia 2008 r., niezależnie od daty zaprogramowania projektu. W wielu przypadkach o podjęciu decyzji dotyczącej współfinansowania projektów, których realizacja rozpocznie się po 31 grudnia 2006 roku zadecyduje możliwość uzyskania gwarancji, iż Beneficjenci, których projekty zostaną zaprogramowane na ten okres, będą w stanie podjąć zobowiązanie zamknięcia operacji w terminie krótszym niż 2

lata, tak by wszystkie opłacone faktury zostały faktycznie przekazane przed końcem 2008 roku.

2.2.1.3. Archiwizacja dokumentów

Zgodnie z art. 38 rozporządzenia nr 1260/1999/WE wszystkie dokumenty związane z zatwierdzeniem i realizacją przedsięwzięć dofinansowywanych z funduszy strukturalnych muszą być przechowywane przez okres do 3 lat po dokonaniu przez Komisję Europejską płatności końcowej dla danego okresu programowania.

Za egzekwowanie stosowania się do terminów przechowywania dokumentacji odpowiedzialne są właściwe organy.

Zakładając, iż terminem, w którym należy przedstawić Komisji Europejskiej wniosek o płatność końcową, raport oraz poświadczenie zamknięcia pomocy jest 30.06.2009 należy przypuszczać, iż płatność końcowa Komisji nie zostanie zrealizowana przed rokiem 2010. Oznacza to, iż wszelka dokumentacja związana z dofinansowanym projektem musi być przechowywana do roku 2013. W przypadku wydłużenia się terminu realizacji płatności końcowej przez Komisję wydłuża się odpowiednio również termin przechowywania dokumentacji. W zależności od miejsca przechowywania dokumentacji (dokumentacja księgową, przetargowa i.in.) należy nałożyć na odpowiednie jednostki obowiązek kontroli.

3. KOMENTARZ DO ROZPORZĄDZENIA 448/2004

Rozporządzenie Komisji (WE) nr 448/2004 z dn.10 marca 2004 r. zmieniające rozporządzenie Komisji nr 1685/2000 w sprawie szczegółowych zasad wdrażania rozporządzenia Rady nr 1260/1999 w zakresie uznawania wydatków na działania współfinansowane z funduszy strukturalnych porusza następujące zagadnienia, które zostały pogrupowane w dwunastu Zasadach:

- ↻ **Zasada 1:** *Wydatki rzeczywiście ponoszone*
- ↻ **Zasada 2:** *Księgowanie wpływów*
- ↻ **Zasada 3:** *Oplaty finansowe i inne oraz wydatki prawne*
- ↻ **Zasada 4:** *Zakup sprzętu używanego*
- ↻ **Zasada 5:** *Zakup nieruchomości gruntowej*
- ↻ **Zasada 6:** *Zakup nieruchomości budynkowej*
- ↻ **Zasada 7:** *Podatek VAT i inne podatki oraz opłaty*
- ↻ **Zasada 8:** *Fundusze kapitału podwyższonego ryzyka i fundusze pożyczkowe*
- ↻ **Zasada 9:** *Fundusze gwarancyjne*
- ↻ **Zasada 10:** *Leasing*
- ↻ **Zasada 11:** *Koszty wynikające z zarządzania i uruchomienia funduszy strukturalnych.*
- ↻ **Zasada 12:** *Kwalifikowanie się projektów w zależności od miejsca*

Poniżej została przedstawiona treść wszystkich zasady wraz z komentarzem do każdej z nich. Dołączone zostały także przykłady mające ukazać praktyczne stosowanie przepisów niniejszego rozporządzenia. Przykłady pochodzą z dotychczasowej wykładni jednostki kontrolno monitorującej Europejskiego Funduszu Rozwoju regionalnego bądź zostały utworzone na potrzeby Wytycznych w celu lepszego zobrazowania poszczególnych zasad.

3.1. Zasada 1: Wydatki rzeczywiście ponoszone

Zasada 1 opisuje następujące zagadnienia dotyczące kwalifikowalności:

1. płatności ponoszone przez Beneficjentów końcowych,
2. koszty amortyzacji,
3. wkład rzeczowy,
4. koszty ogólne,
5. dowody wydatków,
6. podwykonawstwo.

3.1.1. Płatności ponoszone przez Beneficjentów końcowych

Zgodnie z zasadą nr 1 pkt. 1 ust. 2 Rozporządzenia Komisji nr 448/2004 z dnia 10 marca 2004 roku zmieniającego Rozporządzenie Komisji nr 1685/2000 określające szczegółowe zasady wdrażania Rozporządzenia Komisji nr 1260/1999 w odniesieniu do kwalifikowalności wydatków operacji współfinansowanych przez EFRR i wycofującego Rozporządzenie Komisji nr 1145/2003 w przypadku systemów pomocy ustanowionych na podstawie art. 87 Traktatu oraz pomocy przyznanej przez organy wyznaczone przez Państwa Członkowskie, „**płatności dokonywane przez Beneficjentów Końcowych**” oznaczają pomoc wypłacaną przez Beneficjentów Końcowych na rzecz Końcowych Odbiorców - instytucji publicznych lub prywatnych realizujących projekty zgłaszane do wsparcia w ramach poszczególnych działań Programów Operacyjnych (PO) i Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego.

UWAGA

Co do zasady jedynie wydatek faktycznie poniesiony i udokumentowany staje się ostatecznie kosztem kwalifikującym się do refundacji.

Koszty w projekcie ponoszone są co do zasady w formie płatności. Istnieje jednak odstępstwo od tej reguły - zgodnie z Rozporządzeniem Komisji nr 448/2004 z dnia 10 marca 2004 roku, wydatek kwalifikowalny, w ramach tych płatności, mogą stanowić również, przy zachowaniu zasad podanych w tym rozporządzeniu: *koszty amortyzacji, koszty ogólne oraz wkład rzeczowy.*

3.1.2. Koszty amortyzacji

Zgodnie z zasadą nr 1 ust. 1 pkt. 6 koszty amortyzacji nieruchomości lub wyposażenia mogą być uznane za wydatek kwalifikowalny tylko wtedy kiedy są bezpośrednio powiązane z celami projektu oraz spełnione są następujące warunki:

- dotacja krajowa lub wspólnotowa nie służyła nabyciu w całości środka trwałego¹³;
- koszt amortyzacji jest obliczany zgodnie z właściwymi zasadami rachunkowości¹⁴;
- koszt odnosi się wyłącznie do okresu współfinansowania danego projektu.

¹³ Jeżeli dotacja krajowa lub wspólnotowa nie służyła nabyciu danego środka trwałego w całości a tylko w określonym procencie, dopuszczalne jest uznanie za koszt kwalifikowalny amortyzowanie tylko tej części wartości środka trwałego która została sfinansowana przez środki inne niż dotacje krajowa czy wspólnotowa; wykaz i klasyfikacja środków trwałych uregulowana została Rozporządzeniem Rady Ministrów z 30 grudnia 1999 r. (Dz. U. Z dnia 31 grudnia 1999r.) ;

¹⁴ Na gruncie prawa polskiego zasady te określa Ustawa o rachunkowości z dnia 29.09.1994r., która w art.32 mówi:

1. Odpisów amortyzacyjnych lub umorzeniowych od środka trwałego dokonuje się drogą systematycznego, planowego rozłożenia jego wartości początkowej na ustalony okres amortyzacji. Rozpoczęcie amortyzacji następuje nie wcześniej niż po przyjęciu środka trwałego do użytkowania, a jej zakończenie - nie później niż z chwilą zrównania wartości odpisów amortyzacyjnych lub umorzeniowych z wartością początkową środka trwałego lub przeznaczenia go do likwidacji, sprzedaży lub stwierdzenia jego niedoboru, z ewentualnym uwzględnieniem przewidywanej przy likwidacji ceny sprzedaży netto pozostałości środka trwałego.

2. Przy ustalaniu okresu amortyzacji i rocznej stawki amortyzacyjnej uwzględnia się okres ekonomicznej użyteczności środka trwałego, na określenie którego wpływają w szczególności:

- 1) liczba zmian, na których pracuje środek trwały,
- 2) tempo postępu techniczno-ekonomicznego,
- 3) wydajność środka trwałego mierzona liczbą godzin jego pracy lub liczbą

wytworzonych produktów albo innym właściwym miernikiem,

- 4) prawne lub inne ograniczenia czasu użytkowania środka trwałego,
- 5) przewidywana przy likwidacji cena sprzedaży netto istotnej pozostałości środka

trwałego.

3. Na dzień przyjęcia środka trwałego do użytkowania należy ustalić okres lub stawkę i metodę jego amortyzacji. Poprawność stosowanych okresów i stawek amortyzacji środków trwałych powinna być przez jednostkę okresowo weryfikowana, powodując odpowiednią korektę dokonywanych w następnych latach obrotowych odpisów amortyzacyjnych.

4. W przypadku zmiany technologii produkcji, przeznaczenia do likwidacji, wycofania z użytkowania lub innych przyczyn powodujących trwałą utratę wartości środka trwałego, dokonuje się - w ciężar pozostałych kosztów operacyjnych - odpowiedniego odpisu aktualizującego jego wartość.

5. Odpisy, o których mowa w ust. 4, dotyczące środków trwałych, których wycena została zaktualizowana na podstawie odrębnych przepisów, zmniejszają odniesione na kapitał (fundusz) z aktualizacji wyceny różnice spowodowane aktualizacją wyceny. Ewentualną nadwyżkę odpisu, o którym mowa w ust. 4, nad różnicami z aktualizacji wyceny zalicza się do pozostałych kosztów operacyjnych.

6. Dla środków trwałych o niskiej jednostkowej wartości początkowej można ustalać odpisy amortyzacyjne lub umorzeniowe w sposób uproszczony, przez dokonywanie zbiorczych odpisów dla grup środków zbliżonych rodzajem i przeznaczeniem lub jednorazowo odpisując wartość tego rodzaju środków trwałych.

UWAGA

W ramach projektu nie można amortyzować nieruchomości i sprzętu, których zakup był współfinansowany ze środków EFRR. Koszty amortyzacji nie kwalifikują się do dofinansowania, jeżeli zakup był już przedmiotem dofinansowania z funduszy strukturalnych (nie można bowiem dwukrotnie dofinansować ze środków europejskich danego elementu majątku: po raz pierwszy przy jego zakupie i ponownie poprzez dofinansowanie kosztów amortyzacji).

PRZYKŁAD: Na potrzeby projektu został zakupiony używany sprzęt (ksero) oraz dla wdrażania i realizacji projektu użytkowany jest komputer (zakupiony wcześniej ze środków własnych projektodawcy).

Koszt zakupu ksera jest kosztem kwalifikowalnym jednakże nie będzie można zaliczyć jego odpisów amortyzacyjnych do kosztów kwalifikowalnych.

Zakup użytkowanego komputera nie został sfinansowany ze środków z EFRR zatem odpisy amortyzacyjne z tytułu spadku jego wartości mogą stanowić koszt kwalifikowalny.

3.1.3. Koszty ogólne

Zgodnie z zasadą nr 1 ust. 1 pkt 8 koszty ogólne (koszty ogólne związane z projektem to ta część kosztów stałych ponoszonych przez Beneficjenta na co dzień w związku z działalnością, np. opłata za energię, wodę, opłata czynszowa czy koszty utrzymania personelu, która została poniesiona w związku z realizacją projektu współfinansowanego przez EFRR) są kwalifikującymi się wydatkami pod warunkiem, że:

- oparte są na kosztach rzeczywistych dotyczących wykonywania działania współfinansowanego z EFRR.
- zostaną wyodrębnione (obliczone) jako odpowiednia proporcja kosztów stałych związanych bezpośrednio z realizacją projektu, zgodnie z należycie uzasadnioną, rzetelną i bezstronną metodologią. Uzasadnienie zastosowanego narzutu kosztów (pro rata), jak również przyjęte klucze podziałowe muszą zostać wskazane we wniosku o dotację. Za ich określenie odpowiada Beneficjent.

3.1.4. Wkład rzeczowy

Zgodnie z zasadą nr 1 ust. 1 pkt 7 Beneficjent może ponosić koszty na rzecz projektu również w postaci wkładu rzeczowego. Za wkład rzeczowy uważa się

wniesienie określonych składników majątku do projektu nie powodujące powstania faktycznego wydatku pieniężnego. Jako wkład rzeczowy wnoszone mogą być: nieruchomości, wyposażenie lub materiały, badania, działalność zawodowa lub nieodpłatna dobrowolna praca.

UWAGA

Dany środek trwały (np. nieruchomość lub maszyna) może być przedmiotem wkładu rzeczowego tylko wówczas, gdy beneficjent **traci możliwość korzystania z niego w dotychczasowy sposób**. Niniejsza uwaga nie odnosi się do specyficznego rodzaju wkładu rzeczowego, jakim jest nieodpłatna praca wolontariuszy.

PRZYKŁAD 1: Projekt zakłada budowę drogi na działce, która jest własnością projektodawcy. Projektodawca wnosi tę działkę jako wkład rzeczowy do projektu. Koszt gruntu będzie kwalifikowalny, gdyż poprzez budowę drogi projektodawca nie może już jej wykorzystywać w dotychczasowy sposób.

PRZYKŁAD 2: Projekt zakłada remont szpitala. Projektodawca w ramach kosztów kwalifikowalnych chce wnieść budynek szpitala jako wkład rzeczowy do projektu. W wyniku remontu Beneficjent nie traci możliwości dalszego korzystania ze szpitala, toteż kosztu budynku nie można włączyć do kosztów kwalifikowalnych.

W przypadku wnoszenia na rzecz projektu wkładu rzeczowego konieczne jest przestrzeganie następujących warunków:

- wkłady rzeczowe nie są dokonywane w odniesieniu do środków inżynierii finansowej określonych w Zasadach 8-10 Rozporządzenia Komisji nr 448/2004 z dnia 10 marca 2004 roku¹⁵;
- ich wartość może być niezależnie oceniona i poddana audytowi niezależnej jednostki;
- w przypadku udostępnienia gruntów lub budynków, wartość poświadczana jest przez niezależnego rzeczoznawcę majątkowego w rozumieniu Ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami lub należycie upoważniony właściwy organ administracyjny;

¹⁵ Są to kolejno:

- Zasada nr 8: Kapitał podwyższonego ryzyka i fundusze pożyczkowe
- Zasada nr 9: Fundusze gwarancyjne
- Zasada nr 10: Leasing

- w przypadku nieodpłatnej dobrowolnej pracy, wartość tej pracy jest ustalana z uwzględnieniem ilości spędzonego czasu oraz standardowej stawki godzinowej i dziennej za dany rodzaj wykonywanej pracy¹⁶;
- przepisy zasad 4-6 Rozporządzenia Komisji nr 448/2004 z dnia 10 marca 2004 roku stosuje się tam, gdzie sytuacja tego wymaga¹⁷.

W sytuacji, gdy wkłady rzeczowe są doliczane do kosztów ponoszonych przez Beneficjentów końcowych, udział EFRR w finansowaniu projektu nie może przekroczyć całkowitych wydatków kwalifikowalnych nie uwzględniających wartości wkładu rzeczowego, obliczanych w chwili zakończenia projektu.

**DOTACJA Z EFRR ≤ KOSZTY KWALIFIKOWALNE -
WKŁAD RZECZOWY**

PRZYKŁAD 3: Całkowity koszt projektu wynosi 100 jednostek. Współfinansowanie z EFRR maksymalnie osiągnąć może wielkość 75% (75 jednostek). Jednak okazuje się, że wniesiony przez projektodawcę wkład rzeczowy zostaje wyceniony na 30 jednostek. Zgodnie z zasadą przedstawioną powyżej współfinansowanie projektu ze środków EFRR nie może być zatem większe niż 70 jednostek (70 %).

Dodatkowo należy pamiętać, że wkłady rzeczowe ocenia się nie tylko w świetle zasad kwalifikowalności wydatków z Rozporządzenia Komisji 448/2004, ale także w świetle celowości ich użycia w przypadku danego projektu. Przy obliczaniu wartości wkładu rzeczowego należy zastosować Zasadę 1 punkt 1.7 odnośnie wkładów rzeczowych, która odsyła do innych zasad (sprzęt używany, grunty, budynki).

¹⁶ Wycena nieodpłatnej dobrowolnej pracy musi uwzględniać wszystkie koszty, które zostałyby poniesione w przypadku jej odpłatnego wykonywania przez przedsiębiorstwo działające na zasadach rynkowych. Wycena uwzględnia zatem koszt składek na ubezpieczenia społeczne oraz wszystkie pozostałe koszty wynikające z charakteru danego świadczenia pracy.

Dokładna wycena pracy dobrowolnej wymaga także odwołania się do świadczenia pracy o tym samym charakterze i wykonanego w terminie możliwie jak najbardziej zbliżonym przez przedsiębiorstwa tego samego sektora działające na zasadach konkurencji. Dodatkowo, służby oceniające wnioski (a następnie kontrolerzy) muszą ocenić przedstawione wyliczenia w oparciu o metodę porównawczą.

¹⁷ Są to kolejno:

- Zasada nr 4: Zakup sprzętu używanego
- Zasada nr 5: Zakup ziemi
- Zasada nr 6: Zakup nieruchomości

3.1.5. Dowody wydatków

Pomoc na rzecz Beneficjenta wypłacana jest w formie płatności okresowej i końcowej. Odnosi się do wydatków faktycznie poniesionych przez Beneficjenta - potwierdzonych przez niego za pomocą odpowiednich dokumentów. Co do zasady tymi dokumentami są otrzymane faktury z kopiami dowodów zapłaty (pokwitowane faktury). Jeśli nie jest to możliwe, płatności potwierdza się dokumentami rachunkowymi / księgowymi o równoważnej wartości dowodowej¹⁸.

Bardziej szczegółowe zasady co do potwierdzania płatności mogą zostać nałożone przez Instytucje Zarządzające poszczególnymi Programami Operacyjnymi.

PRZYKŁAD 4: (uszczegółowienia zapisów co do potwierdzania płatności):

Umowa dotacji w ramach PO Wzrost Konkurencyjności Przedsiębiorstw (Działanie 2.4 - „Wsparcie dla przedsięwzięć w zakresie dostosowywania

¹⁸ Wg ustawy o rachunkowości z dnia 29.09.1994r., zgodnie z art. 21. 1. Dowód księgowy powinien zawierać co najmniej:

- 1) określenie rodzaju dowodu i jego numeru identyfikacyjnego,
- 2) określenie stron (nazwy, adresy) dokonujących operacji gospodarczej,
- 3) opis operacji oraz jej wartość, jeżeli to możliwe, określoną także w jednostkach naturalnych,
- 4) datę dokonania operacji, a gdy dowód został sporządzony pod inną datą - także datę sporządzenia dowodu,
- 5) podpis wystawcy dowodu oraz osoby, której wydano lub od której przyjęto składniki aktywów,
- 6) stwierdzenie sprawdzenia i zakwalifikowania dowodu do ujęcia w księgach rachunkowych przez wskazanie miesiąca oraz sposobu ujęcia dowodu w księgach rachunkowych (dekretacja), podpis osoby odpowiedzialnej za te wskazania.

1a. Można zaniechać zamieszczania na dowodzie danych, o których mowa w ust. 1 pkt 5 i 6, jeżeli wynikają one z techniki dokumentowania zapisów księgowych.

2. Wartość może być w dowodzie pominięta, jeżeli w toku przetwarzania w rachunkowości danych wyrażonych w jednostkach naturalnych następuje ich wycena, potwierdzona stosownym wydrukiem.

3. Dowód księgowy opiewający na waluty obce powinien zawierać przeliczenie ich wartości na walutę polską według kursu obowiązującego w dniu przeprowadzenia operacji gospodarczej. Wynik przeliczenia zamieszcza się bezpośrednio na dowodzie, chyba że system przetwarzania danych zapewnia automatyczne przeliczenie walut obcych na walutę polską, a wykonanie tego przeliczenia potwierdza odpowiedni wydruk.

4. Jeżeli dowód nie dokumentuje przekazania lub przejęcia składnika aktywów, przeniesienia prawa własności lub użytkowania wieczystego gruntu albo nie jest dowodem zastępczym, podpisy osób, o których mowa w ust. 1 pkt 5, mogą być zastąpione znakami zapewniającymi ustalenie tych osób. Podpisy na dokumentach ubezpieczenia i emitowanych papierach wartościowych mogą być odtworzone mechanicznie.

5. Na żądanie organów kontroli lub biegłego rewidenta należy zapewnić wiarygodne przetłumaczenie na język polski treści wskazanych przez nich dowodów, sporządzonych w języku obcym.

Dodatkowo Art. 22. 1. stwierdza, że Dowody księgowe powinny być rzetelne, to jest zgodne z rzeczywistym przebiegiem operacji gospodarczej, którą dokumentują, kompletne, zawierające co najmniej dane określone w art. 21, oraz wolne od błędów rachunkowych. Niedopuszczalne jest dokonywanie w dowodach księgowych wymazywania i przeróbek.

przedsiębiorstw do wymogów ochrony środowiska”), która w art. 8 ust. 1 określa warunki które indywidualny Beneficjent musi spełnić by uzyskać wypłatę dotacji. Zgodnie z jego brzmieniem są to:

- Prawidłowo wypełniony wniosek o refundację poniesionych wydatków kwalifikowalnych;
- Kopie umów zawartych z wykonawcami;
- Kopie faktur lub innych równoważnych dowodów księgowych wraz z kopiami dowodów zapłaty, potwierdzonych za zgodność z oryginałem;
- W przypadku wystąpienia o płatność okresową należy złożyć weksel in blanko, opłacony do kwoty przyznanej dotacji wraz z deklaracją wekslową.

3.1.6. Podwykonawstwo

Zgodnie z zasadą nr 1 ust. 3 umowy podwykonawstwa stanowią **koszt kwalifikowalny**. Wyjątkiem od tej reguły są te umowy które:

- podnoszą koszty wykonania projektu bez proporcjonalnego podniesienia jego wartości;
- określają płatność jako procent całkowitego kosztu projektu, o ile taka płatność nie zostanie uzasadniona przez końcowego Beneficjenta w stosunku do rzeczywistej wartości wykonanej pracy lub świadczonych usług.
- dodatkowo, w przypadku wszystkich umów podwykonawstwa, uznanych za wydatki kwalifikowalne, podwykonawcy w celu zapewnienia przejrzystości swoich działań, zobowiązują się do dostarczenia organom audytu i kontroli wszystkich niezbędnych informacji dotyczących działań podlegających podwykonawstwu.

Zasada ta nie zakazuje podwyższania kosztów projektu w przypadku korzystania z zewnętrznych podwykonawców. Jej sens jest następujący: „w przypadku wzrostu kosztów, musi jednocześnie wzrosnąć proporcjonalnie poziom wartości dodanej w projekcie”.

Zakazane jest wynagradzanie podwykonawcy w formie pewnego ułamka procentowego kosztu projektu (ryczałtu), chyba że jest to uzasadnione rzeczywistą wartością zrealizowanych robót bądź usług.

Tego rodzaju przypadki należy więc rozpatrywać na zasadzie całkowicie indywidualnej.

3.2. Zasada 2: Księgowanie przychodów

W niniejszym rozdziale poruszono następujące kwestie:

1. Księgowanie przychodów osiągniętych w trakcie realizacji inwestycji do momentu jej rozliczenia
2. Księgowanie przychodów w ramach środków inżynierii finansowej
3. Wkład sektora prywatnego występujący obok wkładu publicznego
4. Znaczące zyski netto osiągnięte podczas cyklu gospodarczego inwestycji

3.2.1. Księgowanie przychodów osiągniętych w trakcie realizacji inwestycji do momentu jej rozliczenia – przypadek ogólny

Przepis Rozporządzenia 448/2004 dotyczący przychodów osiągniętych w trakcie realizacji inwestycji stosuje się do okresu od początku realizacji inwestycji¹⁹ do momentu jej ostatecznego rozliczenia²⁰. Zasada 2 w tej postaci nie będzie znajdowała szerszego zastosowania w projektach współfinansowanych z EFRR. Nie przewiduje się, aby już w trakcie realizacji inwestycji infrastrukturalnych²¹ powstawały przychody, w przeciwieństwie do projektów współfinansowanych z EFS, gdzie np.: pobierane są opłaty. Jednakże w przypadku realizacji inwestycji przebiegającej etapami, tak iż zanim ukończony zostanie ostatni etap projektu, etapy poprzednie oddane są do eksploatacji i generują przychody, mamy do czynienia z sytuacją, w której zasada 2 znajduje zastosowanie²².

Suma przychodów²³ osiągniętych w projekcie w okresie jego współfinansowania²⁴ pomniejsza kwotę współfinansowania z funduszy strukturalnych. Zostają one odjęte od wydatków kwalifikowalnych w całości lub proporcjonalnie do tego, w jakim stopniu do ich osiągnięcia przyczyniły się wydatki kwalifikujące się do wsparcia z EFRR. Uzasadnieniem takiego rozwiązania jest to, aby środki, które powracają do projektu nie stanowiły

¹⁹ Początek ten może przypadać jeszcze przed podpisaniem umowy o dofinansowanie projektu, a nawet przed złożeniem wniosku aplikacyjnego, w każdym razie jednak nie wcześniej niż 1 stycznia 2004 r.

²⁰ Przez ostateczne rozliczenie rozumie się tu dokonanie płatności salda końcowego w projekcie.

²¹ Informacje na temat zakresu interwencji EFRR – patrz wstęp (na podstawie Rozporządzenia 1783/1999)

²² Należy zauważyć, iż w takim przypadku dla danego projektu zaczyna biec okres referencyjny, a zatem konieczne jest uwzględnienie tego faktu w analizie na okoliczność generowania przez projekt znaczącego zysku.

²³ Przyjmuje się, iż chodzi o przychody bezpośrednio związane z celami projektu, a nie o przychody wygenerowane „przypadkowo”.

²⁴ Okres ten jest wyszczególniony w umowie dofinansowania projektu i kończy się wraz z uiszczeniem płatności końcowej.

kosztu kwalifikowalnego. Rekomenduje się, aby Beneficjent deklarował przychód za każdym razem, gdy składa wniosek o płatność, z możliwością dokonania dostosowania przy płatności salda końcowego.

Jeżeli Beneficjent nie jest w stanie wykazać, w jakim stopniu do osiągnięcia przychodu w projekcie przyczyniły się wydatki kwalifikowalne, w stosunku do wydatków ogółem (kwalifikowalnych i niekwalifikowalnych, przyjmuje się, iż przychód został wygenerowany w całości poprzez wydatki kwalifikowalne.

3.2.2. Księgowanie przychodów w ramach środków inżynierii finansowej

Wyjątkiem od zasady ogólnej opisanej powyżej są przychody osiągnięte w ramach środków inżynierii finansowej, określonych w zasadach 8, 9 i 10. Wszelkie przychody osiągnięte w ten sposób nie będą odejmowane od kwoty współfinansowania.

3.2.3. Wkład sektora prywatnego występujący obok wkładu publicznego

Wkład sektora prywatnego występujący obok wkładu publicznego również nie jest odejmowany od kwoty współfinansowania z funduszy strukturalnych.

W praktyce realizacji projektu może zdarzyć się wątpliwość, czy dany przychód jest opłatą lub innym przychodem, do którego stosuje się przypadek ogólny zasady 2, czy też wkładem sektora prywatnego, który stanowi przypadek szczególny. W EFRR mamy do czynienia niemal wyłącznie z wkładem sektora prywatnego.

3.2.4. Znaczące zyski netto osiągnięte podczas cyklu gospodarczego inwestycji infrastrukturalnych

Znaczące zyski netto osiągane podczas cyklu gospodarczego inwestycji infrastrukturalnych stanowią najbardziej złożony aspekt zasady 2, ważny dla programów współfinansowanych z EFRR. Rozporządzenie 448/2004 odsyła w tym przypadku do przepisu art. 29 pkt 4 rozporządzenia 1260/1999.

W przypadku Polski, na mocy przepisu wspomnianego artykułu w stosunku do inwestycji infrastrukturalnych generujących znaczący zysk netto możliwe jest współfinansowanie na poziomie najwyżej 50%. Polska jest krajem objętym Funduszem Spójności, a zatem przewidziane 40% powiększone jest o dodatkowych 10 punktów procentowych.

W punkcie 40 uzasadnienia rozporządzenia 1260/1999 znajduje się definicja znaczącego netto, który „powinien być wstępnie określony jako zysk wyższy niż co najmniej 25% całkowitego kosztu danej inwestycji²⁵”. Wobec faktu, iż definicja ta jest w zamierzony sposób nieostra, konieczne jest jej doprecyzowanie.

Przepisy o znaczących zyskach netto, a także niniejsza ich interpretacja może mieć praktyczne znaczenie dla Programów Operacyjnych: ZPORR oraz Transport. W Programie Operacyjnym Pomoc Techniczna zyski tego rodzaju nie mogą powstać z samej natury programu.

Odrębne zagadnienie stanowi Program operacyjny WKP, w którym poziom współfinansowania wynosi 50% dla większości działań. Nie ma zakazu dofinansowywania projektów z EFRR na poziomie wyższym, pod warunkiem odpowiedniego zbilansowania środków w ramach całego działania. Jeżeli możliwość ta zostanie wykorzystana, czyli jeżeli zostanie zróżnicowany poziom współfinansowania wspólnotowego – w projektach o poziomie współfinansowania wyższym niż 50% należy stosować opisaną poniżej zasadę dotyczącą netto w projekcie.

3.2.4.1. Obliczanie znaczącego zysku netto

W przeciwieństwie do przypadku ogólnego zasady 2, w którym pod uwagę brane są faktycznie osiągnięte w okresie współfinansowania przychody, w przypadku omawianym zyski są **obliczane ex-ante** i dotyczą cyklu gospodarczego projektu, czyli ustalonego dla danego typu inwestycji okresu następującego po oddaniu jej do eksploatacji. Podkreślić należy, że kontroli podlegać będzie **rzetelność** przeprowadzonej prognozy, a także jej zgodność z przyjętą metodologią oraz obowiązującymi standardami księgowymi, a nie faktycznie osiągnięte w poszczególnych latach eksploatacji inwestycji zyski netto. Jest tak dlatego, iż zyski te powstają jeszcze długo po zakończeniu okresu współfinansowania. Nie dokonuje się żadnych korekt finansowych poziomu współfinansowania, w przypadku gdy analiza przewidywała niższe zyski i ustalono wyższy poziom współfinansowania, a po upływie okresu referencyjnego (patrz punkt następny) okaże się, że faktycznie osiągnięty zysk netto przekroczył 25 % kosztów inwestycji. Korekty poziomu współfinansowania nie dokonuje się też na rzecz Beneficjenta w przypadku, gdy planowany uprzednio zysk miał przekroczyć 25 % kosztów inwestycji i stosownie do tego obniżono na wstępie poziom współfinansowania, ale faktycznie takiego zysku nie osiągnięto w okresie referencyjnym.

²⁵ Dla uniknięcia wątpliwości wyjaśnić należy, że za koszt ten uznajemy sumę kosztów kwalifikowalnych i niekwalifikowalnych.

3.2.4.2. Okres referencyjny

Horyzont czasowy, w którym rozpatruje się inwestycję nazywany jest okresem referencyjnym. Jest on z reguły krótszy niż okres życia gospodarczego inwestycji.

Zgodnie z rekomendacją DG Polityka Regionalna Komisji Europejskiej²⁶ w perspektywie finansowej 2004-2006 przyjmuje się następujące okresy referencyjne według sektorów gospodarki, w których powstają projekty:

Rodzaj projektu (sektor gospodarki)	Okres referencyjny (w latach)
Przemysł energetyczny	25
Gospodarka wodna i środowiskowa	30
Kolejnictwo	30
Drogownictwo	25
Porty morskie i lotnicze	25
Sektor telekomunikacyjny	15
Przemysł	10
Inne usługi	15

Należy jednak pamiętać, iż powyższe okresy referencyjne dotyczą przede wszystkim projektów polegających na budowie nowych obiektów, a także projektów dużych. W przypadku konieczności wyznaczenia okresu referencyjnego dla projektu mniejszego należy opierać się również na okresach całkowitej amortyzacji środków trwałych.

UWAGA

W przypadku projektów polegających na zakupie sprzętu przyjmuje się okres referencyjny odpowiadający okresowi całkowitej amortyzacji danego środka trwałego, jednak nie mniej niż 5 lat.

²⁶ Rekomendacja zawarta w: Analiza kosztów i korzyści projektów inwestycyjnych: Przewodnik (Funduszy strukturalny – EFRR, Funduszy Spójności i ISPA).

3.2.4.3. Definicje

Projekt dotyczący inwestycji infrastrukturalnej – projekt składający się z niepodzielnej pod względem gospodarczym serii robót, spełniający określoną funkcję techniczną, mający ściśle określone cele, w wyniku którego powstaje zakład lub infrastruktura użyteczności publicznej²⁷.

Przychód – Przychód oczekiwany w cyklu życia gospodarczego inwestycji osiągany w wyniku pobierania opłat, ustalania cen, itp. w okresie referencyjnym, obejmujący wartość rezydualną (resztową), czyli wartość uzyskaną z jej całkowitej lub częściowej odsprzedaży, w granicach przewidzianych w art. 30 ust.4 Rozporządzenia 1260/1999.

Zysk netto – przychód minus koszty operacyjne.

Koszty operacyjne – Koszty poniesione w związku z eksploatacją inwestycji, włącznie z kosztami planowanych i nieplanowanych prac remontowych, wyłączając odpisy amortyzacyjne²⁸ i koszty kapitałowe.

Wskaźnik samofinansowania – Stosunek zdyskontowanego zysku netto do zdyskontowanych całkowitych kosztów inwestycyjnych.

Znaczący zysk netto – wskaźnik samofinansowania wyższy niż 25 %.

3.2.4.4. Lista sprawdzająca w celu określenia poziomu współfinansowania

1. Czy inwestycja infrastrukturalna generuje w okresie referencyjnym jakikolwiek przychód?

Jeśli odpowiedź jest negatywna, ustalenia w celu obliczenia wielkości pomocy nie są wymagane. Np.: budowa drogi dla rowerów;

2. Czy inwestycja infrastrukturalna generuje zysk netto?

²⁷ Definicja ta jest rozszerzana również na projekty modernizacyjne. W ich przypadku obliczamy zysk na działalności operacyjnej uwzględniając zysk który został wytworzony przez modernizację (która stanowi projekt i w której partycypował EFRR), a nie przez całą istniejącą wcześniej infrastrukturę.

²⁸ Wliczanie odpisów amortyzacyjnych do kosztów jest uzasadnione dążeniem do odtworzenia wartości środków trwałych. Skoro współfinansował je EFRR, odtwarzanie ich wartości powodowałoby niedopuszczalne zwielokrotnienie pomocy.

Jeżeli inwestycja generuje przychody, choćby nieznaczne, lecz przewiduje się stratę netto, należy przeprowadzić uproszczoną analizę finansową. Jeśli jej wynik wykaże, iż zyski nie będą generowane, procedura kończy się. Przykładem inwestycji, w której występować mogą straty może być ośrodek kulturalny.

Jeśli wynik uproszczonej analizy wykaże, iż – wbrew oczekiwaniom – możliwy jest netto należy zastosować analizę zdyskontowanych strumieni pieniężnych w danym okresie referencyjnym. Obliczeń należy dokonywać zgodnie z obowiązującymi standardami księgowymi.

3. Czy inwestycja generuje znaczący zysk netto?

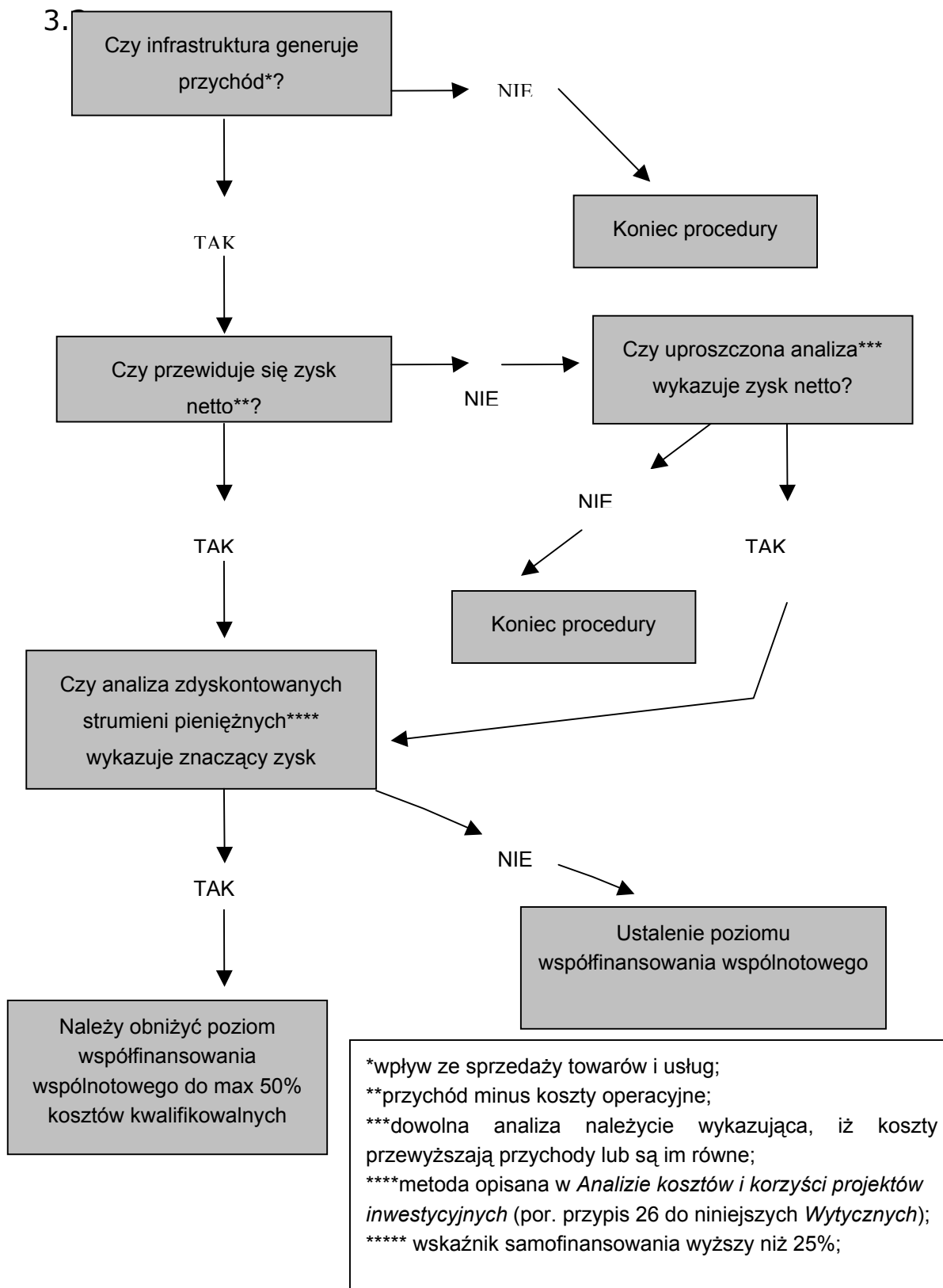
Jeśli analiza określona w poprzednim punkcie wykazała, iż mamy do czynienia ze znaczącym netto (patrz: **definicje**) należy obniżyć wskaźnik współfinansowania z EFRR do 50% kosztów kwalifikowalnych.

W przypadku, jeśli nie cały koszt inwestycji ogółem jest kwalifikowalny do wsparcia z EFRR zysk netto, którego osiągnięcie przewiduje się w cyklu życia inwestycji dzieli się proporcjonalnie do udziału kosztów kwalifikowalnych i niekwalifikowalnych w kosztach inwestycji ogółem. Różnica między kosztem inwestycji ogółem a kosztem kwalifikowalnym wynika między innymi z kosztów zakupu gruntów (zasada 5), kosztów VAT (zasada 7), kosztów przygotowania wniosku (zasada 1), koszty kredytu bankowego (zasada 3), itp. Przy obliczaniu kosztu inwestycji ogółem pamiętać jednak należy, aby koszty niekwalifikowalne wliczane do kosztów ogółem były uzasadnione naturą inwestycji, a także by były to koszty faktycznie ponoszone (a nie np. odpisy amortyzacyjne).

Jeżeli okaże się, że inwestycja nie będzie generowała znaczącego zysku netto, lecz będzie generowała zysk netto mniejszy lub równy 25 % wskaźnika samofinansowania - udział funduszu należy ustalić na poziomie odpowiadającym charakterystyce projektu, w szczególności wskaźnikowi samofinansowania brutto, którego można oczekiwać w normalnych warunkach przy podobnych inwestycjach, tak aby za przyczyną dotacji z funduszy nie uległ zwiększeniu budżet krajowy²⁹.

²⁹ Podstawą prawną omawianego wymogu jest art. 29 ust. 4 rozporządzenia Rady nr 1260/1999 z 1999 r.

3.2.4.5. Schemat sprawdzania występowania znaczącego zysku netto

Zasada 3: Opłaty finansowe i inne oraz wydatki prawne

Zasada 3 obejmuje zagadnienia dotyczące kwalifikowalności:

1. odsetki od debetu,
2. opłaty od transakcji finansowych,
3. prowizje od wymiany walut i ujemne różnice kursowe
4. opłaty bankowe za prowadzenie rachunków,
5. opłaty za porady prawne,
6. opłaty notarialne,
7. koszty ekspertyz technicznych i finansowych,
8. koszty księgowości,
9. koszty audytu,
10. koszty gwarancji udzielanych przez bank lub inną instytucję finansową,
11. koszty grzywien, kar finansowych oraz wydatków związanych ze sporami sądowymi.
12. inne wydatki finansowe.

3.3.1. Odsetki od debetu

Wszelkie koszty prowizji i odsetek ponoszonych w ramach zobowiązań finansowych tj. obligacja komunalna, kredyty w tym kredyty pomostowe, inwestycyjne, nie są kosztem kwalifikowalnym.

Od tej zasady przewidziano dwa odstępstwa:

- Rozporządzenie uznaje za kwalifikowalne tylko odsetki od debetu, które poniesione zostały jako wydatki na dopłaty do odsetek w celu zmniejszenia kosztów pożyczek dla przedsiębiorstw, realizowane w ramach zatwierdzonego systemu pomocy państwa³⁰;
- W przypadku dotacji globalnych, odsetki od debetu, wypłacone przez wyznaczonego pośrednika przed dokonaniem płatności ostatniej raty dofinansowania z EFRR, kwalifikują się, po odliczeniu odsetek od płatności dokonanych na rachunek.

PRZYKŁAD 1: Firma nie dysponująca wystarczającym kapitałem na pokrycie całości kosztów projektu, występuje do banku o przyznanie kredytu pomostowego, w wysokości planowanego dofinansowania, na pokrycie kosztów inwestycji (firma tym samym dostaje od banku środki finansowe, jakie by uzyskała dopiero po wypłaceniu całego dofinansowania z EFRR). Bank

na podstawie analizy zdolności kredytowej firmy oraz podpisanej umowy dofinansowania przyznaje kredyt pozwalający na realizację projektu. Koszty zaciągnięcia takiego kredytu, czyli odsetki oraz prowizja nie będą kosztem kwalifikowalnym.

3.3.2. Opłaty od transakcji finansowych

Wszelkie opłaty pobierane od dokonywanych transakcji finansowych nie są kosztami kwalifikowanymi.

Opłaty od transnarodowych transakcji finansowych, w ramach inicjatywy wspólnotowej (INTERREG III) kwalifikują się do współfinansowania z EFRR po odliczeniu odsetek otrzymanych od płatności dokonanych na rachunek.

3.3.3. Prowizje od wymiany walut i ujemne różnice kursowe

Prowizje pobierane w ramach operacji wymiany walut oraz ujemne różnice kursowe ponoszone w ramach wdrażania i realizowania projektu oraz związane z tym koszty operacji finansowych np. transakcje typu forward, nie są kosztami kwalifikowanymi.

3.3.4. Opłaty bankowe za prowadzenie rachunków

Opłaty bankowe za prowadzenie rachunków nie są kosztem kwalifikowalnym chyba, że współfinansowanie przez EFRR nakłada (np.: Program Operacyjny, Uzupełnienie Programu lub umowa dofinansowania) na Beneficjenta obowiązek otwarcia jednego lub więcej rachunków bankowych, wtedy koszt otwarcia takiego rachunku i jego prowadzenia (np. miesięczne opłaty pobierane przez bank za jego obsługę) jest kosztem kwalifikowalnym.

3.3.5. Porady prawne

Koszty porad prawnych świadczonych przez ekspertów lub inne podmioty prawa są kosztami kwalifikowanymi jeżeli są bezpośrednio związane z działaniem lub poddziałaniem wymienionymi w Programie Operacyjnym lub Uzupełnieniu Programu, w ramach którego realizowany jest projekt i są

³⁰ Przykładem takiego działania byłby projekt, który pomoc dla np. sektora MSP przewiduje w formie tzw. preferencyjnych pożyczek, których część kosztów związanych z prowizją (odsetkami) pokrywają środki publiczne, których część stanowi wkład EFRR.

niezbędne do jego wdrażania i realizacji, tzn. bez ich przeprowadzenia i wykonania projekt nie zostałyby zrealizowany.

3.3.6. Opłaty notarialne

Koszty opłat notarialnych są kwalifikowalne do wsparcia w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, jeśli są bezpośrednio związane z działaniem lub poddziałaniem wymienionymi w Programie Operacyjnym lub Uzupelnieniu Programu, w ramach których przedkładany jest projekt oraz są niezbędne dla jego wdrażania i realizacji. Wysokość opłat jest ustalana na podstawie obowiązujących przepisów tj. na podstawie Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 12 kwietnia 1991 r. w sprawie taksy notarialnej(Dz. U. z dnia 20 kwietnia 1991 r.).

3.3.7. Koszty ekspertyz technicznych

Koszty ekspertyz technicznych związanych z przygotowaniem dokumentacji, w szczególności takiej jak: biznes plan, studium wykonalności projektu, mapy czy szkice lokalne sytuujące projekt, dokumentacja techniczna, ocena bądź raport oddziaływania na środowisko (jeśli wymaga tego prawo krajowe), są kosztami kwalifikowalnymi w ramach EFRR, jeżeli są:

- bezpośrednio związane z działaniem wymienionym w danym dokumencie programowym, w ramach którego realizowany jest projekt,
- wymienione jako niezbędny załącznik we wniosku o dofinansowanie,
- niezbędne do wdrażania i realizacji projektu.

Poprzez ekspertyzy techniczne i finansowe należy rozumieć wszystkie operacje przeprowadzane przez ekspertów lub inne podmioty mające na celu sporządzenie profesjonalnej dokumentacji analizującej określone aspekty niezbędne dla wdrażania projektu i jego realizacji.

UWAGA

Koszty wypełnienia formularza wniosku o dofinansowanie nie są kwalifikowalne.

3.3.8. Koszty księgowości

Koszty księgowości są kwalifikowalne tylko i wyłącznie gdy jest to wymagane przez Program Operacyjny, Uzupełnienie Programu lub przez odpowiednie zapisy zawarte w *umowie dofinansowania*.. Do kosztów księgowości można zaliczyć np.: koszty pracowników zajmujących się księgowością (np. pensja pracowników) danego projektu.

PRZYKŁAD 2: Prowadzenie osobnej księgowości dla środków pochodzących z dofinansowania z EFRR wymagane przez umowę dofinansowania w ramach Programu Operacyjnego Wzrost Konkurencyjności Przedsiębiorstw zawieranej pomiędzy Agencją Rozwoju Przemysłu jako Instytucją Wdrażającą a Beneficjentem Pomocy. § 11: "*Beneficjent Pomocy zobowiązuje się prowadzić wyodrębnioną ewidencję księgową środków dotyczących realizowanego Projektu, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa*".

3.3.9. Audyt

Koszty przeprowadzenia audytu (także zlecenie podwykonawstwa w tym zakresie) są kosztem kwalifikowalnym, jeśli przeprowadzenie audytu jest wymagane przez Program Operacyjny, Uzupełnienie Programu lub przez odpowiednie zapisy zawarte w umowie dofinansowania.

3.3.10. Koszty gwarancji³¹ udzielanych przez bank lub inną instytucję finansową

Koszty te kwalifikują się w sytuacji, kiedy gwarancje takie są wymagane przez prawo krajowe czy wspólnotowe lub też przez Program Operacyjny, Uzupełnienie Programu lub umowę dofinansowania.

3.3.11. Koszty kar finansowych, oraz wydatków związanych ze sporami sądowymi.

Wszelkie koszty kar finansowych: odsetki karne, kary, mandaty, wynikające z jakichkolwiek przyczyn, a także koszty procesów sądowych oraz koszty realizacji ewentualnych postanowień wydanych przez sąd, nie kwalifikują się do wsparcia w ramach EFRR.

³¹ Koszty gwarancji są to zobowiązania banku lub innej instytucji finansowej do wypłacenia odbiorcy gwarancji określonej kwoty w sytuacji gdy zlecający gwarancje nie wypełni świadczenia, do wykonania którego był zobowiązany.

3.3.12. Inne wydatki finansowe

Wszystkie inne czysto finansowe wydatki nie ujęte w Zasadzie 3 ponoszone w trakcie powstawania projektu nie są kwalifikowalne. Opłaty i prowizje związane z zakupem produktów bankowych ułatwiających i usprawniających realizację projektu nie są kwalifikowalne do wsparcia w ramach środków pochodzących z EFRR.

PRZYKŁAD 3: Firma chce zakupić używany sprzęt (istotny dla realizacji projektu, którego koszt zakupu będzie kosztem kwalifikowalnym) od firmy zagranicznej. Dla przeprowadzenia operacji zakupu sprzętu użyta będzie akredytywa dokumentowa³². Pomimo tego, iż akredytywa jest wykorzystywana do zakupu urządzeń, których koszt jest kwalifikowalny, koszt akredytywy nie jest kosztem kwalifikowalnym.

Należy tutaj zauważyć iż wszystkie wymienione w Zasadzie 3 koszty opłat finansowych i innych opłat, oraz wydatki na porady prawne są najczęściej ponoszonymi w toku realizacji projektów w ramach EFRR i dlatego zostały ujęte w Zasadzie 3. Opłaty finansowe i inne oraz wydatki prawne ponoszone w ramach realizacji projektu muszą z zasady być niezbędne dla realizacji projektu aby zostać zaliczonymi do kosztów kwalifikujących się do zwrotu z EFRR.

³² pisemne zobowiązanie banku działającego na zlecenie zleceniodawcy do zapłaty lub zabezpieczenia zapłaty na rzecz kontrahenta, w zamian za złożenie przez niego, w przewidywanym terminie, dokumentów zgodnych z warunkami akredytywy.

3.4. Zasada 4: Zakup sprzętu używanego

Zasada 3 obejmuje zagadnienia dotyczące kwalifikowalności:

1. koszt zakupu używanego sprzętu

3.4.1. Używany sprzęt

W ramach Zasady 4 zostały przedstawione warunki zakupu sprzętu używanego, który będzie użyty w ramach projektu. Sprzęt taki może zostać zakupiony w Polsce lub zagranicą. Koszt zakupu używanego sprzętu **jest kosztem kwalifikującym** się do wsparcia w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego przy spełnieniu wszystkich wymienionych warunków:

1. Sprzedający sprzęt musi wystawić deklarację określającą jego pochodzenie (zawierającą m.in. data zakupu, miejsce zakupu, dane zakupującego - jego nazwę i adres);
2. Sprzedający sprzęt potwierdza w deklaracji, że w okresie ostatnich siedmiu lat *używany sprzęt* nie został zakupiony z pomocy krajowej lub wspólnotowej (jeżeli został zakupiony ze środków pochodzących z pomocy krajowej lub wspólnotowej w ciągu ostatnich siedmiu lat, wówczas koszt jego zakupu nie jest kosztem kwalifikującym się do wsparcia w ramach EFRR);
3. Cena zakupionego sprzętu używanego nie może przekraczać jego wartości rynkowej i musi być niższa niż koszt podobnego, nowego sprzętu;
4. Sprzęt musi posiadać właściwości techniczne niezbędne do wdrażania i realizacji projektu i odpowiada stosowanym normom i standardom.

Stosowanie Zasady w praktyce napotyka na następujące trudności:

Ad. 3)

W warunku trzecim, trudność polega na wycenie wartości rynkowej sprzętu nabywanego z drugiej ręki, w szczególności jeżeli nie istnieją oficjalne notowania, tak jak w przypadku cen samochodów. Wartość tę można byłoby określać obejmując od ceny zakupu odpisy z tytułu amortyzacji. W miarę możliwości, należy uzyskać oficjalne potwierdzenie wartości rynkowej używanego sprzętu ze strony rzeczoznawcy, jeszcze lepszym rozwiązaniem jest odniesienie się do ceny zakupu nowego sprzętu (na podstawie faktury zakupu) i pomniejszenie jej o kwotę amortyzacji księgowej w celu określenia faktycznej wartości sprzętu w chwili poniesienia wydatku zakwalifikowanego do dofinansowania.

Ad. 4)

Zakupiony *używany sprzęt* powinien posiadać niezbędne właściwości do realizacji planowanych zadań.

PRZYKŁAD: przedsiębiorstwo robót leśnych dokonuje zakupu używanego sprzętu na potrzeby obsługi robót leśnych. Należy sprawdzić, czy chodzi rzeczywiście o specjalistyczny ciągnik do robót leśnych, a nie zwykły ciągnik rolniczy.

Rozporządzenia wspólnotowe nie wyznaczają pułapów ograniczających koszt zakupu *używanego sprzętu* jako procentowej części całkowitego kosztu kwalifikowalnego projektu (tak jak zostało określone w przypadku zakupu ziemi: Zasada 5). Jeżeli Program Operacyjny lub Uzupełnienie Programu również nie zawierają żadnych ograniczeń, kwalifikowalność zakupu używanego sprzętu, a także, w ujęciu bardziej ogólnym każdego wydatku, należy oceniać odnosząc się do kontekstu, w jakim wydatek jest ponoszony, przy równoczesnym uwzględnieniu jego natury, kwoty, przestrzegania zasady właściwego użytkowania danego nabytku lub usługi jak również charakteru dofinansowywanego projektu.

Jeśli organ rozpatrujący ma wątpliwości co do ceny sprzętu używanego, może on poprosić projektodawcę o przedstawienie kosztorysu na zakup sprzętu nowego lub sprawdzić te dane samodzielnie. Każdą sytuację należy rozpatrywać indywidualnie i podejmować pragmatyczne decyzje. Jeśli cena jest naprawdę niewysoka, zbędne jest żądanie przedstawiania dodatkowych dokumentów potwierdzających.

W przypadku zakupu zarówno sprzętu używanego jak i nowego pojęcie poprawy poziomu technologicznego należy rozumieć jako operację zakupu maszyn wykraczającą poza zwykłe zastąpienie urządzeń wycofywanych z eksploatacji. Poprawa poziomu technologicznego jest pojęciem subiektywnym, a przepisy wspólnotowe nie zawierają żadnych wskazówek co do metod, jakie należy stosować przy jej ocenie. Należy zatem wykluczyć operacje ograniczające się do zastąpienia urządzeń wycofywanych przez urządzenia o identycznych parametrach i osiąгах.

3.5. Zasada 5: Zakup nieruchomości gruntowej

Zasada 5 obejmuje zagadnienia dotyczące kwalifikowalności:

1. koszt zakupu nieruchomości gruntowej (niezabudowanej ziemi),
2. koszt zakupu gruntu w projektach z zakresu ochrony środowiska.

3.5.1. Koszt zakupu niezabudowanej ziemi

Koszt zakupu gruntu (nieruchomości gruntowej) jest kosztem kwalifikowalnym pod warunkiem spełnienia (na podstawie zasady 5) następujących warunków:

1. Zakup gruntu jest niezbędny dla wdrażania i realizacji projektu.
2. Koszt zakupu gruntu nie może przekroczyć 10% całkowitych kosztów kwalifikowalnych projektu, chyba że Komisja Europejska zaakceptuje wyższy udział kosztów kwalifikowalnych gruntu w całkowitych kosztach kwalifikowalnych projektu. Wyjątkiem od limitu 10% jest koszt zakupu gruntu w projektach z zakresu ochrony środowiska, co zostało omówione poniżej.
3. Koszt zakupu gruntu nie może przekraczać wartości rynkowej - musi zostać to potwierdzone przez oświadczenie rzeczoznawcy majątkowego w rozumieniu ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami.

W przypadku działania objętego schematem pomocy publicznej, notyfikowanym przez Komisję Europejską, do określenia kosztów kwalifikowalnych zakupu gruntu stosuje się ustalenia zawarte w schemacie pomocy publicznej.

Wnoszenie do projektu gruntów stanowiących już własność projektodawcy lub nabytych przed rozpoczęciem okresu kwalifikowania wydatków jest traktowane jako wkład rzeczowy i może zostać zaliczone do kwalifikowanych kosztów projektu pod warunkiem spełnienia wymogów określonych w punkcie 1.7 zasady 1 rozporządzenia nr 448/2004.

3.5.1.1. Zasada obliczania kosztu kwalifikowalnego gruntu.

Aby obliczyć maksymalną wysokość kosztu kwalifikowalnego gruntu należy posłużyć się następującą metodą:

- ⇒ Zsumowując wszystkie koszty kwalifikowalne oprócz kosztów zakupu gruntu – otrzymujemy wielkość - a
- ⇒ Koszt kwalifikowalny ogółem stanowi niewiadomą x

- ⇒ Wiemy, iż 90% kosztu kwalifikowalnego ogółem stanowi koszt kwalifikowalny bez kosztów gruntu, stąd:

$$a = 0,9 x$$

$$x = a/0,9$$

- ⇒ Najwyżej 10 % tak otrzymanego kosztu kwalifikowalnego ogółem może stanowić koszt zakupu gruntu.

PRZYKŁAD: W ramach projektu zakupiony grunt zostanie przeznaczony pod budowę drogi. Grunt ten będzie niezbędny dla wdrażania i realizacji projektu, tak więc koszt jego zakupu będzie kosztem kwalifikowalnym. Koszt zakupu gruntu wynosi 50000 zł, a całkowite koszty kwalifikowalne projektu (bez kosztów gruntu) wynoszą 120000 zł. Należy obliczyć koszt kwalifikowany gruntu, który jest objęty limitem 10% całkowitych kosztów kwalifikowalnych projektu.

1. Obliczamy całkowity koszt kwalifikowalny projektu:

$$a = 0,9 x$$

$$\text{dla } a = 120\ 000$$

$$0,9x = 120\ 000$$

$$0,9x/0,9 = 120\ 000/0,9$$

$$x = 133\ 333,33$$

2. Obliczamy wysokość kosztów kwalifikowalnych zakupu gruntu:

Wyliczamy 10% całkowitego kosztu kwalifikowalnego projektu i otrzymujemy wysokość kosztów kwalifikowalnych zakupu gruntu:

$$133\ 333,33 * 10\% = \underline{13\ 333,33}$$

Koszt kwalifikowalny gruntu będzie wynosić 13333,33 zł.

3.5.2. Koszt zakupu gruntu w projektach z zakresu ochrony środowiska

Koszt zakupu gruntu w projektach z zakresu ochrony środowiska może stanowić więcej niż 10% całkowitych kosztów kwalifikowalnych. Aby zakup gruntu w ramach projektów z zakresu ochrony środowiska był kwalifikowalny,

wymagane jest spełnienie następujących warunków:

1. Zakup gruntu został zatwierdzony w decyzji Instytucji Zarządzającej.
2. Grunt będzie wykorzystywany do zamierzonych celów projektu przez okres ustalony w ww. decyzji.
3. Zakupiony grunt nie będzie przeznaczony do celów rolniczych z wyjątkiem uzasadnionych przypadków zaakceptowanych przez Instytucję Zarządzającą.
4. Zakup jest dokonany przez lub w imieniu instytucji publicznej lub podmiotu prawa publicznego.

Przy spełnieniu ww. warunków koszt zakup gruntu w ramach projektów zakresu ochrony środowiska jest kosztem kwalifikowanym.

3.6. Zasada nr 6: Zakup nieruchomości budynkowych

3.6.1. Zasada ogólna

Koszty zakupu nieruchomości budynkowych, tj. już wybudowanych budynków oraz ziemi, na której zostały wybudowane (nazywanych dalej w niniejszej zasadzie „nieruchomościami”), kwalifikują się do współfinansowania przez Fundusze Strukturalne, jeśli pomiędzy zakupem tej nieruchomości a celami projektu istnieje bezpośredni związek.

Ponadto muszą być spełnione wymogi określone w pkt. 2 Zasady 6. Jeśli istnieją bardziej rygorystyczne przepisy krajowe w tym zakresie, to muszą być one spełnione.

W przypadku, gdy nieruchomość jest własnością Skarbu Państwa lub jednostek samorządu terytorialnego, zastosowanie ma dodatkowo *Ustawa o gospodarce nieruchomościami* z dnia 21 sierpnia 1997 r.

3.6.2. Pozostałe warunki kwalifikowania

1. Należy uzyskać poświadczenie od niezależnego rzeczoznawcy majątkowego w rozumieniu ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami lub uprawnionego podmiotu publicznego, potwierdzające, że:
 - cena zakupu nie przekracza wartości rynkowej nieruchomości,
 - budynek odpowiada normom krajowym (przepisom budowlanym).³³
2. Jeśli budynek nie odpowiada normom krajowym, to należy określić obszary, w których normy nie są spełnione i jednocześnie podać, kiedy w trakcie realizacji projektu nastąpi skorygowanie tego stanu rzeczy.
3. W ciągu ostatnich dziesięciu lat budynek nie powinien być otrzymywać krajowej ani wspólnotowej dotacji, która skutkowałaby podwójnym udzieleniem dofinansowania w przypadku współfinansowania zakupu przez Fundusze Strukturalne.
4. Nieruchomość powinna być wykorzystywana do celów i przez okres wyznaczony przez Instytucję Zarządzającą.
5. Budynek może być wykorzystywany tylko zgodnie z celami projektu. Budynek może być wykorzystywany do świadczenia usług przez administrację publiczną jedynie wówczas, gdy jest to zgodne z

³³ Możliwe jest również dostarczenie dwóch odrębnych poświadczeń – operatu szacunkowego i certyfikatu poświadczającego, że budynek odpowiada przepisom budowlanym.

przedsięwzięciami dopuszczalnymi w ramach danego Funduszu Strukturalnego.

PRZYKŁAD: Gmina chce zrealizować projekt polegający na utworzeniu Publicznego Punktu Dostępu do Internetu. W celu realizacji tego przedsięwzięcia gmina zamierza nabyć od urzędu administracji publicznej budynek byłej komendantury (administracji) wojskowej. Następnie gmina zamierza przebudować ten budynek, by dostosować go do świadczenia usług informacyjnych.

Sprawdzenie kwalifikowalności kosztów zakupu nieruchomości przedstawia się w następujący sposób:

- 1) Koszty zakupu nieruchomości kwalifikują się do wsparcia, ponieważ jej nabycie jest niezbędne do realizacji projektu.
- 2) Należy sprawdzić czy nie istnieją przepisy krajowe wykluczające zakup tej nieruchomości.
- 3) Należy uzyskać poświadczenie od niezależnego, wykwalifikowanego rzeczoznawcy lub uprawnionego podmiotu publicznego, potwierdzające, że cena zakupu nie przekracza wartości rynkowej nieruchomości. Jeśli, np. wskutek zmian rynkowych, faktyczna cena zakupu nieruchomości będzie różniła się od szacunkowej, to należy odpowiednio skorygować plan kosztów i finansowania. Zasadniczo przyjmuje się, że w stabilnych warunkach rynkowych, wycena nieruchomości ważna jest przez rok. W przypadku, gdy w danym regionie (lub w całym kraju) nastąpiły gwałtowne zmiany cen na rynku nieruchomości, projektodawca powinien przed złożeniem wniosku dokonać aktualizacji wyceny nieruchomości, jeśli taką wycenę posiadał już wcześniej. W poświadczeniu (uzyskanym od rzeczoznawcy lub odrębnym) musi znaleźć się również potwierdzenie faktu, że budynek jest zgodny z normami krajowymi. W przypadku, gdy nie odpowiada on w pełni normom krajowym (przepisom budowlanym), należy podać obszary, w których przepisy nie są spełnione i określić kiedy i w jaki sposób niezgodności zostaną usunięte podczas realizacji projektu.
- 4) Gmina musi złożyć wraz z wnioskiem oświadczenie, w którym stwierdza się, że w ciągu ostatnich dziesięciu lat nieruchomość nie otrzymywała krajowej ani wspólnotowej dotacji. Gmina powinna się zabezpieczyć umownie względem sprzedawcy w tym zakresie lub może przedstawić oświadczenie sprzedawcy. Takie oświadczenie staje się częścią wniosku o współfinansowanie ze wszystkimi konsekwencjami podania nieprawdziwych danych, w tym cofnięcia przyznanej dotacji. W przytoczonym przykładzie, ze względu na fakt, że sprzedawcą jest

jednostka administracji publicznej, sprawdzenie czy nieruchomość była wcześniej dotowana, nie powinno nastręczać trudności.

- 5) Nieruchomość musi być wykorzystywana przez okres oraz do celów określonych przez Instytucję Zarządzającą.

Informacje te określone są w decyzji o udzieleniu wsparcia przez EFRR.

Zgodnie z pkt. 4 art. 30 Rozporządzenia 1260/1999 projekt w okresie 5 lat od daty decyzji właściwych władz krajowych lub Instytucji Zarządzającej w sprawie wkładu Funduszy nie może podlegać znacznym modyfikacjom:

- wpływającym na jego charakter lub warunki jego wdrażania lub przyznające firmie lub instytucji publicznej nadmierne korzyści,
- wynikającym albo ze zmiany charakteru własności danej pozycji infrastruktury albo zaprzestania lub zmiany lokalizacji działalności produkcyjnej.

Zgodnie z definicją nieruchomości budynkowej zawartą w punkcie 1 Zasady 6, budynek i ziemia, na której został on wybudowany, traktowane są jako całość. Nie można dokonać rozróżnienia na budynek i niezabudowany grunt. Nie będzie więc możliwości dokonania podziału gruntu, wynajmu ani dzierżawy.

Należy też wykazać, o ile jest taka potrzeba, że również zakup niezabudowanej części gruntu pozostaje w związku z planowaną inwestycją.

- 6) Budynek może być wykorzystywany tylko zgodnie z celami projektu. Budynek może być wykorzystywany do świadczenia usług przez administrację publiczną jedynie wówczas, gdy jest to zgodne z przedsięwzięciami dopuszczalnymi w ramach EFRR.

Cele projektu określone są we wniosku o jego współfinansowanie ze środków EFRR. Natomiast przedsięwzięcia wspierane przez EFRR określone zostały w Rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1783/1999 z 12 lipca 1999 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego.

UWAGA

Wsparcie zakupu nieruchomości budynkowej jest dopuszczalne w pełnej wysokości. W przeciwieństwie do Zasady nr 5 Rozporządzenia (WE) nr 448/2004, która ogranicza współfinansowanie kosztów zakupu nieruchomości gruntowych do 10% całkowitych kwalifikowalnych kosztów projektu, w przypadku Zasady nr 6 nie ma takich ograniczeń.

3.7. Zasada 7: Podatek VAT i inne podatki oraz opłaty

(Zasada zaktualizowana - 14 lipca 2004)

Zasada 7 obejmuje zagadnienia dotyczące kwalifikowalności:

1. Podatek VAT,
2. Inne podatki i opłaty.

3.7.1. Podatek VAT jako koszt kwalifikowalny

Zgodnie z Zasadą 7 podatek VAT nie stanowi kosztu kwalifikowalnego tzn. takiego, który może być sfinansowany ze środków EFRR. Jednakże w sytuacji, gdy VAT jest przez podmiot realizujący projekt „prawdziwie i definitywnie” (ang. *genuinely and definitively*) poniesiony, wówczas stanowi on koszt kwalifikowalny. Z taką sytuacją będziemy mieli do czynienia wówczas, gdy podmiotowi finansującemu zakupy ze środków Funduszu **nie będzie przysługiwało prawo do odliczenia** podatku naliczonego VAT z tytułu danego zakupu. Przykładowo, w przypadku, gdy dany podmiot nie będzie podatnikiem VAT-u, wówczas podatek zawarty w dokonywanych przez niego zakupach będzie stanowił koszt kwalifikowalny w rozumieniu rozporządzenia 448/2004.

3.7.1.1. Warunki odliczania podatku VAT

Zgodnie z przepisami VI Dyrektywy Rady oraz ustawy z dnia 11 marca 2004 r o podatku od towarów i usług, podatnikom VAT przysługuje prawo do obniżenia kwoty podatku należnego o kwotę podatku naliczonego w zakresie, w jakim nabywane towary lub usługi wykorzystywane są do wykonywania czynności opodatkowanych.

Poniżej przedstawiono kolejno warunki, jakie musi spełnić podmiot otrzymujący dofinansowanie z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, aby skorzystać z powyższego uprawnienia.

3.7.1.2. Status podatnika VAT

Należy zauważyć, że prawo do odliczenia podatku naliczonego przysługuje **jedynie podatnikom podatku VAT**. Zgodnie z przepisami *Ustawy o podatku od towarów i usług z dnia 11 marca 2004 r.* podatnikami są podmioty wykonujące samodzielnie działalność gospodarczą, bez względu na cel i rezultat tej działalności. Za podatników nie uznaje się organów władzy publicznej oraz urzędów obsługujących te organy w zakresie realizowanych zadań nałożonych odrębnymi przepisami prawa.

W związku z tym prawo do odliczenia będzie przysługiwało tym podmiotom finansującym zakupy towarów i usług z Funduszu, którym można przypisać status podatnika. Do podmiotów, które nie będą mogły skorzystać z tego prawa należeć będą przykładowo powiaty i województwa, jako że nie mogą one prowadzić działalności gospodarczej. Podobnie nie będą mogły korzystać z tego prawa podmioty działające na zasadzie non-profit, takie jak np. izby gospodarcze. Tym samym, dla wskazanych podmiotów, VAT stanowił będzie koszt kwalifikowalny w rozumieniu wspomnianego rozporządzenia Rady.

Niemniej, należy zauważyć, że w przypadku gdy podmioty działające na zasadzie non-profit w ramach statutowej działalności wykonują odpłatnie usługi bądź prowadzą działalność gospodarczą, wówczas traktowane są jako podatnicy podatku VAT.

PRZYKŁAD 1: Gmina realizuje projekt z zakresu budowy kanalizacji. Do projektu nie należy użytkowanie powstałej infrastruktury. Od momentu oddania infrastruktury do użytku jej operatorem będzie należąca do gminy spółka komunalna (podatnik VAT), która będzie pobierać opłaty od użytkowników indywidualnych. W tym przypadku podatek VAT poniesiony przez gminę w związku z budową infrastruktury jest kosztem kwalifikującym się do wsparcia.

3.7.1.3. Związek zakupów z czynnościami opodatkowanymi

Prawo do odliczenia podatku naliczonego przysługuje wyłącznie wówczas, gdy zakupione towary i usługi będą **służyły czynnościom opodatkowanym**. Prawo do odliczenia nie przysługuje w zakresie, w jakim zakupy związane są z czynnościami zwolnionymi z podatku VAT. Z podatku tego zwolnione jest np. świadczenie usług naukowo-badawczych, a także usług w zakresie administracji publicznej.

Z orzecznictwa Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości wynika, że związek zakupów z czynnościami opodatkowanymi powinien mieć, zasadniczo, charakter **bezpośredni**. Jednakże, w niektórych okolicznościach, prawo do odliczenia może przysługiwać nawet w przypadku braku konkretnej czynności opodatkowanej, o ile zakup związany jest z działalnością podatnika, która co do zasady, podlega opodatkowaniu.

Tym samym, ostateczny odbiorca finansujący projekt ze środków Funduszu będzie mógł odliczyć podatek VAT jedynie wówczas, gdy zakupy towarów i usług w ramach realizowanego projektu związane są bezpośrednio z wykonywanymi przez niego czynnościami opodatkowanymi.

PRZYKŁAD 2: W przypadku realizacji projektu inwestycyjnego przez szkołę publiczną, świadcząca usługi w zakresie edukacji zwolnione z podatku VAT, nie będzie ona mogła odliczyć podatku VAT zawartego w cenie zakupionych towarów i usług. W związku z tym, w tego typu przypadkach VAT stanowił będzie koszt kwalifikowalny. Z drugiej strony, spółka komunalna zarządzająca np. metrem, będzie mogła, co do zasady, odliczyć podatek VAT, ponieważ świadczone przez nią usługi transportu podlegają opodatkowaniu. Dlatego też, podatek VAT nie będzie stanowił dla niej kosztu kwalifikowalnego.

Warto zaznaczyć, że opodatkowaniu VAT podlega jedynie odpłatne świadczenie usług. W związku z tym podmiot realizujący projekt ze środków EFRR związany np. z budową infrastruktury drogowej nie będzie mógł odliczyć VAT zawartego w cenie zakupionych towarów i usług. Użytkownicy tej infrastruktury korzystają bowiem z niej, co do zasady, nieodpłatnie. Dla takich podmiotów VAT będzie stanowił koszt kwalifikowalny. Należy jednak zaznaczyć, że w przypadku np. prowadzenia działalności w postaci odpłatnego udostępniania autostrad, działalność taka podlega opodatkowaniu VAT.

W związku z powyższym, w przypadku zakupu towarów i usług w ramach projektu finansowanego przez EFRR każdorazowo należy ocenić, czy zakupy te są bezpośrednio związane z czynnościami opodatkowanymi.

3.7.1.4. Ograniczenia odliczalności podatku VAT

Przepis ustawy o VAT zawierają w art. 88 katalog przypadków, kiedy podatnikowi nie przysługuje prawo do odliczenia podatku naliczonego. Podatku tego nie można odliczyć nawet wówczas, gdy dany zakup jest bezpośrednio związany z czynnościami podlegającymi opodatkowaniu. Odliczenia nie stosuje się do:

- importu usług, w związku z którymi zapłata należności dokonywana jest pośrednio lub bezpośrednio na rzecz podmiotu mającego siedzibę w tzw. raju podatkowym,
- towarów i usług, jeżeli wydatki na ich nabycie nie mogły zostać zaliczone do kosztów uzyskania przychodów;
 - wyłączenie to nie dotyczy wydatków sfinansowanych z dotacji z funduszy strukturalnych,
 - wyłączenie nie dotyczy również sytuacji zakupu środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych,
 - zgodnie z ustawą z dnia 11 marca 2004 r o podatku od towarów i usług ma zastosowanie do zakupu gruntów,
- paliw silnikowych, oleju napędowego, gazu wykorzystywanych do napędu samochodów osobowych,
- usług noclegowych i gastronomicznych,

- towarów i usług nabytych w drodze darowizny.

Ponadto, jak zakłada ustawa z dnia 11 marca 2004 r o podatku od towarów i usług, podatnik, co do zasady, może odliczyć jedynie 50% wartości podatku naliczonego z tytułu zakupu samochodów osobowych, nie więcej jednak niż 5000 zł.

Podatek VAT naliczony w przypadku omawianych w tym punkcie zakupów stanowić będzie koszt kwalifikowalny.

3.7.1.5. Odliczenie częściowe

Zgodnie z treścią VI-tej Dyrektywy oraz art. 90 ust. 1 ustawy z dnia 11 marca 2004 r o podatku od towarów i usług, w przypadku, gdy podmiot dokonuje zarówno transakcji zwolnionych, jak i transakcji opodatkowanych podatkiem VAT, powinien on przyporządkować podatek naliczony VAT na dokonywanych przez siebie zakupach do trzech grup:

- podatku naliczonego VAT wynikającego z zakupów związanych wyłącznie z transakcjami opodatkowanymi podatkiem VAT - podatek ten w całości podlega odliczeniu;
- podatku naliczonego VAT wynikającego z zakupów związanych wyłącznie z wykonywaniem czynności, w związku z którymi nie przysługuje prawo do odliczenia podatku naliczonego VAT - podatek ten w całości nie podlega odliczeniu;
- podatku naliczonego VAT związanego zarówno z czynnościami, w związku z którymi przysługuje prawo do odliczenia podatku naliczonego VAT, jak również z czynnościami, w związku z którymi prawo do odliczenia podatku naliczonego VAT nie przysługuje – w tym przypadku podmiot powinien określić kwotę podatku naliczonego VAT podlegającego odliczeniu stosując tzw. współczynnik sprzedaży.

Zgodnie z art. 90 ust. 4 ustawy z dnia 11 marca 2004 r o podatku od towarów i usług proporcję (współczynnik), o której mowa powyżej ustala się procentowo w stosunku rocznym jako udział rocznego obrotu z tytułu czynności, w związku z którymi przysługuje prawo do obniżenia podatku należnego, w całkowitym obrocie uzyskanym z tytułu czynności, w związku z którymi podatnikowi przysługuje prawo do obniżenia podatku należnego, oraz czynności, w związku z którymi podatnikowi takie prawo nie przysługuje.

Należy zauważyć, że do obrotu uzyskanego z czynności, w stosunku do których nie przysługuje podatnikowi prawo do obniżenia podatku należnego, **wlicza się kwotę otrzymanych subwencji (dotacji)** innych niż określone w art. 29 ust. 1, tj. związanych z dostawą lub świadczeniem usług. Reguła ta

powinna zatem znaleźć zastosowanie w przypadku otrzymywania dotacji z EFRR.

W przypadku, gdy wartość współczynnika określonego wg powyższych zasad przekroczy 98%, odliczeniu podlega **cała kwota** podatku naliczonego związanego zarówno z czynnościami w stosunku do których przysługuje prawo do odliczenia podatku naliczonego, jak i z czynnościami w stosunku do których prawo takie nie przysługuje (czyli trzecia grupa podatku naliczonego).

Odliczeniu podlegać będzie tym samym kwota podatku naliczonego równa sumie podatku naliczonego związanego wyłącznie ze sprzedażą opodatkowaną oraz kwoty podatku naliczonego obliczonej wg opisanego powyżej współczynnika.

Przykładowo, uczelnia świadcząca usługi w zakresie edukacji zwolnione z podatku VAT organizuje jednocześnie odpłatne konferencje (np. wynajmuje sale wykładowe), opodatkowane podatkiem VAT. Uczelnia otrzymuje środki z Funduszu i buduje salę wykładową (stanowiącą dla uczelni środek trwały). W tym przypadku wspomniana uczelnia rozlicza się stosując ww. współczynnik sprzedaży. W części (obliczonej za pomocą współczynnika sprzedaży) w jakiej podatek VAT jest odliczalny nie stanowi on kosztu kwalifikowalnego i nie może być finansowany ze środków funduszu. Natomiast w pozostałej części podatek VAT nie jest odliczalny i wówczas stanowi on koszt kwalifikowalny.

Zgodnie z art. 90 ust. 4 ustawy z dnia 11 marca 2004 r o podatku od towarów i usług, wartość współczynnika sprzedaży podatnik powinien ustalić na podstawie danych dotyczących struktury transakcji z minionego roku.

Po zakończeniu danego roku podatnik zobowiązany będzie do ustalenia ostatecznej wielkości współczynnika sprzedaży, w oparciu o rzeczywistą strukturę przeprowadzonych transakcji oraz do dokonania odpowiedniej korekty kwoty podatku naliczonego VAT podlegającej odliczeniu.

Należy podkreślić, że w przypadku zakupu przez podatnika towarów niebędących środkami trwałymi, korekta dokonana po zakończeniu roku podatkowego jest ostatecznym rozliczeniem podatku naliczonego VAT podlegającego odliczeniu.

Natomiast w przypadku zakupu środków trwałych, korekta taka może być dokonywana przez okres kilku następnych lat (zgodnie z ustawą z dnia 11 marca 2004 r o podatku od towarów i usług, w odniesieniu do ruchomości okres korekty wynosi 5 lat, a w odniesieniu do nieruchomości 10 lat) licząc od roku, w którym środki takie zostały oddane do użytkowania. Korekty takiej należy dokonać w zeznaniu podatkowym składanym za pierwszy okres rozliczeniowy roku następującego po roku podatkowym, za który dokonuje się korekty.

W związku z powyższym nasuwa się pytanie jaki wpływ na zaliczenie podatku VAT do kosztów kwalifikowalnych mają obowiązujące zasady rozliczeń VAT przy zakupach o charakterze mieszanym (tzn. związanych jednocześnie z czynnościami, w związku z którymi przysługuje prawo do obniżenia podatku należnego o podatek naliczony, jak i z czynnościami, w związku z którymi takie prawo nie przysługuje). Pojawiają się wątpliwości czy zasady wyznaczania kosztu kwalifikowalnego dającego prawo do korzystania ze środków dotacyjnych Funduszu powinny uwzględniać zasady korekt podatkowych.

Należy podkreślić, że powyższa kwestia nie została uregulowana przepisami prawa podatkowego (w szczególności nie ma odpowiedniej regulacji w przepisach ustawy o VAT). Nie jest zatem możliwe rozstrzygnięcie tej kwestii na gruncie prawa podatkowego, lecz powinno być rozpatrywane w oparciu o wykładnię rozporządzenia Rady Nr 1685/2000. Odpowiedź na to pytanie nie wynika, naszym zdaniem, wprost z reguły 7 wspomnianego rozporządzenia. W interpretacji tej reguły można jedynie posługiwać się argumentami natury celowościowej lub systemowej.

UWAGA

Podobnie jak to ma miejsce w przypadku *wkładu rzeczowego*, w sytuacji, gdy podatek VAT jest doliczany do płatności wykonywanych przez beneficjentów końcowych, udział funduszy strukturalnych w finansowaniu projektu nie może przekroczyć całkowitych wydatków kwalifikowanych nie uwzględniających wartości podatku VAT („koszty kwalifikowalne” minus VAT), obliczanych w chwili zakończenia projektu.

PRZYKŁAD 3: Rozpatrując kwalifikowalność kosztu podatku VAT należy stwierdzić, czy podatek ten jest przez projektodawcę odliczalny. Aby tego dokonać należy po pierwsze rozstrzygnąć, czy projektodawca ma status podatnika VAT. Jeśli nie ma - podatek jest nieodliczalny, a więc kwalifikowalny. Jeśli jednak ma status podatnika VAT, należy stwierdzić, czy zakup ma bezpośredni związek z czynnościami opodatkowanymi. Związek taki powoduje odliczalność podatku, a zatem wyklucza jego kwalifikowalność.

W przytoczonym przypadku, w projekcie rewitalizacji obszarów powojkowych uczestniczyć będą 3 podmioty: gmina, TBS sp. z o.o. oraz Zakład Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. Zgodnie z Uzupełnieniem ZPORR, w omawianym działaniu Beneficjentami mogą być: jednostki samorządu terytorialnego, ich związki, a także podmioty, których projekt został ujęty w Lokalnym Programie Rewitalizacji, takie jak:

- ⇒ podmioty wykonujące usługi publiczne na zlecenie jednostek samorządu terytorialnego, w których 100% udziałów lub akcji posiada gmina lub powiat,
- ⇒ podmioty wybrane w drodze Ustawy Prawo Zamówień Publicznych,
- ⇒ organizacje pozarządowe nie działające dla zysku, stowarzyszenia, fundacje oraz kościoły i związki wyznaniowe (publiczne i non-profit), osoby prawne prowadzące działalność pożytku publicznego, spółdzielnie mieszkaniowe, policja, publiczne szkoły wyższe i wspólnoty mieszkaniowe.

Gmina należy do pierwszej przytoczonej grupy. VAT poniesiony przez nią jest kwalifikowalny, jeśli w związku z zakupem gmina nie będzie prowadzić działalności opodatkowanej (czyli na przykład udostępniać odpłatnie zrewitalizowanych obiektów). Natomiast spółki występujące w omawianym projekcie muszą działać na zlecenie gminy lub być wybrane w drodze PZP. W związku z tym koszt podatku VAT ponosi ostatecznie gmina jako zamawiający (w przypadku PZP) lub jako zleceniodawca.

Na podstawie powyższego, w omawianym projekcie gmina powinna wystąpić jako jedyny Beneficjent i rozliczać podatek VAT według ogólnej zasady omówionej na wstępie niniejszej wykładni.

PRZYKŁAD 4: Zgodnie z zasadą nr 7 Rozporządzenia 448/2004, koszt poniesionego w ramach projektu współfinansowanego z EFRR podatku VAT, którego nie można odzyskać w żaden sposób, a który ostatecznie poniesiony przez projektodawcę, jest kwalifikowalny. Fakt, iż dana Jednostka Samorządu Terytorialnego ma prawo do odliczenia podatku VAT w odniesieniu do innych prowadzonych przez siebie działań, niezwiązanych z projektem współfinansowanym z EFRR, nie stanowi przesłanki umożliwiającej odliczenie VAT-u również i w tym przypadku.

UWAGA

Podobnie jak to ma miejsce w przypadku wkładu rzeczowego, w sytuacji, gdy podatek VAT jest doliczany do płatności wykonywanych przez beneficjentów końcowych, udział funduszy strukturalnych w finansowaniu projektu nie może przekroczyć całkowitych wydatków kwalifikowanych nie uwzględniających wartości podatku VAT („koszty kwalifikowalne” minus VAT), obliczanych w chwili zakończenia projektu.

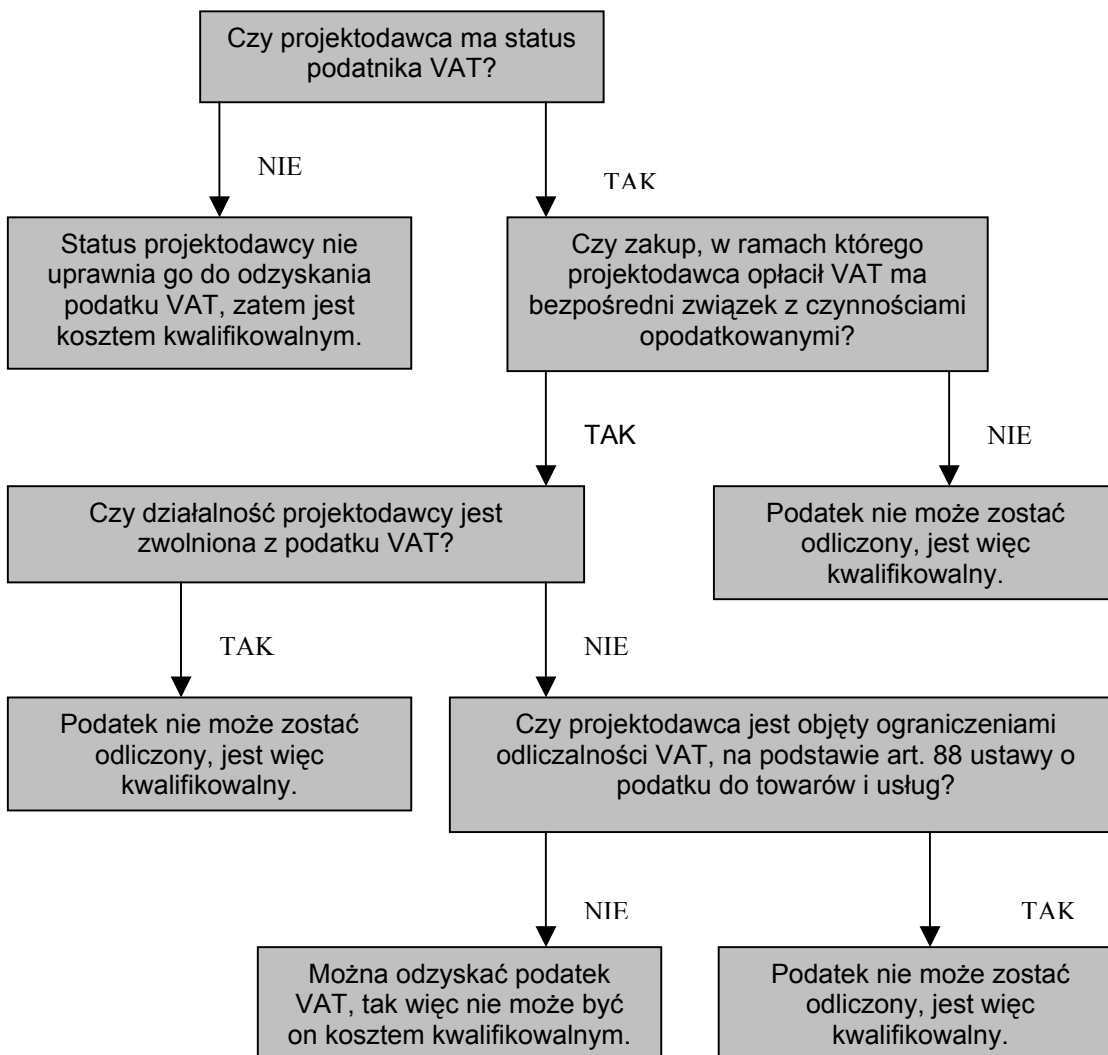

3.7.2. Inne podatki i opłaty

Inne podatki i opłaty (zwłaszcza podatki bezpośrednie oraz składki na ubezpieczenie społeczne od wynagrodzeń i pensji) wynikające ze współfinansowania przez Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, nie stanowią kwalifikujących się wydatków z wyjątkiem przypadków, gdy są one faktycznie i ostatecznie wytworzone przez końcowego Beneficjenta lub końcowego odbiorcę.

3.7.3. Schemat stwierdzania kwalifikowalności VAT-u

Projektodawca w ramach realizacji projektu współfinansowanego przez Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego dokonał zakupów towarów i usług, w cenie których zawarty jest podatek VAT. Zasadą jest, że jeżeli projektodawca może odzyskać VAT, to nie może uwzględnić go w kosztach kwalifikowalnych.

3.8. Zasada 8: Fundusze kapitału podwyższonego ryzyka i fundusze pożyczkowe

3.8.1. Zasada ogólna.

Środki Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego zgodnie z zasadą 8 mogą współfinansować :

1. fundusze kapitału podwyższonego ryzyka i fundusze pożyczkowe,
2. fundusze kapitału podwyższonego ryzyka,

Zgodnie z Rozporządzeniem Komisji 448/2004 z dnia 10 marca 2004 roku terminy te rozumiemy następująco:

- ⇒ fundusze kapitału podwyższonego ryzyka i fundusze pożyczkowe - nośniki inwestycji ustanowione specjalnie w celu zapewnienia równości, lub inne formy ryzyka kapitałowego, w tym pożyczki dla małych i średnich przedsiębiorstw;
- ⇒ fundusze kapitału podwyższonego ryzyka - oznaczają fundusze ustanowione w celu inwestowania w różne kapitały podwyższonego ryzyka oraz fundusze pożyczkowe;

3.8.2. Warunki przyznawania pomocy z EFRR.

Projektodawca w celu uzyskania współfinansowania na utworzenie funduszu opisanego powyżej (w „Zasadzie Ogólnej”) musi dołączyć do projektu przedkładanego Instytucji Wdrażającej, biznes plan zawierający:

- ⇒ charakterystykę rynku docelowego do którego będzie skierowany fundusz,
- ⇒ kryteria i warunki finansowania,
- ⇒ budżet operacyjny funduszu,
- ⇒ opis partnerów współfinansujących,
- ⇒ opis w jaki sposób zostanie zapewniona niezależność zarządzania funduszem,
- ⇒ wielkość wkładu wniesionego przez (własność) partnerów współfinansujących,
- ⇒ profesjonalizm, kompetencje i niezależność zarządzania³⁵,

³⁵ Fundusze powinny być zarządzane przez niezależne, profesjonalne zespoły z wystarczającym doświadczeniem w biznesie prezentującym niezbędne umiejętności i wiarygodność do zarządzania funduszem kapitału podwyższonego ryzyka. Zespół zarządzający powinien zostać wybrany na podstawie selekcji w drodze konkursu, przy uwzględnieniu poziomu przewidywanych opłat.

- ⇒ przepisy wewnętrzne funduszu,
- ⇒ uzasadnienie i przewidywane wykorzystanie udziału środków finansowych pochodzących z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego,
- ⇒ politykę wychodzenia z inwestycji i przepisy dotyczące likwidacji funduszu, włącznie z ponownym wykorzystaniem zwrotów przypisanych do wkładu z funduszy strukturalnych;

UWAGA

Realizacja biznes planu jest nadzorowana przez Instytucję Zarządzającą lub na jej odpowiedzialność przez Instytucję Pośredniczącą lub Instytucję Wdrażającą działanie, z którego współfinansowany jest fundusz .

Fundusze powinny być wystarczająco duże i odnosić się do wystarczająco dużej docelowej grupy ludności, aby zapewnić, że ich działania są potencjalnie gospodarczo rentowne. Harmonogram inwestycji, planowanych przez fundusz musi być zgodny z okresem udziału w nim środków z EFRR (tzn. jest to ten sam okres czasu).

Koszty zarządzania nie mogą przekraczać 5% kapitału wpłaconego w całości średnio raz w roku w czasie istnienia funduszu. Próg ten może jednak zostać przekroczony w uzasadnionych przypadkach, np. w sytuacji kiedy po rozstrzygnięciu przetargu mającym wyłonić podmioty odpowiedzialne za zarządzanie funduszem , okaże się, że zaproponowane przez zwycięzcę koszty przekraczają 5% całości kapitału funduszu.

Zyski z inwestycji kapitałowych i pożyczek (pomniejszone proporcjonalnie o udział w kosztach zarządzania) mogą być preferencyjnie przeznaczone dla udziałowców sektora prywatnego, w zależności od poziomu wynagrodzeń określonych w umowie udziałowców funduszu, a następnie rozdzielone proporcjonalnie między wszystkimi udziałowcami a EFRR. Zwroty do funduszu, odnoszące się do wkładu EFRR wykorzystywane są ponownie na rzecz działań rozwojowych dla małych i średnich przedsiębiorstw w tym samym kwalifikującym się obszarze. Warunki ponownego wykorzystania środków

Fundusz zostaje ustanowiony jako niezależny podmiot prawny zarządzany na podstawie umowy udziałowców lub też jako wydzielona jednostka finansowa w ramach istniejącej instytucji finansowej. W drugim przypadku, „fundusz” jest przedmiotem oddzielnej umowy wykonawczej, określającej w szczególności posiadanie oddzielnych rachunków, odróżniających nowe zasoby zainwestowane w fundusz (w tym wkład funduszy strukturalnych) oraz zasoby wstępnie dostępne w danej instytucji.

określa umowa zawarta między projektodawcą (pośrednikiem między KE a funduszem) a odpowiednią Instytucją Wdrażającą działanie w ramach którego powołany jest fundusz.

UWAGA

Wszyscy uczestnicy funduszu wnoszą wkład w gotówce. Wkład finansowy sektora prywatnego powinien wynosić powyżej 30% całości wkładu współfinansowanego przez EFRR.

Fundusze mogą inwestować wyłącznie w małe i średnie przedsiębiorstwa³⁶ na etapie ich:

- zakładania,
- wczesnej działalności (włącznie z finansowaniem lub współfinansowaniem kapitału założycielskiego) lub
- dalszego rozwoju (również w przypadku kiedy konieczne jest podwyższenie kapitału jednego z łączących się ze sobą przedsiębiorstw);

³⁶ Definicja małych i średnich przedsiębiorstw

(Wyciąg z zalecenia Komisji 96/280/WE z dnia 3 kwietnia 1996 r., dotyczącego definicji małych i średnich przedsiębiorstw (Dz.U. L 10 z 30.04.1996, str. 4))

1. Małe i średnie przedsiębiorstwa, zwane dalej „MŚP”, definiuje się jako przedsiębiorstwa, które:

- zatrudniają mniej niż 250 pracowników, oraz
- jedno z dwojga:
 - ich roczne obroty nie przekraczają 40 milionów EUR, lub
 - ich roczna suma bilansowa nie przekracza 27 milionów EUR,
- odpowiada kryterium niezależności, określonym w ust. 3.

2. W przypadku, gdy niezbędne jest rozróżnienie między przedsiębiorstwami małymi i średnimi, „małe przedsiębiorstwo” definiuje się jako przedsiębiorstwo:

- które zatrudnia mniej niż 50 pracowników
- jedno z dwojga:
 - jego roczne obroty nie przekraczają 7 milionów EUR, lub
 - jego roczna suma bilansowa nie przekracza 5 milionów EUR,
- odpowiada kryterium niezależności, określonym w ust. 3.

3. Przedsiębiorstwa niezależne to takie, których 25% lub więcej kapitału bądź praw głosu nie znajduje się w posiadaniu jednego przedsiębiorstwa lub w posiadaniu większej liczby przedsiębiorstw wspólnie, których nie obejmuje definicja MŚP lub definicja małego przedsiębiorstwa. Próg ten można przekroczyć w dwóch przypadkach:

- gdy przedsiębiorstwo jest w posiadaniu publicznych korporacji inwestycyjnych, spółek typu „venture capital” lub inwestorów instytucjonalnych przy założeniu, że nikt nie pełni indywidualnej czy też zbiorowej kontroli nad przedsiębiorstwem;
- gdy kapitał jest do tego stopnia rozdrobniony, iż nie można określić, kto jest jego właścicielem oraz jeżeli przedsiębiorstwo oświadcza, iż można w sposób prawnie uzasadniony przyjąć, że kapitał ten nie jest w posiadaniu jednej firmy lub większej liczby firm wspólnie w 25% lub więcej, nie obejmuje go definicja MŚP lub definicja małego przedsiębiorstwa.

Fundusze mogą inwestować wyłącznie w działania, które osoby zarządzające funduszem uznają za gospodarczo rentowne. Ocena rentowności powinna uwzględniać wszystkie źródła przychodów danych przedsiębiorstw.

UWAGA

Fundusze nie mogą inwestować w przedsiębiorstwa przeżywające trudności w rozumieniu wspólnotowych wytycznych dotyczących pomocy państwa na rzecz wspomagania i restrukturyzacji przedsiębiorstw przeżywających trudności. Wytyczne co do rozumienia powyższego pojęcia („przedsiębiorstw przeżywających trudności”) znajdują się w zaleceniu KE z 9.10.1999, Dz.U. C 288 , str. 2.

Wkład do funduszy z funduszy strukturalnych i innych źródeł publicznych, jak również inwestycje prowadzone przez fundusze w poszczególnych małych i średnich przedsiębiorstwach podlegają zasadom dotyczącym pomocy państwa (w szczególności zasadzie „de minimis”³⁷, która została omówiona w rozdziale 2: Kwalifikowalność Projektów i Wydatków).

³⁷ Zgodnie z zasadą de minimis programy pomocy, ograniczone pod względem wysokości do 100 tys. EURO, o ile nie są stosowane w sektorach uznanych przez Wspólnotę za wrażliwe i nie są przeznaczone na subsydia eksportowe, nie muszą być notyfikowane i podlegać kontroli Komisji Europejskiej. Zasada de minimis nie ma zastosowania do rolnictwa, rybołówstwa, przemysłu stocznioowego, transportu, wydobywania węgla, hutnictwa żelaza i eksportu, nie może też się kumulować z inną pomocą w ciągu 3 lat. W przypadku nadużycia pomocy przewidziane są procedury zwrotu. Zasada ta jest niezależna od wielkości przedsiębiorstwa, choć w założeniu zasadniczo odnosi się do małych i średnich przedsiębiorstw.

Wkład funduszy strukturalnych podlega ograniczeniom ustanowionym w art. 29 ust. 3 i 4 rozporządzenia ogólnego³⁸.

Komisja Europejska nie może w sposób bezpośredni współfinansować funduszu. Konieczny jest w tym procesie udział projektodawcy (np. Jednostka Samorządu Terytorialnego czy inna Instytucja Wdrażająca) pełniącego w tym przypadku rolę pośrednika między KE a funduszem. Ta zasadę potwierdza samo rozporządzenie, które podkreśla w pkt. 2.3 zasady 8, że: *"Komisja nie może zostać partnerem ani udziałowcem funduszu"*. Warto podkreślić jednak, iż sam fundusz musi być niezależny od projektodawcy (podmiotu będącego jego współzałożycielem).

W momencie zamykania działania, kwalifikujące się wydatki funduszu, stanowią kapitał funduszu, który został zainwestowany lub pożyczony małym i średnim przedsiębiorstwom, włączając poniesione koszty zarządzania.

³⁸ Wkład funduszy jest ograniczony następującymi pułapami (zgodnie z art.29 ust. 3 i 4, Rozp. 1260/1999):

- a) maksymalnie 75% całkowitych kosztów dopuszczalnych oraz, co do zasady, co najmniej 50% kwalifikujących się wydatków publicznych w przypadku środków podejmowanych w regionach objętych Celem 1. W przypadku, gdy regiony znajdują się w Państwie Członkowskim objętym Funduszem Spójności, wkład Wspólnoty może wzrosnąć, w wyjątkowych i należycie uzasadnionych przypadkach, maksymalnie do 80% całkowitych kosztów dopuszczalnych oraz maksymalnie do 85% całkowitych kosztów dopuszczalnych, w odniesieniu do odosobnionych wysp greckich, które znajdują się w niekorzystnej sytuacji z powodu ich odległego położenia;
- b) maksymalnie 50% całkowitego kosztu dopuszczalnego i, co do zasady, co najmniej 25% kwalifikujących się wydatków publicznych w przypadku środków realizowanych w obszarach objętych Celem 2 lub 3.

W przypadku inwestycji w firmach, wkład Funduszy jest dostosowany do pułapów dotyczących wielkości pomocy i łączenia pomocy, określonych w obszarze pomocy państwa.

W przypadku, gdy w ramach danej pomocy finansowane są inwestycje generujące dochody, wkład funduszy dla tych inwestycji jest ustalony w świetle ich wewnętrznej charakterystyki, w tym wielkości samofinansowania, która jest oczekiwana dla danej klasy inwestycji w świetle warunków makroekonomicznych, w jakich mają być realizowane inwestycje, i bez zwiększania wydatków z budżetu krajowego jako rezultat wkładu funduszy.

W każdym przypadku, wkład funduszy jest ograniczony następującymi pułapami:

- a) w przypadku inwestycji infrastrukturalnych generujących znaczące dochody netto, wkład nie może przekroczyć:
 - (i) 40% całkowitego kosztu dopuszczalnego w regionach objętych Celem 1, który może zostać zwiększony o nie więcej niż dodatkowe 10% w Państwach Członkowskich objętych Funduszem Spójności;
 - (ii) 25% całkowitego kosztu dopuszczalnego w obszarach objętych Celem 2;
 - (iii) powyższe stawki mogą zostać zwiększone przez kwoty form finansowania innych niż pomoc bezpośrednia, pod warunkiem, że wzrost ten nie przekracza 10% całkowitego, kosztu dopuszczalnego;
- b) w przypadku inwestycji w firmach, wkład nie może przekroczyć:
 - (i) 35% całkowitego kosztu dopuszczalnego w regionach objętych Celem 1;
 - (ii) 15% całkowitego kosztu dopuszczalnego w obszarach objętych Celem 2;
 - (iii) w przypadku inwestycji w małych i średnich przedsiębiorstwach, wielkości te mogą zostać zwiększone przez kwoty dla form innych niż pomoc bezpośrednia, pod warunkiem, że wzrost ten nie przekracza 10% całkowitego kosztu dopuszczalnego.

Okres wniesienia wkładu do funduszu powinien być taki sam dla środków z EFRR jak i pozostałych udziałowców, oraz *pro rata* (*proporcjonalny*) do udziałów subskrybowanych.

Fundusze, co do zasady nie powinny nabywać większości udziałów w firmach i powinny dążyć do zrealizowania wszystkich inwestycji rozpoczętych podczas istnienia funduszu.

3.9. Zasada 9: Fundusze gwarancyjne

3.9.1. Zasada ogólna.

Środki Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego mogą współfinansować kapitał funduszy gwarancyjnych.

Zgodnie z Rozporządzeniem Komisji 448/2004 z dnia 10 marca 2004 roku termin ten rozumiemy następująco:

Fundusze gwarancyjne - oznaczają instrumenty finansowe gwarantujące kapitał podwyższonego ryzyka i fundusze pożyczkowe w rozumieniu Zasady nr 8 Rozporządzeniem Komisji 448/2004, i inne programy finansowania ryzyka małych i średnich przedsiębiorstw (w tym pożyczki) względem strat wynikających z inwestycji w małe i średnie przedsiębiorstwa, jak określono w zaleceniu Komisji 96/280/WE. Fundusze mogą być publicznie wspieranymi funduszami wzajemnymi, założonymi przez małe i średnie przedsiębiorstwa, funduszami komercyjnymi z partnerami z sektora prywatnego, lub funduszami w całości finansowanymi ze środków publicznych. Udział funduszy strukturalnych w funduszach może być wsparty częściowymi gwarancjami zapewnionymi przez inne instrumenty finansowania Wspólnoty.

3.9.2. Warunki przyznawania pomocy z EFRR.

Projektodawca w celu uzyskania współfinansowania na utworzenie funduszu opisanego powyżej (w „Zasadzie Ogólnej”) musi przedstawić w projekcie biznes plan zawierający:

- charakterystykę rynku docelowego do którego będzie skierowany fundusz,
- kryteria i warunki finansowania,
- budżet operacyjny funduszu,
- opis partnerów współfinansujących,
- opis w jaki sposób zostanie zapewniona niezależność zarządzania funduszem,
- wielkość wkładu wniesionego przez (własność) partnerów współfinansujących,
- profesjonalizm, kompetencje i niezależność zarządzania³⁹,

³⁹ Fundusze powinny być zarządzane przez niezależne, profesjonalne zespoły z wystarczającym doświadczeniem w biznesie prezentującym niezbędne umiejętności i wiarygodność do zarządzania funduszem kapitału podwyższonego ryzyka. Zespół zarządzający powinien zostać wybrany na podstawie selekcji w drodze konkursu, przy uwzględnieniu poziomu przewidywanych opłat. Fundusz zostaje ustanowiony jako niezależny podmiot prawny zarządzany na podstawie umowy udziałowców lub też jako wydzielona jednostka finansowa w ramach istniejącej instytucji finansowej. W drugim przypadku, „fundusz” jest przedmiotem oddzielnej umowy wykonawczej,

- ⇒ przepisy wewnętrzne funduszu,
- ⇒ uzasadnienie i przewidywane wykorzystanie udziału środków finansowych pochodzących z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego,
- ⇒ politykę wychodzenia z inwestycji i przepisy dotyczące likwidacji funduszu, włącznie z ponownym wykorzystaniem zwrotów przypisanych do wkładu z funduszy strukturalnych;

UWAGA

Realizacja biznes planu jest nadzorowana przez Instytucję Zarządzającą lub na jej odpowiedzialność za pomocą Instytucji Pośredniczącej lub Instytucji Wdrażającej działanie, z którego współfinansowany jest fundusz .

Koszty zarządzania nie mogą przekraczać 2% kapitału wpłaconego w całości średnio raz w roku w czasie istnienia funduszu. Próg ten może zostać przekroczony w uzasadnionych przypadkach, np. w sytuacji kiedy po rozstrzygnięciu przetargu mającym wyłonić podmioty odpowiedzialne za zarządzanie funduszem , okaże się, że zaproponowane przez zwycięzcę koszty przekraczają 2% całości kapitału funduszu.

Wkład do funduszy z funduszy strukturalnych i innych źródeł publicznych, jak również inwestycje prowadzone przez fundusze w poszczególnych małych i średnich przedsiębiorstwach podlegają zasadom dotyczącym pomocy państwa (w szczególności zasadzie „de minimis”⁴⁰).

określającej w szczególności posiadanie oddzielnych rachunków, odróżniających nowe zasoby zainwestowane w fundusz (w tym wkład funduszy strukturalnych) oraz zasoby wstępnie dostępne w danej instytucji.

⁴⁰ Zgodnie z zasadą de minimis programy pomocy, ograniczone pod względem wysokości do 100 tys. EURO, o ile nie są stosowane w sektorach uznanych przez Wspólnotę za wrażliwe i nie są przeznaczone na subsydia eksportowe, nie muszą być notyfikowane i podlegać kontroli Komisji Europejskiej. Zasada de minimis nie ma zastosowania do rolnictwa, rybołówstwa, przemysłu stocznioowego, transportu, wydobywania węgla, hutnictwa żelaza i eksportu, nie może też się kumulować z inną pomocą w ciągu 3 lat. W przypadku nadużycia pomocy przewidziane są procedury zwrotu. Zasada ta jest niezależna od wielkości przedsiębiorstwa, choć w założeniu zasadniczo odnosi się do małych i średnich przedsiębiorstw.

UWAGA

Fundusze nie mogą gwarantować inwestycji w przedsiębiorstwa, przeżywające trudności w rozumieniu wspólnotowych wytycznych dotyczących pomocy państwa na rzecz wspomagania i restrukturyzacji przedsiębiorstw przeżywających trudności . Wytyczne co do rozumienia powyższego pojęcia („przedsiębiorstw przeżywających trudności”) znajdują się w zaleceniu KE z 9.10.1999, Dz.U. C 288 ,str. 2.

Komisja Europejska nie może w sposób bezpośredni współfinansować funduszu⁴¹. Konieczny jest w tym procesie udział projektodawcy (np. Jednostka Samorządu Terytorialnego czy inna Instytucja Wdrażająca) pełniącego w tym przypadku rolę pośrednika między KE a funduszem. Warto podkreślić jednak, iż sam fundusz musi być niezależny od projektodawcy (podmiotu będącego jego współzałożycielem).

Wkłady do funduszy gwarancyjnych z funduszy strukturalnych i innych źródeł publicznych, jak również gwarancje dostarczane przez takie fundusze poszczególnym małym i średnim przedsiębiorstwom, podlegają zasadom dotyczącym pomocy państwa.

Każda część wkładu środków EFRR pozostała po okresie trwania gwarancji jest ponownie wykorzystywana na działania związane z rozwojem małych i średnich przedsiębiorstw w tym samym kwalifikującym się obszarze- zgodnie z założeniami przedstawionymi przez projektodawcę w ramach projektu powołującego fundusz.

⁴¹ pkt. 2.3 zasady 9 mówi, że : *”Komisja nie może zostać partnerem ani udziałowcem funduszu”*.

3.10. Zasada 10: Leasing

Zasada 10 obejmuje następujące zagadnienia dotyczące kwalifikowalności:

1. Kwalifikowalność leasingu,
2. Warunki współfinansowania leasingu za pośrednictwem Leasingodawcy (finansującego),
3. Warunki współfinansowania leasingu bezpośrednio dla Leasingobiorcy (korzystającego),
4. Warunki współfinansowania leasingu zwrotnego.

3.10.1. Kwalifikowalność leasingu⁴² (zasada ogólna)

Zgodnie z zasadą 10 pkt.1 Rozporządzenia Komisji nr 448/2004 z dnia 10 marca 2004 r wydatki poniesione w związku z działaniami leasingowymi kwalifikują się do współfinansowania przez EFRR

Rozporządzenia Komisji nr 448/2004 dopuszcza trzy formy pomocy związane z działaniami leasingowymi. Są to :

- Pomoc dla Leasingodawcy (finansującego),
- Pomoc dla Leasingobiorcy (korzystającego),
- Leasing Zwrotny⁴³.

Poniżej opisane zostały warunki na jakich wydatki poniesione na działania leasingowe w ramach powyższych form uznać można za koszty kwalifikowalne zgodnie z prawem wspólnotowym.

⁴² Zgodnie z art. 709¹ z Ustawą Kodeks Cywilny z dnia 23.04.1964r. (Dz. U. 18.5.1964r.): „Przez umowę leasingu finansujący zobowiązuje się, w zakresie działalności swego przedsiębiorstwa, nabyć rzecz od oznaczonego zbywcy na warunkach określonych w tej umowie i oddać tę rzecz korzystającemu do używania albo używania i pobierania pożytków przez czas oznaczony, a korzystający zobowiązuje się zapłacić finansującemu w uzgodnionych ratach wynagrodzenie pieniężne, równe co najmniej cenie lub wynagrodzeniu z tytułu nabycia rzeczy przez finansującego”.

⁴³ Leasing zwrotny jest odmianą leasingu finansowego. Jego istotą jest powiązanie umowy leasingu z poprzedzającą ją umową sprzedaży. Leasingobiorca sprzedaje posiadane środki inwestycyjne firmie leasingowej i równocześnie zastrzega dla siebie prawo jego dalszego użytkowania na warunkach ustalonych w umowie leasingu (następuje w ten sposób zmiana właściciela określonego dobra - od chwili zawarcia umowy sprzedaży jest nim leasingodawca). Dzięki takiej operacji podmiot, który sprzedał daną rzecz leasingodawcy, nadal z niej korzysta, a uzyskane w ten sposób środki może przeznaczyć na inne cele.

3.10.2. Warunki współfinansowania leasingu na rzecz Leasingodawcy (finansującego).

W przypadku tej formy pomocy, bezpośrednim odbiorcą współfinansowania z EFRR jest finansujący. Otrzymane przez niego współfinansowanie wykorzystywane jest do obniżenia wielkości rat, które spłacać zobowiązał się podmiot korzystający z usługi leasingu. Należy pamiętać, iż mimo tego, że współfinansowanie unijne trafia do Leasingodawcy, tak naprawdę korzysta na nim Leasingobiorca, będący Beneficjentem i realizatorem projektu.

Zgodnie z pkt 2.2 zasady 10 w ten sposób współfinansowany z EFRR może być tylko koszt rat leasingowych wynikających z umów leasingu charakteryzujących się głównymi cechami tzw. leasingu finansowego⁴⁴. Na powyższe ograniczenie wskazuje następujące sformułowanie zawarte w tekście rozporządzenia:

„Umowy leasingu dla których wypłacana jest pomoc wspólnotowa zawierają opcję nabycia lub też przewidują minimalny okres leasingowy odpowiadający okresowi użytkowania aktywów, które są przedmiotem umowy”.

„Opcja nabycia” oraz „okres leasingowy odpowiadający okresowi użytkowania” są podstawowymi cechami wyróżniającymi ten rodzaj leasingu.

UWAGA

Z uwagi na fakt, iż umowy leasingowe funkcjonujące na polskim rynku dość często zawierają w sobie elementy charakterystyczne dla kilku rodzajów leasingu (np. łączy się elementy leasingu operacyjnego z leasingiem finansowym, pośrednim lub bezpośrednim, itp.) stwierdzić należy, iż kosztem kwalifikowalnym w omawianej formie udzielania pomocy (czyli za pośrednictwem finansującego) będzie koszt poniesiony na działania wynikające z umów leasingowych zawierających jeden z powyżej przedstawionych elementów- czyli umowa leasingu zawierać będzie bądź „Opcję nabycia” bądź „okres leasingowy odpowiadający okresowi użytkowania aktywa”.

⁴⁴ Cechą wyróżniającą leasing finansowy jest to, iż czas jego trwania jest z reguły zbliżony do normalnego okresu zużycia przedmiotu leasingu oraz przewiduje po prostu wykup aktywa po zakończeniu okresu leasingu. W okresie trwania leasingu, przedmiot ten ulega całkowitej amortyzacji i następuje całkowita spłata jego wartości początkowej. W przeciwieństwie do leasingu operacyjnego, leasing finansowy zawiera klauzulę o wykupie przedmiotu przez leasingobiorcę na zakończenie okresu umowy (po spłacie ostatniej raty, własność przedmiotu zostaje przeniesiona na leasingobiorcę).

Finansujący, aby móc starać się o zwrot poniesionych kosztów, musi przedstawić odpowiedniej instytucji (Instytucji Wdrażającej lub Instytucji Pośredniczącej) fakturę⁴⁵ lub inny dowód księgowy potwierdzający dokonanie zakupu danego aktywu. Tylko tak udokumentowany wydatek zostanie uznany za koszt faktycznie poniesiony, podlegający refundacji z EFRR.

Jeśli chodzi o kwotę refundacji, pamiętać należy, iż maksymalna kwota kwalifikowana do współfinansowania przez EFRR nie może przekroczyć wartości rynkowej leasingowanych aktywów. Oznacza to, iż stopień współfinansowania powinien być naliczony nie od ceny umowy leasingu danego aktywu, którą proponuje finansujący, lecz od wysokości ceny rynkowej danego zakupu. Ograniczenie to zostało wprowadzone po to, by wyraźnie podkreślić, iż do kosztów kwalifikowalnych nie można zaliczyć żadnych innych kosztów prócz tych, które są bezpośrednio związane z przedmiotem leasingu i realizacją projektu.

W związku z powyższym za kwalifikowalne uznać nie można kosztów związanych z umową leasingu (pkt. 2.5 zasady 10), w szczególności zaś:

- podatku,
- marży finansującego,
- odsetek od refinansowania kosztów,
- kosztów ogólnych,
- opłat ubezpieczeniowych;

Finansujący ma obowiązek przekazać całą otrzymaną pomoc z EFRR na rzecz korzystającego, poprzez jednolite obniżenie wszystkich rat leasingowych, które na mocy zawartej umowy płacić ma korzystający z leasingu.

Zabezpieczeniem, że otrzymane współfinansowanie zostanie w całości przekazane korzystającemu jest np. ustanowienie podziału płatności rat leasingowych (określony odsetek pokrywa korzystający, resztę, w zależności od tego jaki poziom współfinansowania EFRR został określony w Uzupelnieniu Programu Operacyjnego w odniesieniu do danego działania, pokrywa budżet UE). Można też zastosować równoważne metody zabezpieczeń.

⁴⁵ Spełniającą wymogi zasady 1.

3.10.3. Warunki współfinansowania leasingu bezpośrednio dla Leasingobiorcy (korzystającego).

W przypadku zastosowania tej formy pomocy, bezpośrednim odbiorcą współfinansowania wspólnotowego jest leasingobiorca, czyli podmiot realizujący projekt współfinansowany przez Fundusze Strukturalne.

Zgodnie z pkt. 3.3 oraz 3.5 zasady 10 współfinansowany ze środków EFRR może być w tej formie zarówno środek trwały leasingowany w ramach umowy charakteryzującej się głównymi cechami leasingu finansowego, jak i leasingu operacyjnego (rozporządzenie mówi o *umowach leasingu, które nie przewidują opcji nabycia i których trwanie jest krótsze niż okres użytkowania aktywów*)⁴⁶.

3.10.4. Zasady współfinansowania kosztów rat leasingowych wynikających z umów leasingowych charakteryzujących się głównymi cechami leasingu finansowego:

- maksymalna kwota kwalifikująca się do współfinansowania przez EFRR nie przekracza wartości rynkowej leasingowanych aktywów;

UWAGA

Innymi słowy kwalifikowalny wydatek to ten, na który opiewa przedstawiona odpowiedniej instytucji faktura lub inny dowód księgowy o równoważnej wartości potwierdzający cenę nabytego przez Leasingodawcę aktywu.

- inne koszty związane z umową leasingu (w szczególności podatek, marża finansującego, odsetki od refinansowania kosztów, koszty ogólne, opłaty ubezpieczeniowe) nie są kwalifikującymi się wydatkami;
- w przypadku, gdy okres obowiązywania umowy leasingu przekracza końcową datę rozliczenia płatności pomocy wspólnotowej (w przypadku

⁴⁶ Umowa leasingu operacyjnego sprowadza się do czasowego przekazania w użytkowanie określonego dobra, przy czym czas ten jest krótszy niż okres gospodarczej używalności rzeczy leasingowanej. Czas trwania leasingu operacyjnego jest krótszy od okresu amortyzacji przedmiotu leasingu, a zatem w czasie trwania okresu leasingu nie następuje pełna spłata ceny nabycia, czy wyprodukowania rzeczy. W związku z tym, przedmiotem leasingu operacyjnego są zazwyczaj dobra, które mogą być używane przez wielu użytkowników. Umowy tego typu są zawierane z reguły na okres do 6 lat, z ewentualną możliwością wcześniejszego rozwiązania. Po wygaśnięciu umowy przedmiot leasingu zwracany jest właścicielowi (leasingodawcy). Umowa leasingu operacyjnego nie zawiera zapisu o wykupie przedmiotu leasingu przez leasingobiorcę po jej zakończeniu.

większości działań jest to 31.12.2008 r.)⁴⁷, jedynie wydatki powiązane z ratami leasingowymi przypadającymi do zapłaty i rzeczywiście zapłaconymi przez korzystającego do momentu końcowej daty płatności z tytułu pomocy (czyli do 31.12.2008 r.) mogą być uważane za kwalifikujące się;

- współfinansowanie z EFRR wypłacane jest na rzecz korzystającego w jednej lub kilku transzach (zgodnie z harmonogramem płatności uzgodnionym i zapisanym w umowie o współfinansowanie, którą projektodawca zawarł z Instytucją Wdrażającą/Instytucją Pośredniczącą);

3.10.5. Zasady współfinansowania kosztów rat leasingowych płaconych w ramach umów leasingowych charakteryzujących się głównymi cechami leasingu operacyjnego:

- za okres kwalifikowalności wydatków na współfinansowanie rat leasingowych w tym przypadku uznać można jedynie okres realizacji projektu, do momentu ostatecznego jego rozliczenia (do wypłacenia płatności końcowej). W rozporządzeniu okres ten nazwany jest okresem kwalifikowalności projektu;
- korzystający musi być w stanie wykazać⁴⁸, że leasing był najbardziej efektywną pod względem kosztów metodą pozyskania wyposażenia. W przypadku, gdy koszty mogłyby być mniejsze gdyby zastosowano metodę alternatywną (na przykład wynajem wyposażenia), dodatkowe koszty zostaną odliczone od kwalifikujących się wydatków;

Korzystający, aby móc starać się o zwrot poniesionych kosztów, musi przedstawić odpowiedniej instytucji (Instytucji Wdrażającej lub Instytucji Pośredniczącej) fakturę⁴⁹ lub inny dowód księgowy potwierdzający opłacenie na rzecz finansującego rat leasingowych, wynikających z umowy zawartej między nimi. Tylko tak udokumentowany wydatek zostanie uznany za koszt faktycznie poniesiony, podlegający refundacji z EFRR.

⁴⁷ W przypadku działań wymagających notyfikacji Komisji Europejskiej końcowa data kwalifikowalności może być inna; W chwili kiedy daty te zostaną ostatecznie ustalone znajdą się w niniejszych wytycznych

⁴⁸ Projektodawca powinien wykazać to już na etapie studium wykonalności, lub w innej dokumentacji projektowej, tak by panel ekspertów nie miał wątpliwości co do słuszności poniesienia tego rodzaju wydatków; Beneficjent, musi również być to w stanie dowieść w czasie ewentualnej kontroli już po zakończeniu projektu

⁴⁹ Patrz przypis 4.

3.10.6. Leasing Zwrotny.

Raty leasingowe płacone przez korzystającego w ramach programów sprzedaży i leasingu zwrotnego są kwalifikującymi się wydatkami zgodnie z zasadami wymienionymi w części opracowania poświęconej **warunkom współfinansowania leasingu bezpośrednio dla Leasingobiorcy (korzystającego)**.

Należy pamiętać jednak, że w żadnym wypadku współfinansowanie wspólnotowe nie może posłużyć do ponownego nabycia danego aktywu.

3.11. Zasada nr 11: Koszty wynikające z zarządzania i uruchomienia funduszy strukturalnych.

Zasada 11 obejmuje następujące zagadnienia:

1. Kategorie kosztów kwalifikujących się do wsparcia przez Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego pod warunkiem spełnienia określonych wymogów,
2. Warunki kwalifikowania tych wydatków w ramach pomocy technicznej,
3. Inne wydatki w ramach pomocy technicznej,
4. Wydatki administracji publicznej związane z realizacją projektów.

3.11.1. Zasada ogólna

Co do zasady, koszty ponoszone przez Państwa Członkowskie w związku z zarządzaniem, wdrażaniem, monitorowaniem i kontrolą Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR) nie kwalifikują się do współfinansowania.

Wyjątek stanowią niżej wymienione kategorie kosztów, pod warunkiem jednak, że spełniają one wymogi przedstawione w pkt. 3.11.2:

- ⇒ **Wydatki związane z przygotowaniem, selekcją, sprawdzaniem i monitorowaniem pomocy⁵⁰ i projektów** (z wyłączeniem wydatków na nabycie i instalację systemu komputerowego służącego zarządzaniu, monitorowaniu i ocenie, które nie podlegają wymogom wymienionym w pkt. 3.11.2);
- ⇒ **Wydatki związane ze spotkaniami komitetów monitorujących i podkomitetów** związanych z wdrażaniem programów pomocowych. Wydatki takie mogą również zawierać koszty ekspertów i innych uczestników w komitetach, włącznie z uczestnikami z krajów trzecich, jeśli przewodniczący komitetu uzna ich obecność za konieczną dla efektywnego wdrażania programów pomocowych;
- ⇒ **Wydatki związane z audytem oraz wizytacją projektów.**

⁵⁰ Tj. monitorowaniem wdrażania współfinansowania z EFRR przyznanego Polsce przez Komisję Europejską.

3.11.2. Warunki kwalifikowania wydatków wymienionych w pkt.

3.11.1.

Wydatki te kwalifikują się pod następującymi warunkami:

- Wydatki związane z wynagrodzeniami, włącznie ze składkami na ubezpieczenia społeczne, kwalifikują się do wsparcia wyłącznie w przypadku:
 - urzędników służby cywilnej i innych urzędników państwowych oddelegowanych na mocy w pełni uzasadnionej decyzji wydanej przez właściwe władze w celu realizacji zadań, o których mowa w pkt. 3.11.1;
 - innych pracowników zatrudnionych w celu realizacji zadań, o których mowa w pkt. 3.11.1; Okres oddelegowania lub zatrudnienia nie może przekraczać końcowej daty kwalifikowania wydatków wyznaczonej w decyzji akceptującej program pomocowy.
- Udział EFRR w wydatkach powinien być ograniczony do maksymalnej kwoty, która zostanie wyznaczona w programie pomocowym zaakceptowanym przez Komisję i nie powinien przekraczać następujących limitów:
 - Dla wszystkich programów pomocowych z wyjątkiem Inicjatyw Wspólnotowych⁵¹ limity powinny być sumą wielkości obliczanych w następujący sposób:
 - 2,5 % tej części udziału EFRR, która jest mniejsza lub równa 100 milionów euro,
 - 2,00 % tej części udziału EFRR, która przewyższa 100 milionów euro i jest mniejsza lub równa 500 milionów euro,
 - 1,00 % tej części udziału EFRR, która przewyższa 500 milionów euro i jest mniejsza lub równa 1 000 milionów euro,
 - 0,5 % tej części udziału EFRR, która przewyższa 1 000 milionów euro.
 - W przypadku Inicjatyw Wspólnotowych⁵² limit powinien wynosić 5% całkowitego udziału EFRR. W przypadku, gdy program pomocowy angażuje więcej niż jedno Państwo Członkowskie, limit ten może zostać podwyższony ze względu na wyższe koszty realizacji i zarządzania programem i jest on wówczas ustalany decyzją Komisji.

⁵¹ A także z wyjątkiem specjalnego programu PACE II i działań innowacyjnych, które nie występują w Podstawach Wsparcia Wspólnoty dla Polski na lata 2004-2006.

⁵² A także specjalnego programu PACE II i działań innowacyjnych.

W celu obliczenia wielkości wynikających z powyższych limitów, całkowity udział EFRR powinien być sumą udziałów w każdym Programie Operacyjnym zaakceptowanym przez Komisję.

Realizacja ww. warunków niniejszej Zasady powinna być uzgodniona pomiędzy Komisją i Państwem Członkowskim oraz zawarta w Programie Operacyjnym. Poziom udziałów powinien zostać określony zgodnie z art. 29 ust. 7 Rozporządzenia 1260/1999.

3.11.3. Inne wydatki w ramach pomocy technicznej

Poza wymienionymi w pkt. 3.11.1, kwalifikującymi się do wsparcia kategoriami kosztów, w ramach pomocy technicznej mogą być również realizowane takie przedsięwzięcia jak studia, seminaria, akcje informacyjne, ewaluacja oraz nabycie i instalacja systemu komputerowego do celów zarządzania, monitorowania i oceny. Kwalifikują się one do współfinansowania i nie są przedmiotem przedstawionych w pkt. 3.11.2 warunków. Wydatki na wynagrodzenia dla urzędników służby cywilnej lub innych pracowników administracji publicznej, którzy zajmują się tego typu przedsięwzięciami, nie kwalifikują się do współfinansowania.

3.11.4. Wydatki administracji publicznej związane z realizacją projektów

Następujące wydatki administracji publicznej kwalifikują się do współfinansowania poza pomocą techniczną, o ile dotyczą one realizacji projektów i pod warunkiem, że nie wynikają one ze statutowych kompetencji władz publicznych lub zadań związanych z codziennym zarządzaniem, monitorowaniem i kontrolą:

- koszty profesjonalnych usług wykonywanych przez służby publiczne w trakcie wdrażania projektu. Koszty te muszą być zafakturowane na końcowego Beneficjenta (publicznego lub prywatnego) lub poświadczone na podstawie dokumentów o wartości dowodowej umożliwiającej identyfikację faktycznych kosztów poniesionych przez służby publiczne w odniesieniu do projektu;
- koszty wdrożenia projektu, włącznie z wydatkami związanymi z zapewnieniem usług, w których władze publiczne są końcowym Beneficjentem i które realizują projekt na swój własny rachunek bez pomocy zewnętrznych inżynierów lub innych firm. Powyższe wydatki muszą odnosić się do wydatków faktycznie i bezpośrednio ponoszonych na współfinansowanie projektu i muszą być poświadczone na podstawie dokumentów umożliwiających identyfikację faktycznych kosztów poniesionych przez służby publiczne w odniesieniu do tego projektu.

3.12. Kwalifikowanie się projektów w zależności od miejsca

UWAGA

Cały obszar Polski jest objęty Celem 1, Zasada 12 nie ma praktycznego zastosowania.

4. INNE ZAGADNIENIA DOTYCZĄCE KWALIFIKOWALNOŚCI WYDATKÓW

4.1. Kwalifikowanie kosztów zakupu pojazdów

Rozporządzenie 448/2004 nie reguluje w sposób bezpośredni tej kwestii. Kwalifikowalność wydatków z tego tytułu należy oceniać w świetle zasad właściwej gospodarki finansowej (w tym w szczególności zasady rachunku ekonomicznego) oraz wskaźnika koszt / skuteczność.

W oparciu o powyższe kryteria Komisja określiła, w nocy z dnia 30 lipca 1998 roku, następującą metodę oceny kwalifikowania zakupu pojazdów:

- ☞ Koszty nabycia pojazdów w zasadzie są wyłączone z dofinansowania funduszy strukturalnych, w szczególności z uwagi na trudności w zagwarantowaniu, że pojazd będzie użytkowany wyłącznie w celach, dla jakich został zakupiony i wyłącznie w granicach strefy zakwalifikowanej do objęcia pomocą.
- ☞ Równocześnie jednak, w wyjątkowych sytuacjach dopuszcza się dofinansowanie projektu pod warunkiem łącznego spełnienia następujących warunków:
 - Zagwarantowanie, że pojazdy będą używane wyłącznie w granicach strefy zakwalifikowanej do objęcia pomocą;
 - Zagwarantowanie, że pojazdy będą użytkowane jedynie dla celów określonych w chwili zakupu;
 - Wreszcie, uzyskanie od projektodawcy pisemnego zapewnienia, że przestrzega wymienionych wyżej warunków, pod kontrolą instytucji odpowiedzialnych za wdrażanie programu.

W razie niedotrzymania powyższych warunków, Beneficjent zostaje zobligowany do zwrotu otrzymanej dotacji.

Przykład francuski:

Zakup pojazdu budowlanego przez ośrodek szkoleniowy prowadzący szkolenia operatorów maszyn i pojazdów budowlanych został zaakceptowany. Projektodawca zobowiązał się pisemnie do użytkowania pojazdy jedynie dla potrzeb szkoleń praktycznych uczestników kursów.

Porównanie zestawienia godzin zajęć praktycznych ze stanem licznika pojazdu pozwolą sprawdzić, czy projektodawca wywiązuje się z przyjętych zobowiązań.

Z kolei w przypadku pojazdów do sprzedaży obwoźnej (dla piekarzy lub rzeźników obsługujących miejscowości nie posiadające sklepów), do współfinansowania zakwalifikowano jedynie wewnętrzne wyposażenie pojazdu, ze względu na brak możliwości sprawdzenia, czy pojazd porusza się rzeczywiście jedynie w obrębie strefy zakwalifikowanej.

4.2. Pochodzenie sprzętu i urządzeń wykorzystywanych w projektach

W ramach projektów współfinansowanych z EFRR mogą być wykorzystywane urządzenia i sprzęt produkowany i zakupiony zarówno w krajach Unii Europejskiej, jak i w krajach spoza Unii. Ważne jest, aby zakupiony sprzęt posiadał właściwości i cechy niezbędne dla wdrażania i realizacji projektu a także spełniał normy unijne krajowe.

5. NAJCZĘŚCIEJ ZADAWANE PYTANIA

Niniejszy rozdział zawiera najczęściej zadawane pytania i odpowiedzi na najczęściej pojawiające się pytania w poszczególnych Programach Operacyjnych współfinansowanych z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego. Są one pogrupowane w oparciu o Program Operacyjny, kolejno:

- 1. Zintegrowany Program Rozwoju Regionalnego**
- 2. Wzrost Konkurencyjności Gospodarki**
- 3. Transport**

Dział ten jest uzupełniany na bieżąco w toku napływania pytań do Instytucji Zarządzających i JKM EFRR związanych z kwalifikowalnością kosztów.

5.1. Zintegrowany Program Rozwoju Regionalnego

1. Czy w ramach ZPORR zakup licencji (patentu) zalicza się do kosztów kwalifikowalnych?

Odpowiednie informacje dotyczące kwalifikowalności zakupu licencji znajdują się w Uzupełnieniu ZPORR. Na przykład w działaniu 3.4 *Mikroprzedsiębiorstwa* do kosztów kwalifikowalnych zalicza się cenę nabycia wartości niematerialnych i prawnych polegających na uzyskaniu patentu, nabyciu licencji lub nieopatentowanego know-how, w wysokości nieprzekraczającej 5% kosztów kwalifikowanych projektu (pod warunkiem, że zgłaszany projekt odpowiada celom działania 3.4).

2. Jeśli będzie budowana oczyszczalnia ścieków, to czy budowa drogi dojazdowej będzie możliwa. Jeśli tak, czy będzie to koszt kwalifikowalny? A co w przypadku jeśli oczyszczalnia zostanie wybudowana pomiędzy dwoma miejscowościami. Czy istnieje możliwość budowy drogi dojazdowej z obydwu miejscowości.

Jeżeli budowa drogi dojazdowej w ramach działania jest niezbędna do realizacji projektu, to wówczas jej koszt kwalifikuje się do współfinansowania z EFRR. Drogę dojazdową traktuje się wówczas jako niezbędny element infrastruktury towarzyszącej.

5.2. Wzrost Konkurencyjności Przedsiębiorstw

1. Czy będą akredytowani rzeczoznawcy dokonujący wyceny urządzeń używanych jako kosztów kwalifikowanych?

Na dzień dzisiejszy nie planuje się powołania takich rzeczoznawców. W takiej sytuacji wartość używanego środka trwałego będzie ustalana na podstawie jego wartości w ewidencji środków trwałych sprzedającego.

2. Kiedy najwcześniej można rozpocząć inwestycję, aby poniesione koszty były kwalifikowane? Natychmiast po przyjęciu wniosku i jego wstępnej formalnej akceptacji czy dopiero po podpisaniu umowy?

Po złożeniu wniosku, ale do momentu podpisania umowy o pomoc finansową koszty będą ponoszone na własne ryzyko projektodawcy bez gwarancji ich częściowego zwrotu.

3. W działaniu 1.5, jest mowa o refundacji kosztów komputerów i oprogramowania, czy dotyczy to też oprogramowania do zarządzania firmą?

Działanie 1.5 Sektorowego Programu Operacyjnego Wzrost Konkurencyjności Przedsiębiorstw (SPO WKP) nie obejmuje komputeryzacji poszczególnych firm.

5.3. Transport

1. W jaki sposób wyliczyć wielkość zysku generowanego przez daną inwestycję?

Aby obliczyć zysk z działalności operacyjnej generowany przez inwestycję infrastrukturalną należy od zdyskontowanych przychodów osiągniętych w ramach tej inwestycji w odpowiednim okresie referencyjnym odjąć zdyskontowane koszty eksploatacyjne za ten sam okres. Obliczenia powinny być wykonane zgodnie z obowiązującymi standardami księgowymi. Szerzej na ten temat w omówieniu zasady 2.

2. Od jakiego momentu okres powyższy jest liczony, czy od momentu rozpoczęcia inwestycji czy od jej zakończenia?

Okres, o którym mowa jest liczony od momentu oddania inwestycji do eksploatacji, który w typowym przypadku będzie się pokrywał z momentem rozpoczęcia generowania zysków z działalności operacyjnej. Teoretycznie możliwy jest również wariant, w którym oddaje się do eksploatacji część inwestycji, która przynosi zyski, a pozostała część projektu jest kończona. W takim przypadku okres referencyjny liczy się od momentu oddania tej pierwszej części, która przynosi zyski. Natomiast jeśli inwestycja przynosi przychody już na etapie jej realizacji (rzadkie przypadki w ramach EFRR) należy je odliczyć od kwoty współfinansowania według zasady 2. Podkreślić należy, że w przeciwieństwie przypadku inwestycji infrastrukturalnych przynoszących znaczący zysk z działalności operacyjnej tego typu przychody nie pomniejszają kwoty współfinansowania z funduszy strukturalnych.

3. Jak wyodrębnić przychody związane z projektem, jeżeli inwestycja polega na modernizacji? Czy bierzemy pod uwagę wszystkie przychody czy tylko różnicę wynikającą z poprawy stanu zastanego?

W przypadku projektu polegającego na modernizacji infrastruktury należy ustalić, czy fakt zmodernizowania danego obiektu przynosi znaczące zyski, a nie czy przynosi je obiekt jako taki.

4. Czy w przypadku inwestycji nie generujących znaczących zysków (np. na granicy 25%) żądać od Beneficjenta oświadczenia, że jeżeli dochody przekroczą zakładany w obliczeniach poziom to zobowiązuje się on, że dochody te będzie reinwestował w projekt?

Jeśli z rzetelnego obliczenia dochodów i kosztów eksploatacyjnych, zgodnego z obowiązującymi standardami księgowymi wynika, że dochód wynosił będzie dokładnie 25%, a więc jeśli obliczenia dokonane w dobrej wierze wskazują, że nie będzie on przekraczał 25% całkowitego kosztu danej inwestycji – nie są wymagane żadne dodatkowe oświadczenia. Nawet jeśli dochód ten ostatecznie w praktyce przekroczy 25% nie ma wymogu dokonywania żadnych korekt poziomu współfinansowania. Co za tym idzie, nie istnieje wymóg reinwestowania zysków w projekt.

5. Czy nieprzewidziane wydatki (rezerwa na roboty) są kosztem kwalifikowanym na etapie oceny wniosku w przypadku projektów inwestycyjnych, a jeżeli tak to do jakiej wartości robót podstawowych? Czy założenie kwalifikowalności rezerwy na nieprzewidziane wydatki maksymalnie do 10% robót podstawowych było by prawidłowe?

W przypadku, gdy w projekcie wystąpią tego rodzaju koszty (związane z nieoczekiwanym zdarzeniem, a nie np. ze złą gospodarką) możliwe jest zwrócenie się inwestora do Instytucji Zarządzającej z prośbą o powtórne rozpatrzenie wniosku, w wyniku czego może dojść do aneksowania umowy dofinansowania projektu i przeznaczenia większej kwoty na dany projekt. Rekomenduje się, aby tego rodzaju aneks nie opiewał na więcej niż 5% kosztów kwalifikowalnych projektu. Nie uchybia to rzecz jasna możliwości ujęcia w kosztach oferty przetargowej kosztów zamiennych i nieprzewidzianych, zgodnie z obowiązującym prawem i praktyką.

6. LISTA KONTAKTOWA

6.1. Uzyskiwanie odpowiedzi w zakresie kwalifikowalności

W przypadku pytań i wątpliwości w zakresie kwalifikowalności w ramach funduszy strukturalnych należy kierować je do instytucji zgodnie z podanymi niżej wytycznymi. Poniższy podział jest uzasadniony koniecznością realizacji zasady subsydiarności i optymalizacji pracy poszczególnych Instytucji jak i całego systemu zarządzania i wdrażania funduszy strukturalnych.

W przypadku, gdy Wytyczne nie dostarczy wystarczających informacji nt. kwalifikowalności niektórych rodzajów wydatków, z pytaniami należy zwracać się w pierwszym rzędzie do odpowiedniej Instytucji Wdrażającej lub Pośredniczącej. W przypadku braku uzyskania satysfakcjonującej odpowiedzi, należy zwrócić się z prośbą o wyjaśnienie wątpliwości do Instytucji Zarządzającej danym Programem Operacyjnym. Jeśli również odpowiedź udzielona przez Instytucję Zarządzającą nie przyniesie rozstrzygnięcia, można poprosić o wykładnię Jednostkę Monitorującą - Kontrolną EFRR.

1. **Beneficjent kieruje pytania do Instytucji Wdrażającej.**
2. **Instytucja Wdrażająca kieruje pytania do Instytucji Pośredniczącej lub w przypadku jej braku do Instytucji Zarządzającej.**
3. **Instytucja Pośrednicząca kieruje pytania do Instytucji Zarządzającej.**
4. **Instytucja Zarządzająca kieruje pytania do Jednostki Monitorująco - Kontrolnej.**

6.2. Adresy kontaktowe

6.2.1. Jednostka Monitorująco - Kontrolna Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego

**Departament Koordynacji Polityki Strukturalnej
Wydział Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego
Ministerstwo Gospodarki i Pracy
Plac Trzech Krzyży 3/5
00-507 Warszawa
tel. (22) 693 72 18
fax. (22) 693 40 87**

Jednostka Monitorująco - Kontrolna Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego:

- Edyta Martini (naczelnik),
- Jolanta Dowitz - Urbańska,
- Anna Staniewska,
- Agnieszka Łukomska,
- Dariusz Kamiński,
- Michał Sundmann.

6.2.2. Instytucje Zarządzające

**SPO WZROST KONKURENCYJNOŚCI PRZEDSIĘBIORSTW
Departament Zarządzania Programem Wzrost
Konkurencyjności Gospodarki
Departament Koordynacji Polityki Strukturalnej
Ministerstwo Gospodarki i Pracy
Plac Trzech Krzyży 3/5
Tel. (22) 693 51-09, (22) 693-58-54
Fax. (22) 693-40-26
www.wkp.gov.pl**

ZINTEGROWANY PROGRAM ROZWOJU REGIONALNEGO
Wydział Programowania i Koordynacji ZPORR
w Departamencie Wdrażania Programów Rozwoju
Regionalnego

Ministerstwo Gospodarki i Pracy

Plac Trzech Krzyży 3/5

00-507 Warszawa

tel. (22) 661-89-10, (22) 661-88-89.

fax. (22) 628-64-65

www.zporr.gov.pl

SPO TRANSPORT

Departament Finansowania Infrastruktury i Funduszy
Europejskich

Ministerstwo Infrastruktury

Ul. Chałubińskiego 4/6

00-928 Warszawa

tel. (22) 630 13 07

fax. (22) 630 13 19

www.mi.gov.pl

PO POMOC TECHNICZNA

Zespół ds. Programu Pomocy Technicznej

w Departamencie Koordynacji Polityki Strukturalnej

Ministerstwo Gospodarki i Pracy

Pl. Trzech Krzyży 3/5

00-507 Warszawa

tel. (22) 6619148

fax. (22) 6619145

www.mgpips.gov.pl

TABELA KWALIFIKOWALNOŚCI SZCZEGÓLNYCH WYDATKÓW

Rodzaj wydatku	Czy jest kwalifikowalny co do zasady? TAK/NIE	Podstawa prawna	Wyjątki / Uwagi
Amortyzacja	TAK	Zasada nr 1 Rozp.448/2004	Zgodnie z zasadą nr 1 ust. 1 pkt. 6 koszty amortyzacji nieruchomości lub wyposażenia mogą być uznane za wydatek kwalifikowalny tylko wtedy kiedy są bezpośrednio powiązane z celami projektu oraz kiedy spełnione są następujące warunki: <ol style="list-style-type: none"> 1. dotacja krajowa lub wspólnotowa nie służy nabyciu nieruchomości albo wyposażenia; 2. koszt amortyzacji jest obliczany zgodnie z właściwymi zasadami rachunkowości; 3. koszt odnosi się wyłącznie do okresu współfinansowania danego projektu.
Archiwizacja dokumentów	TAK	Zasada nr 3 Rozp.448/2004	Koszty te kwalifikują się, jeśli są bezpośrednio związane z działaniem oraz, jeśli są niezbędne do jego przygotowania lub wykonania, lub w przypadku kosztów księgowych lub kosztów audytu, kwalifikują się, jeśli są związane z wymaganiami organu zarządzającego.
Audyt	TAK	Zasada nr 3 Rozp.448/2004	Koszty te kwalifikują się, jeśli są bezpośrednio związane z działaniem oraz, jeśli są niezbędne do jego przygotowania lub wykonania, lub w przypadku kosztów księgowych lub kosztów audytu, kwalifikują się, jeśli są związane z wymaganiami organu zarządzającego.
Ekspertyzy techniczne	TAK		Poprzez ekspertyzy techniczne i finansowe należy rozumieć wszystkie operacje przeprowadzane przez ekspertów, lub inne podmioty mające na celu sporządzenie profesjonalnej dokumentacji analizującej określone aspekty niezbędne dla powstania projektu i jego realizacji. Koszty ekspertyz technicznych związanych z przygotowaniem dokumentacji, w szczególności takiej jak: biznes plan, studium wykonalności projektu, mapy, szkice lokalne sytuujące projekt, dokumentacja techniczna, ocena bądź raport oddziaływania na środowisko, (jeśli wymaga tego prawo krajowe), są kosztami kwalifikowanymi w ramach EFRR, jeśli są: bezpośrednio związane z działaniem wymienionymi w danym dokumencie programowym w ramach którego realizowany jest projekt, są wymienione jako niezbędny załącznik we <i>wniosku o dofinansowanie</i> lub są niezbędne do przygotowania projektu i jego użytkowania.
Finansowe wydatki	NIE	Zasada nr 3 Rozp.448/2004	Odsetki od debetu (inne niż wydatki na dopłaty do odsetek w celu zmniejszenia kosztów pożyczek dla przedsiębiorstw, realizowane w ramach zatwierdzonego systemu pomocy państwa), opłaty od transakcji finansowych, prowizje od wymiany walut i ujemne różnice kursowe oraz inne wydatki finansowe nie kwalifikują się do współfinansowania z funduszy strukturalnych.
Grzywny	NIE	Zasada nr 3 Rozp.448/2004	Grzywny, kary finansowe oraz wydatki związane ze sporami sądowymi nie stanowią wydatku kwalifikowalnego.
Gwarancje bankowe czy gwarancje instytucji	TAK	Zasada nr 3 Rozp.448/2004	Koszty te kwalifikują się w zakresie, w jakim gwarancji wymaga prawo krajowe lub wspólnotowe albo decyzja Komisji zatwierdzająca pomoc (w przypadku tzw. zwolnień blokowych,

Rodzaj wydatku	Czy jest kwalifikowalny co do zasady? TAK/NIE	Podstawa prawna	Wyjątki / Uwagi
finansowych			koniecznych w chwili przekroczenia dozwolonych zgodnie z zasadą de minimis pułapów pomocy publicznej)
Kadry administracji publicznej	TAK	Zasada nr 11 Rozp.448/2004	Koszt kwalifikowany w odniesieniu do kadr zaangażowanych we wdrażanie Funduszy Strukturalnych
Kary pieniężne	NIE	Zasada nr 3 Rozp.448/2004	Grzywny, kary finansowe oraz wydatki związane ze sporami sądowymi nie stanowią wydatku kwalifikowalnego.
Koszty ogólne	TAK	Zasada nr 1 Rozp.448/2004	Zgodnie z zasadą nr 1 ust. 1 pkt 8 koszty ogólne (koszty ogólne związane z projektem to ta część kosztów stałych ponoszonych przez Beneficjenta na co dzień w związku z działalnością, np.opłata za energię, wodę, opłata czynszowa czy koszty utrzymania personelu, która została wytworzona w związku z realizacją projektu współfinansowanego przez EFRR) są kwalifikującymi się wydatkami pod warunkiem, że: <ol style="list-style-type: none"> oparte są na kosztach rzeczywistych dotyczących wykonywania działania współfinansowanego z EFRR zostaną wyodrębnione (obliczone) jako odpowiednia proporcja kosztów stałych związanych bezpośrednio z realizacją projektu, zgodnie z należycie uzasadnioną, rzetelną i bezstronną metodologią. Uzasadnienie zastosowanego narzutu kosztów (<i>pro rata</i>), jak również przyjęte klucze podziałowe muszą zostać wskazane we wniosku o dotację. Za ich określenie odpowiada projektodawca.
Księgowość (usługi księgowo)	TAK	Zasada nr 3 Rozp.448/2004	Koszty te kwalifikują się, jeśli są bezpośrednio związane z działaniem oraz, jeśli są niezbędne do jego przygotowania lub wykonania, lub w przypadku kosztów księgowych lub kosztów audytu, kwalifikują się, jeśli są związane z wymaganiami organu zarządzającego.
Naruszenie stanu posiadania, zakłócenia spokoju	TAK	Zasada nr 12 Rozp.448/2004	Np. koszty pokrywające straty uczestników projektu związane z koniecznością opuszczenia przez nich miejsca zamieszkania na czas projektu
Odsetki od kredytu	NIE	Zasada nr 3 Rozp.448/2004	Odsetki od debetu (inne niż wydatki na dopłaty do odsetek w celu zmniejszenia kosztów pożyczek dla przedsiębiorstw, realizowane w ramach zatwierdzonego systemu pomocy państwa), opłaty od transakcji finansowych, prowizje od wymiany walut i ujemne różnice kursowe oraz inne wydatki finansowe nie kwalifikują się do współfinansowania z funduszy strukturalnych.
Odszkodowania	NIE	Zasada nr 3 Rozp.448/2004	Grzywny, kary finansowe oraz wydatki związane ze sporami sądowymi nie stanowią wydatku kwalifikowalnego.
Opłaty bankowe	TAK	Zasada nr 3 Rozp.448/2004	W przypadku gdy współfinansowanie przez fundusze strukturalne wymaga otwarcia odrębnego rachunku lub rachunków w celu wykonania działania, opłaty bankowe za otwarcie oraz prowadzenie rachunku kwalifikują się.
Opłaty notarialne	TAK	Zasada nr 3 Rozp.448/2004	Koszty te są kwalifikowalne do wsparcia w ramach EFRR, jeśli są bezpośrednio związane z działaniem

Rodzaj wydatku	Czy jest kwalifikowalny co do zasady? TAK/NIE	Podstawa prawna	Wyjątki / Uwagi
			lub poddziałaniem wymienionymi w danym dokumencie programowym w ramach których przygotowany jest projekt i są niezbędne jego przygotowania i użytkowania. Koszty notarialne są to opłaty pobierane przez notariusza ponoszone przez Beneficjenta w toku realizacji projektu. <u>Przykład:</u> jeżeli realizacja projektu wymaga zakupu gruntu, koszty opłat notarialnych z tym związanych są zaliczane do kosztów kwalifikowanych łącznie z kosztami zakupu, to znaczy w granicach 10% całkowitego kosztu kwalifikowanego (zasada 5).
Opóźnienie płatności (odsetki karne)	NIE	Zasada nr 3 Rozp.448/2004	
Prawne usługi	TAK	Zasada nr 3 Rozp.448/2004	Koszty te kwalifikują się, jeśli są bezpośrednio związane z działaniem oraz, jeśli są niezbędne do jego przygotowania lub wykonania, lub w przypadku kosztów księgowych lub kosztów audytu, kwalifikują się, jeśli są związane z wymaganiami organu zarządzającego.
Podwykonawstwo	TAK	Zasada nr 1 Rozp.448/2004	Wyjątkiem od tej reguły są te umowy które: 1. podnoszą koszty wykonania projektu bez proporcjonalnego podniesienia jego wartości; 2. określają płatność jako procent całkowitego kosztu projektu, o ile taka płatność nie zostanie uzasadniona przez końcowego Beneficjenta w stosunku do rzeczywistej wartości wykonanej pracy lub świadczonych usług. Dodatkowo, w przypadku wszystkich umów podwykonawstwa, uznanych za wydatki kwalifikowalne, podwykonawcy w celu zapewnienia przejrzystości swoich działań, zobowiązują się do dostarczenia organom audytu i kontroli wszystkich niezbędnych informacji dotyczących działań podlegających podwykonawstwu.
Praca wolontariuszy (nieodpłatna)	TAK	Zasada nr 1 Rozp.448/2004	Wartość tej pracy jest ustalana z uwzględnieniem ilości spędzonego czasu oraz standardowej stawki godzinowej i dziennej za wykonywaną pracę;
Promocja projektu	TAK	Zgodnie z Rozp. 1159/2001	
Prowizje od wymiany walut i ujemne różnice kursowe	NIE	Zasada nr 3 Rozp.448/2004	Odsetki od debetu (inne niż wydatki na dopłaty do odsetek w celu zmniejszenia kosztów pożyczek dla przedsiębiorstw, realizowane w ramach zatwierdzonego systemu pomocy państwa), opłaty od transakcji finansowych, prowizje od wymiany walut i ujemne różnice kursowe oraz inne wydatki finansowe nie kwalifikują się do współfinansowania z funduszy strukturalnych.
Sprzęt używany	TAK	Zasada nr 4 Rozp.448/2004	Koszty zakupu sprzętu używanego kwalifikują się do współfinansowania z funduszy strukturalnych pod warunkiem spełnienia trzech następujących przesłanek, bez uszczerbku dla stosowania bardziej rygorystycznych przepisów krajowych: a) sprzedający sprzęt dostarcza deklarację określającą jego pochodzenie i potwierdza, że w okresie ostatnich siedmiu lat wyposażenie nie

Rodzaj wydatku	Czy jest kwalifikowalny co do zasady? TAK/NIE	Podstawa prawna	Wyjątki / Uwagi
			zostało zakupione z pomocy przyznanej na szczeblu krajowym lub wspólnotowym; b) cena sprzętu nie przekracza jego wartości rynkowej i jest niższa niż koszt podobnego, nowego sprzętu; oraz c) sprzęt posiada właściwości techniczne niezbędne do realizacji działania i odpowiada stosowanym normom i standardom.
Transakcje finansowych	NIE	Zasada nr 3 Rozp.448/2004	Wyjątek: Opłaty od transnarodowych transakcji finansowych, w ramach programu pomocy PEACE II i inicjatyw wspólnotowych (INTERREG III, LEADER+, EQUAL i URBAN II) kwalifikują się do współfinansowania z funduszy strukturalnych po odliczeniu odsetek otrzymanych od płatności dokonanych na rachunek.
VAT	NIE	Zasada nr 7 Rozp.448/2004	Wyjątek: Podatek VAT nie stanowi kwalifikującego się wydatku z wyjątkiem przypadków, gdy jest on faktycznie i ostatecznie wytworzony przez końcowego Beneficjenta lub końcowego odbiorcę w ramach systemów pomocy zgodnie z art. 87 Traktatu, oraz w przypadku pomocy finansowanej przez organy wyznaczone przez Państwa Członkowskie. Podatek VAT, który podlega zwrotowi przy zastosowaniu jakichkolwiek środków, nie może być uznany za kwalifikujący się nawet jeżeli końcowy Beneficjent lub końcowy odbiorca rzeczywiście go nie odzyska. Publiczny lub prywatny status końcowego Beneficjenta lub końcowego odbiorcy nie jest uwzględniany w ocenie, czy podatek VAT stanowi wydatek kwalifikowany w ramach stosowania przepisów tej zasady.
Wkład rzeczowy	TAK	Zasada nr 1 Rozp.448/2004	Zgodnie z zasadą nr 1 ust. 1 pkt 7 płatności na rzecz projektu mogą być również wnoszone w postaci wkładu rzeczowego. Za wkład rzeczowy uważa się wniesienie określonych składników majątku do projektu nie powodujące powstania faktycznego wydatku pieniężnego. Jako wkład rzeczowy wnoszone mogą być: grunty lub nieruchomości, wyposażenie lub materiały, badania, działalność zawodowa lub nieodpłatna dobrowolna praca przy konieczności spełnienia następujących warunków: a) polegają na zapewnianiu gruntów lub nieruchomości, wyposażenia lub materiałów, badań lub działalności zawodowej lub nieodpłatnej dobrowolnej pracy; b) nie są dokonywane w odniesieniu do środków inżynierii finansowej określonych w Zasadach 8-10; c) ich wartość może być niezależnie oceniona i poddana audytowi; d) w przypadku udostępnienia gruntów lub nieruchomości, wartość jest poświadczana przez niezależnego, wykwalifikowanego rzeczoznawcę lub należycie upoważnionego właściwego organu; e) w przypadku nieodpłatnej dobrowolnej pracy, wartość tej pracy jest ustalana z uwzględnieniem ilości spędzonego czasu oraz standardowej stawki godzinowej i dziennej za wykonywaną pracę; f) przepisy zasad 4-6 stosuje się tam, gdzie

Rodzaj wydatku	Czy jest kwalifikowalny co do zasady? TAK/NIE	Podstawa prawna	Wyjątki / Uwagi
			sytuacja tego wymaga;
Zakup ziemi	TAK	Zasada nr 5 Rozp.448/2004	<p>1.1 Koszt zakupu niezabudowanej ziemi kwalifikuje się do współfinansowania z funduszy strukturalnych pod warunkiem spełnienia trzech następujących przesłanek, bez uszczerbku dla stosowania bardziej rygorystycznych przepisów krajowych:</p> <p>a) istnieje bezpośredni związek między zakupem ziemi, a celami współfinansowanego działania,</p> <p>b) z wyjątkiem przypadków opisanych w pkt. 2, zakup ziemi nie może stanowić więcej niż 10% wszystkich wydatków kwalifikowanych na dane działanie, chyba, że wyższy udział pomocy zostanie zaakceptowany przez Komisję.</p> <p>c) niezależny, wykwalifikowany rzeczoznawca lub właściwy organ, wydaje zaświadczenie potwierdzające, że cena zakupu nie przekracza wartości rynkowej.</p> <p>1.2. W przypadku systemów pomocy na podstawie art. 87 Traktatu, kwalifikowanie się wydatków związanych z zakupem ziemi powinno być ocenione przy uwzględnieniu systemu pomocy jako całości.</p> <p>1.3. W działaniach z zakresu ochrony środowiska, w celu zakwalifikowania się wydatków, muszą być spełnione są wszystkie wymienione poniżej warunki:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zakup jest przedmiotem pozytywnej decyzji organu zarządzającego, - ziemia jest przeznaczona do użytkowania przez okres określony w decyzji, - ziemia nie jest przeznaczona do celów rolniczych, z wyjątkiem należycie uzasadnionych przypadków zatwierdzonych przez organ zarządzający, - zakup jest dokonany przez lub w imieniu instytucji publicznej lub podmiotu prawa publicznego.

7. ZAŁĄCZNIKI

7.1. Lista załączników

1. Rozporządzenie 448/2004 (niezweryfikowane)
2. Wykaz działań podlegających notyfikacji

7.2. Rozporządzenie 448/2004

TŁUMACZENIE NIEZWERYFIKOWANE

ROZPORZĄDZENIE KOMISJI (WE) nr 448/2004

z dnia 10 marca 2004 r.

zmieniające rozporządzenie (WE) nr 1685/2000 ustanawiające szczegółowe zasady wprowadzenia rozporządzenia Rady (WE) nr 1260/1999 w sprawie kwalifikowania wydatków związanych z projektami współfinansowanymi z Funduszy Strukturalnych i uchylające rozporządzenie (WE) nr 1145/2003

KOMISJA WSPÓLNOT EUROPEJSKICH,⁵³

uwzględniając Traktat ustanawiający Wspólnotę Europejską,
uwzględniając rozporządzenie Rady (WE) nr 1260/1999 z dnia 21 czerwca 1999 r. ustanawiające ogólne przepisy dotyczące Funduszy Strukturalnych, a w szczególności jego art. 30 ust 3 i art. 53 ust. 2,

po zasięgnięciu opinii Komitetu ustanowionego na mocy art. 147 Traktatu, Komitetu ds. Struktur Rolnych i Rozwoju Wiejskiego oraz Komitetu ds. Struktur Rybołówstwa i Hydroponiki,

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) Ogólny zestaw zasad dotyczących kwalifikowania jest zawarty w Załączniku do rozporządzenia Komisji (WE) nr 1685/2000⁵⁴. Rozporządzenie to weszło w życie z dniem 5 sierpnia 2000 r.
- (2) Jednakże, jak wykazało doświadczenie, zasady kwalifikowania wymagają zmiany w odniesieniu do kilku kwestii.
- (3) W szczególności, należy uznać kwalifikowanie opłat z tytułu międzynarodowych transakcji finansowych w związku z pomocą udzielaną w ramach Peace II i Inicjatyw Wspólnotowych, przy zachowaniu odliczania odsetek uzyskanych z tytułu wpłat na konto.
- (4) Ponadto, należy zaznaczyć, że płatności stanowiące kapitał podwyższonego ryzyka, fundusz kredytowy i gwarancyjny są wydatkami rzeczywiście poniesionymi.

⁵³ Dz.U. L 161 z 26.06.1999, str. 1. Rozporządzenie ostatnio zmienione rozporządzeniem (WE) nr 1105/2003 (Dz.U. 158 z 27.06.2003, str. 3).

⁵⁴ Dz.U. L 193 z 29.07.2000, str. 39. Rozporządzenie zmienione rozporządzeniem (WE) nr 1145/2003 (Dz.U. L 160 z 28.06.2003, str. 48).

- (5) Należy jednak wyraźnie zaznaczyć, że kwalifikowanie podatku VAT do współfinansowania nie jest uzależnione od tego, czy beneficjent końcowy jest podmiotem publicznym czy prywatnym.
- (6) W odniesieniu do rozwoju obszarów wiejskich, należy zaznaczyć, że należy stosować zasadę, zgodnie z którą dowód poniesienia wydatków może mieć formę faktur wystawionych za potwierdzeniem odbioru, lecz bez uszczerbku dla szczególnych zasad ustanowionych w rozporządzeniu Komisji (WE) nr 445/2002 z dnia 26 lutego 2002 ustanawiającym szczegółowe zasady stosowania rozporządzenia Rady (WE) nr 1257/1999 w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich z Europejskiego Funduszu Orientacji i Gwarancji Rolnej (EAGGF)¹, według których należy ustalić standardowe koszty jednostkowe dla niektórych inwestycji w sektorze leśnictwa.
- (7) Dla większej przejrzystości i ułatwienia, należy zmienić w całości brzmienie załącznika do rozporządzenia (WE) nr 1685/2000.
- (8) Przepisy wykonawcze regulujące kwestię płatności w ramach kapitału podwyższonego ryzyka, funduszy kredytowych i gwarancyjnych, jak również kwalifikowanie podatku VAT, stwarzają trudności interpretacyjne.
- (9) Uwzględniając w odpowiedni sposób zasadę równego traktowania i biorąc pod uwagę koszty, które można zakwalifikować jako opłaty z tytułu transakcji międzynarodowych, odpowiednie zasady należy stosować z mocą wsteczną.
- (10) Rozporządzenie (WE) nr 1685/2000 zostało odpowiednio zmienione rozporządzeniem (WE) nr 1145/2003. Jednakże, przyjmując to rozporządzenie, nie zachowano w pełni wymogów dotyczących regulaminu komitetu, w związku z czym rozporządzenie (WE) nr 1145/2003 należy uchylić. Niniejsze rozporządzenie należy zatem stosować od dnia wejścia w życie rozporządzenia (WE) nr 1145/2003.
- (11) Środki przewidziane w niniejszym rozporządzeniu są zgodne z opinią Komitetu ds. Rozwoju i Konwersji Regionów,

PRZYJMUJE NINIEJSZE ROZPORZĄDZENIE:

Artykuł 1

Uchyla się rozporządzenie (WE) nr 1145/2003/

¹ Dz.U. L 74 z 15.03.2002, str. 1. Rozporządzenie ostatnio zmienione rozporządzeniem (WE) nr 963/2003 (Dz.U. 138, 5.06.2003, str. 32).

Artykuł 2

Załącznik do rozporządzenia (WE) nr 1685/2000 zastępuje się tekstem zawartym w załączniku do niniejszego rozporządzenia.

Artykuł 3

Niniejsze rozporządzenie wchodzi w życie z dniem jego opublikowania w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.

Niniejsze rozporządzenie stosuje się od dnia 5 lipca 2003 r.

Od dnia 5 sierpnia 2000 r., obowiązują następujące punkty w Załączniku:

- (a) w odniesieniu do zasady 1, punkty 1.3, 2.1, 2.2 i 2.3;
- (b) w odniesieniu do zasady 3, punkt 1;
- (c) w odniesieniu do zasady 7, punkty 1-5.

Niniejsze rozporządzenie wiąże w całości i jest bezpośrednio stosowane we wszystkich Państwach Członkowskich.

Sporządzono w Brukseli, dnia 10 marca 2004 r.

W imieniu Komisji
Michel BARNIER
Członek Komisji

ZASADY KWALIFIKOWANIA KOSZTÓW

Zasada nr 1: Wydatki rzeczywiście poniesione

1. PŁATNOŚCI DOKONYWANE PRZEZ BENEFICJENTÓW KOŃCOWYCH

- 1.1. Płatności dokonywane przez beneficjentów końcowych, w rozumieniu trzeciego akapitu art. 32, ust. 1 rozporządzenia (WE) nr 1260/1999 (zwanego dalej „rozporządzeniem ogólnym”) mają formę gotówkową, z zastrzeżeniem wyjątków wyszczególnionych w pkt. 1.5.
- 1.2. W przypadku programów pomocowych na podstawie Artykułu 87 Traktatu oraz pomocy przyznawanej przez organy wyznaczone przez Państwa Członkowskie, „płatności dokonywane przez beneficjentów końcowych” to środki wypłacone indywidualnym odbiorcom przez organy przyznające pomoc. Wypłata środków pomocowych przez beneficjentów końcowych wymaga uzasadnienia przez odniesienie do warunków i celów pomocy.
- 1.3. Płatności dokonywane na rzecz kapitału podwyższonego ryzyka, funduszu kredytowego i gwarancyjnego (w tym funduszu kapitału podwyższonego ryzyka) traktuje się jako „wydatki rzeczywiście poniesione” w rozumieniu trzeciego akapitu art. 32, ust. 1 rozporządzenia ogólnego pod warunkiem, że fundusz taki spełnia wymagania określone odpowiednio w Zasadach 8 i 9.
- 1.4. W innych przypadkach niż przypadki, o których mowa w pkt. 1.2, „płatności dokonywane przez beneficjentów końcowych” oznaczają płatności dokonywane przez organy oraz prywatne i publiczne przedsiębiorstwa, których typ został określony w uzupełnieniu do programu zgodnie z art. 18, ust. 3, lit. b rozporządzenia ogólnego, które ponoszą bezpośrednią odpowiedzialność za zlecenie wykonania danego przedsięwzięcia.
- 1.5. Na warunkach określonych w pkt. 1.6, 1.7 i 1.8, amortyzacja, wkłady rzeczowe i koszty ogólne również mogą stanowić część płatności, o których mowa w pkt. 1.1. Jednakże, wartość współfinansowania przedsięwzięcia z Funduszy Strukturalnych nie może przekraczać całkowitego kosztu kwalifikowanego zakończonego przedsięwzięcia, wyłączając wkłady rzeczowe.
- 1.6. Koszt amortyzacji nieruchomości lub urządzeń, które mają bezpośredni związek z celami przedsięwzięcia stanowi koszt kwalifikowany, jeśli są spełnione następujące warunki:

- a) dana nieruchomość lub urządzenie nie zostały nabyte z wykorzystaniem dotacji krajowej lub wspólnotowej;
- b) koszt amortyzacji jest obliczony zgodnie z odpowiednimi zasadami rachunkowości; oraz
- c) koszt odnosi się wyłącznie do okresu współfinansowania danego przedsięwzięcia.

1.7. Wkłady rzeczowe stanowią wydatki kwalifikowane przy założeniu, że:

- a) obejmują wniesienie gruntu lub nieruchomości, urządzeń lub materiałów, działalności badawczej lub zawodowej bądź nieodpłatnej pracy wykonywanej przez wolontariuszy;
- b) nie są wnoszone w odniesieniu do środków programowania finansowania, o których mowa w Zasadach 8, 9 i 10;
- c) ich wartość może być oceniona w sposób niezależny i poddana audytowi;
- d) w przypadku wniesienia gruntu lub nieruchomości, ich wartość została potwierdzona przez niezależnego, wykwalifikowanego rzeczoznawcę lub urzędowy organ posiadający stosowne upoważnienie;
- e) w przypadku nieodpłatnej pracy wykonywanej przez wolontariuszy, jej wartość określa się z uwzględnieniem ilości poświęconego czasu oraz standardowej stawki godzinowej i dziennej za wykonaną pracę; oraz
- f) są przestrzegane przepisy Zasad 4, 5 i 6, jeśli mają zastosowanie.

1.7.1. Koszty ogólne stanowią wydatki kwalifikowane, jeśli są one oparte na kosztach rzeczywistych związanych z realizacją przedsięwzięcia współfinansowanego z Funduszy Strukturalnych i jeśli są alokowane pro rata (proporcjonalnie) dla przedsięwzięcia, przy zastosowaniu właściwie uzasadnionej i sprawdzonej metody.

1.8. W przypadku programów pomocowych na podstawie Artykułu 87 Traktatu oraz pomocy udzielanej przez organy wyznaczone przez Państwa Członkowskie, wobec indywidualnych odbiorców pomocy, o których mowa w pkt. 1.2, stosuje się przepisy punktów 1.5 – 1.8.

1.9. Przy ustalaniu kosztów kwalifikowanych, o których mowa w pkt. 1.6, 1.7 i 1.8, Państwa Członkowskie mogą stosować bardziej restrykcyjne przepisy krajowe.

2. UDOKUMENTOWANIE WYDATKÓW

- 2.1 Przyjmuje się ogólną zasadę, że płatności dokonywane przez beneficjentów końcowych, zgłaszane jako płatności okresowe i płatności salda końcowego, winny być udokumentowane fakturą z potwierdzonym odbiorem. Jeśli jest to niemożliwe, płatność winna być udowodniona dokumentami księgowymi o równorzędnej wartości dokumentacyjnej.
- 2.2 W odniesieniu do rozwoju obszarów wiejskich, bez naruszenia szczegółowych zasad ustanowionych w rozporządzeniu Komisji (WE) nr 445/2002 ustanawiającym szczegółowe zasady stosowania rozporządzenia Rady (WE) nr 1257/1999 w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich z Europejskiego Funduszu Orientacji i Gwarancji Rolnej, przy ustalaniu standardowego kosztu jednostkowego dla niektórych inwestycji w sektorze leśnictwa, stosuje się przepis pkt. 2.1.
- 2.3 Ponadto, gdy przedsięwzięcia są realizowane w ramach procedur udzielania zamówień publicznych, płatności dokonywane przez beneficjentów końcowych, deklarowane jako płatności okresowe i płatności salda końcowego są dokumentowane potwierdzeniem odbioru faktury wystawionej zgodnie z podpisanymi umowami. W pozostałych przypadkach, włącznie z przyznawaniem dotacji państwowych, płatności dokonywane przez beneficjentów końcowych, deklarowane jako płatności okresowe i płatności salda końcowego, muszą być uzasadnione wydatkami faktycznie poniesionymi (w tym wydatkami, o których mowa w pkt. 1.5) przez dane organy i przedsiębiorstwa państwowe lub prywatne uczestniczące w realizacji przedsięwzięcia.

3. UMOWY O PODWYKONAWSTWO

- 3.1. Bez uszczerbku dla stosowania bardziej restrykcyjnych przepisów krajowych, do współfinansowania z Funduszy Strukturalnych nie kwalifikują się wydatki związane z następującymi umowami o podwykonawstwo:
- a) umowami o podwykonawstwo, które powodują wzrost kosztów realizacji przedsięwzięcia nie zwiększając proporcjonalnie wzrostu jego wartości;
 - b) umowami o podwykonawstwo zawieranymi z pośrednikami lub konsultantami, w których płatność jest wyrażona jako udział procentowy w całkowitym koszcie przedsięwzięcia, chyba że płatność taka została

uzasadniona przez beneficjenta końcowego przez odniesienie się do rzeczywistej wartości wykonanej pracy lub usług.

3.2. W przypadku wszystkich umów o podwykonawstwo, podwykonawcy są obowiązani dostarczyć organom audytu i kontroli wszelkich niezbędnych informacji dotyczących działań w ramach podwykonawstwa.

Zasada nr 2: Księgowanie wpływów

1. Do celów niniejszej zasady „przychody” obejmują przychód z tytułu sprzedaży, dzierżawy, usług, rejestracji / opłat lub innych równoważnych wpływów uzyskanych w ramach realizacji przedsięwzięcia w okresie jego współfinansowania lub w okresie dłuższym, do momentu zakończenia programu pomocowego, ustalonym przez Państwa Członkowskie, z wyjątkiem:
 - a) wpływów uzyskanego w ciągu ekonomicznego okresu współfinansowania inwestycji, z zastrzeżeniem określonych przepisów art. 29, ust. 4 rozporządzenia ogólnego;
 - b) wpływów uzyskanych w ramach środków programowania finansowego,
o których mowa w Zasadach 8, 9 i 10;
 - c) wpłat sektora prywatnego na rzecz współfinansowania projektu, wykazanych obok wpłat publicznych w tabelach finansowych dla danej pomocy.
2. Wpływy, o których mowa w pkt. 1, stanowią dochód pomniejszający kwotę współfinansowania w ramach Funduszy Strukturalnych wymaganego dla realizacji przedsięwzięcia. Przed obliczeniem udziału środków z Funduszy Strukturalnych, lecz nie później niż w momencie zakończenia programu pomocowego, wpływy te są odliczane od kosztów kwalifikowanych projektu w całości lub pro rata (proporcjonalnie), w zależności od tego, czy zostały one uzyskane w całości lub jedynie w części w ramach realizacji przedsięwzięcia.

Zasada nr 3: Opłaty i inne obciążenia oraz koszty usług prawnych

1. OPŁATY

Odsetki od debetu (inne niż wydatki na dopłaty do oprocentowania obniżające koszty pożyczek na działalność w ramach zatwierdzonego programu pomocy publicznej), opłaty z tytułu transakcji finansowych, prowizje związane z wymianą walut i straty z tytułu różnic kursowych oraz

inne wydatki finansowe nie kwalifikują się do współfinansowania z Funduszy Strukturalnych. Jednakże, opłaty z tytułu międzynarodowych transakcji finansowych w ramach pomocy z programu Peace II i Inicjatyw Wspólnotowych (Interreg III, Leader+, Equal i Urban II) kwalifikują się do współfinansowania z Funduszy Strukturalnych po potrąceniu odsetek uzyskiwanych z płatności gromadzonych na koncie. Ponadto, w przypadku dotacji globalnych, odsetki od debetu spłacone przez wyznaczonego pośrednika przed płatnością końcowego salda dla danej pomocy, są kosztem kwalifikowanym do współfinansowania po potrąceniu odsetek uzyskiwanych z płatności gromadzonych na koncie.

2. KOSZTY BANKOWE ZWIĄZANE Z PROWADZENIEM RACHUNKÓW

W przypadku, gdy dla uzyskania współfinansowania dla realizowanego przedsięwzięcia z Funduszy Strukturalnych jest wymagane otwarcie odrębnego rachunku lub rachunków, koszty bankowe związane z otwarciem i prowadzeniem rachunków są kosztami kwalifikowanymi.

3. OPŁATY ZA DORADZTWO PRAWNE, OPŁATY NOTARIALNE, KOSZTY EKSPERTYZ TECHNICZNYCH I FINANSOWYCH, KOSZTY KSIĘGOWANIA I AUDYTU

Koszty te są kosztami kwalifikowanymi, jeżeli są bezpośrednio związane z realizowanym przedsięwzięciem i są niezbędne dla jego przygotowania lub realizacji lub, w przypadku kosztów prowadzenia księgowości lub audytu, są związane ze spełnieniem wymogów stawianych przez organ zarządzający.

4. KOSZTY GWARANCJI UDZIELONYCH PRZEZ BANK LUB INNĄ INSTYTUCJĘ FINANSOWĄ

Koszty te są kosztami kwalifikowanymi, o ile obowiązek uzyskania gwarancji wynika z przepisów prawa krajowego lub wspólnotowego bądź decyzji Komisji zatwierdzającej przyznanie pomocy.

5. GRZYWNY, KARY FINANSOWE I KOSZTY POSTĘPOWAŃ SĄDOWYCH

Koszty te nie są kosztami kwalifikowanymi.

Zasada nr 4: Zakup używanego sprzętu

1. Bez uszczerbku dla stosowania bardziej restrykcyjnych przepisów krajowych, koszty zakupu używanego sprzętu kwalifikują się do współfinansowania z Funduszy Strukturalnych, jeśli są spełnione następujące trzy warunki:

- a) sprzedawca sprzętu przedstawi oświadczenie podające pochodzenie sprzętu i potwierdzi, że w ciągu ostatnich siedmiu lat nie został on nabyty z wykorzystaniem dotacji krajowej lub wspólnotowej;
- b) cena sprzętu nie przekracza jego wartości rynkowej i jest niższa od ceny podobnego nowego sprzętu; oraz
- c) sprzęt posiada właściwości techniczne niezbędne dla realizacji przedsięwzięcia i spełnia obowiązujące normy i standardy.

Zasada nr 5: Zakup gruntów

1. ZASADA OGÓLNA

1.1. Bez uszczerbku dla stosowania bardziej restrykcyjnych przepisów krajowych, koszt zakupu gruntu niezabudowanego kwalifikuje się do współfinansowania z Funduszy Strukturalnych, jeśli spełnione są następujące trzy warunki:

- a) istnieje bezpośredni związek pomiędzy zakupem gruntu a celami współfinansowanego przedsięwzięcia;
- b) z wyjątkiem przypadków opisanych w pkt. 2, koszt zakupu ziemi nie stanowi więcej niż 10 % całkowitych kosztów kwalifikowanych przedsięwzięcia, chyba że w programie pomocowym zatwierdzonym przez Komisję ustalono wyższy udział procentowy;
- c) uzyskano zaświadczenie niezależnego, wykwalifikowanego rzeczoznawcy lub urzędowego organu posiadającego odpowiednie upoważnienie potwierdzające, że cena zakupu nie przekracza wartości rynkowej.

1.2. W przypadku programów pomocowych na podstawie Artykułu 87 Traktatu, możliwość kwalifikowania kosztu zakupu gruntu ocenia się w odniesieniu do programu jako całości.

2. PROJEKTY W ZAKRESIE OCHRONY ŚRODOWISKA

W odniesieniu do projektów w zakresie ochrony środowiska, aby koszt mógł zostać uznany za kwalifikowany, muszą być spełnione wszystkie niżej podane warunki:

- zakup następuje po wydaniu pozytywnej decyzji przez organ zarządzający,
- grunt jest wykorzystany zgodnie z przeznaczeniem w okresie podanym w decyzji,
- grunt nie jest przeznaczony na cele rolnicze, z wyjątkiem uzasadnionych przypadków zatwierdzonych przez organ zarządzający,
- zakup został dokonany przez lub w imieniu instytucji publicznej lub organu, które działają na podstawie prawa powszechnego,

Zasada nr 6: zakup nieruchomości

1. ZASADA OGÓLNA

Przy spełnieniu warunków wyszczególnionych w pkt.2, bez uszczerbku dla stosowania bardziej restrykcyjnych przepisów prawa krajowego, koszty zakupu nieruchomości, tzn. budynków już wybudowanych oraz gruntu na którym są one wzniesione, kwalifikują się do współfinansowania z Funduszy Strukturalnych, jeśli istnieje bezpośredni związek pomiędzy zakupem a celami danego przedsięwzięcia.

2. WARUNKI KWALIFIKOWANIA

- 2.1. Należy uzyskać zaświadczenie wystawione przez niezależnego, wykwalifikowanego rzeczoznawcę lub upoważniony urzędowy organ, potwierdzające, że cena zakupu nie przekracza wartości rynkowej oraz, że budynek spełnia normy krajowe lub też wymieniające elementy, które nie spełniają norm krajowych, jeśli ich korekta jest przewidziana przez beneficjenta końcowego w ramach przedsięwzięcia.
- 2.2. W ciągu ostatnich 10 lat, na budynek nie została przyznana dotacja krajowa lub wspólnotowa, która, w przypadku objęcia kosztów zakupu współfinansowaniem z Funduszy Strukturalnych, spowodowałaby podwojenie wielkości pomocy.
- 2.3. Nieruchomość winna być użytkowana do celów i w okresie, które wyznacza organ zarządzający.
- 2.4. Budynek może być użytkowany tylko przy zachowaniu celów przedsięwzięcia.
W szczególności, budynek można przeznaczyć na siedzibę urzędu administracji publicznej, jeśli taki sposób jego użytkowania jest zgodny z

działaniami kwalifikującymi się do wsparcia z danego Funduszu Strukturalnego.

Zasada nr 7: VAT i inne podatki oraz opłaty

1. VAT nie jest kosztem kwalifikowanym, chyba że jest rzeczywiście i ostatecznie ponoszony przez beneficjenta końcowego lub indywidualnego odbiorcę pomocy w ramach programu pomocowego na podstawie Artykułu 87 Traktatu lub pomocy przyznanej przez organy wyznaczone przez Państwa Członkowskie. VAT podlegający zwrotowi nie może, w żadnym przypadku, być uważany za koszt kwalifikowany, nawet wtedy, gdy beneficjent końcowy lub indywidualny odbiorca pomocy nie uzyska jego zwrotu. Przy ustalaniu, czy VAT stanowi wydatek kwalifikowany zgodnie z zapisami niniejszych zasad, nie jest brany pod uwagę publiczny lub prywatny status beneficjenta końcowego lub odbiorcy.
2. Podatek VAT, którego zwrotu beneficjent końcowy lub odbiorca końcowy nie może uzyskać na mocy określonych przepisów krajowych, stanowi wydatek kwalifikowany tylko wtedy, gdy takie przepisy są pod każdym względem zgodne z Szóstą Dyrektywą Rady nr 77/388/EWG w sprawie VAT¹.
3. W przypadku gdy beneficjent końcowy lub odbiorca końcowy pomocy jest objęty programem stawki zryczałtowanej zgodnie z Tytułem XIV Szóstej Dyrektywy Rady nr 77/388/EWG w sprawie VAT, dla potrzeb pkt. 1, uznaje się, że istnieje możliwość ubiegania się o zwrot odprowadzonego podatku VAT.
4. Bez naruszania przepisów art. 29 ust. 6 rozporządzenia ogólnego, współfinansowanie ze strony Wspólnoty nie może przekroczyć całkowitego wydatku kwalifikowanego, z wyłączeniem podatku VAT.
5. Inne podatki i opłaty (w szczególności podatki bezpośrednie oraz składki na ubezpieczenie społeczne, którymi są obłożone wynagrodzenia), które są związane ze współfinansowaniem z Funduszy Strukturalnych, nie stanowią kosztów kwalifikowanych, chyba że są rzeczywiście i ostatecznie odprowadzane przez beneficjenta końcowego lub odbiorcę końcowego pomocy.

Zasada nr 8 : kapitał podwyższonego ryzyka i fundusze kredytowe

1. ZASADA OGÓLNA

¹ Dz.U. L 145 z 13.06.1977, str. 1.

Z Funduszy Strukturalnych może być współfinansowany kapitał funduszy kapitału podwyższonego ryzyka oraz/lub funduszy pożyczkowych bądź funduszy pakietu kontrolnego kapitału podwyższonego ryzyka (zwanymi dalej „funduszami”), jeśli są spełnione warunki wyszczególnione w pkt.2. Dla potrzeb niniejszej zasady, „fundusze kapitału podwyższonego ryzyka i fundusze kredytowe” oznaczają instrumenty inwestycyjne utworzone celem udostępnienia kapitału w postaci różnicy pomiędzy rynkową wartością towaru a wysokością otrzymanej pod jego zastaw pożyczki lub innych form kapitału podwyższonego ryzyka, w tym pożyczek, małym i średnim przedsiębiorstwom, jak określono w rozporządzeniu Komisji nr 96/280/WE². „Fundusze kapitału podwyższonego ryzyka” oznaczają fundusze utworzone w celu inwestowania w kilka funduszy podwyższonego ryzyka i funduszy pożyczkowych. Udział Funduszy Strukturalnych w funduszach może być uzupełniany inwestycjami lub gwarancjami w ramach innych instrumentów finansowych Wspólnoty.

2. WARUNKI

- 2.1. Podmioty współfinansujące lub sponsorzy funduszu przedstawiają staranny plan przedsięwzięcia określający między innymi docelowy rynek, kryteria i warunki finansowania, budżet operacyjny funduszu, własność i podmioty współfinansujące, profesjonalizm, kompetencje i niezależność kadry zarządzającej, regulaminy regulujące wewnętrzną organizację funduszu, planowane wykorzystanie wkładu finansowego Funduszy Strukturalnych wraz z uzasadnieniem, politykę wycofania się z inwestycji, wewnętrzne procedury likwidacji funduszu, w tym procedury dotyczące ponownego wykorzystania zysków z tytułu wkładu finansowego Funduszy Strukturalnych. Plan przedsięwzięcia jest starannie oceniany, a jego wykonanie jest monitorowane przez podmiot zarządzający lub w jego imieniu.
- 2.2. Fundusz jest tworzony jako niezależna osoba prawna działająca na podstawie porozumienia udziałowców lub jako wyodrębniona jednostka finansowa w ramach istniejącej instytucji finansowej. W takim przypadku, fundusz podlega oddzielnej umowie wykonawczej, w której zastrzega się w szczególności utrzymywanie oddzielnych rachunków dla oddzielenia środków zainwestowanych w fundusz (w tym środków pochodzących z Funduszy Strukturalnych) od środków pierwotnie dostępnych w instytucji. Wszyscy udziałowcy funduszu wnoszą wkłady w gotówce.
- 2.3. Komisja nie może być partnerem ani udziałowcem funduszu.

² Dz.U. L 107 z 30.04.1996 r., str. 4.

- 2.4. Wkład finansowy z Funduszy Strukturalnych podlega ograniczeniom ustalonym w art. 29 ust. 3 i ust. 4 rozporządzenia ogólnego.
- 2.5. Fundusze mogą inwestować w małe i średnie przedsiębiorstwa tylko na etapie ich tworzenia, w wczesnej fazie ich rozwoju (w tym w kapitał rozwoju) oraz w fazie ekspansji i wyłącznie w takie działania, które zarządzający funduszem oceniają jako ekonomicznie opłacalne. Ocena opłacalności winna uwzględniać wszystkie źródła dochodu danego przedsiębiorstwa. Fundusze nie mogą inwestować w firmy znajdujące się w trudnej sytuacji w rozumieniu Wytycznych Wspólnoty w sprawie pomocy publicznej dla ratowania i restrukturyzacji przedsiębiorstw w trudnej sytuacji¹.
- 2.6. Należy zastosować środki ostrożności celem zminimalizowania zniekształcenia konkurencji na rynku kapitału podwyższonego ryzyka oraz rynku kredytów. W szczególności dochody z inwestycji w akcje zwykłe oraz z kredytów (po odjęciu *pro rata* udziału kosztów zarządzania) mogą zostać preferencyjnie rozdzielone pomiędzy udziałowców z sektora prywatnego do wysokości wynagrodzenia ustalonego w porozumieniu zawartym między udziałowcami, zaś pozostała część jest dzielona proporcjonalnie pomiędzy udziałowców i Fundusze Strukturalne. Zyski funduszu uzyskane z wkładu finansowego Funduszy Strukturalnych są ponownie wykorzystywane na rozwój małych i średnich przedsiębiorstw w tym samym obszarze kwalifikowania.
- 2.7. Średnio, w skali roku, w okresie realizacji programu pomocowego, koszty zarządzania nie mogą przekroczyć 5% spłaconego kapitału, chyba że przeprowadzony przetarg wykaże konieczność podwyższenia tego pułapu.
- 2.8. W momencie zakończenia przedsięwzięcia, koszty kwalifikowane funduszu (końcowego beneficjenta) obejmują kapitał funduszu, który został zainwestowany lub pożyczony poszczególnym MŚP, łącznie z poniesionymi kosztami zarządzania.
- 2.9. Wkłady finansowe wniesione do funduszu z Funduszy Strukturalnych lub innych źródeł publicznych, jak również inwestycje funduszy w poszczególne MŚP, podlegają przepisom dotyczącym pomocy publicznej.

3. ZALECENIA

¹ Dz.U. C 288 z 09.10.1999, str. 2.

- 3.1. Komisja zaleca stosowanie norm dobrej praktyki wyszczególnionych w pkt. 3.2 - 3.6 w odniesieniu do funduszy, do których są wnoszone wkłady finansowe z Funduszy Strukturalnych. Oceniając przestrzeganie przez fundusz przepisów dotyczących pomocy publicznej, Komisja uznaje stosowanie się do tych zaleceń jako pozytywny element. Niniejsze zalecenia nie są wiążące dla celów oceny kwalifikowania kosztów.
- 3.2. Wkład finansowy sektora prywatnego winien być znaczący i przekraczać 30%.
- 3.3. Fundusze winny być wystarczająco znaczące oraz obejmować odpowiednio wielką populację celową, aby zagwarantować ekonomiczną opłacalność przedsięwzięć, przedział czasowy ich inwestycji powinien pokrywać się z okresem finansowania z Funduszy Strukturalnych, zaś ich działalność winna koncentrować się na obszarach w których rynek funkcjonuje nieodpowiednio.
- 3.4. Moment wniesienia kapitału do funduszu winien być jednakowy dla Funduszy Strukturalnych i udziałowców oraz być *pro rata* do subskrybowanych wkładów.
- 3.5. Fundusze winny być zarządzane przez niezależne zespoły profesjonalistów posiadających odpowiednie doświadczenie zawodowe gwarantujące wymagane umiejętności oraz wiarygodność pozwalające na zarządzanie funduszem podwyższonego ryzyka. Zespoły zarządzające należy tworzyć w procesie wyboru opartego na konkurencji, z uwzględnieniem poziomu przewidzianych składek.
- 3.6. Fundusze nie powinny nabywać pakietów większościowych w przedsiębiorstwach oraz winny dążyć do zrealizowania wszystkich inwestycji w okresie funkcjonowania funduszu.

Zasada nr 9: Fundusze gwarancyjne

1. ZASADA OGÓLNA

Fundusze strukturalne mogą współfinansować kapitał funduszy gwarancyjnych, jeśli są spełnione warunki wyszczególnione w pkt. 2. Dla potrzeb niniejszego przepisu, „fundusze gwarancyjne” oznaczają instrumenty finansowe udzielające gwarancji funduszom podwyższonego ryzyka i funduszom kredytowym w rozumieniu Zasady nr 8 oraz inne projekty finansowania ryzyka związanego z MŚP (w tym pożyczki) mające na celu kompensowanie strat związanych z ich inwestycjami w małe i średnie przedsiębiorstwa, jak określono w rozporządzeniu 96/280/WE, ostatnio zmienionym rozporządzeniem Komisji z dnia 6 maja 2003 r.

Fundusze mogą mieć formę utworzonych przez MŚP funduszy wzajemnych wspieranych ze środków publicznych, zarządzanych komercyjnie funduszy z udziałem partnerów z sektora prywatnego lub funduszy finansowanych w całości ze środków publicznych. Udział Funduszy Strukturalnych w funduszach może być uzupełniany poręczeniami częściowymi udzielanymi w ramach innych instrumentów finansowych Wspólnoty.

2. WARUNKI

- 2.1. W taki sam sposób, jak dla funduszy kapitału podwyższonego ryzyka (Zasada nr 8), podmioty współfinansujące lub sponsorzy funduszu przedstawiają staranny plan przedsięwzięcia, określając, *mutatis mutandis*, docelowy portfel gwarancji. Plan przedsięwzięcia jest starannie oceniany a jego wykonanie jest monitorowane przez podmiot zarządzający lub w imieniu.
- 2.2. Fundusz jest tworzony jako niezależna osoba prawna działająca na podstawie porozumienia udziałowców lub jako wyodrębniona jednostka finansowa w ramach istniejącej instytucji finansowej. W takim przypadku „fundusz” podlega oddzielnej umowie wykonawczej, w której zastrzega się w szczególności utrzymywanie oddzielnych rachunków dla oddzielenia środków zainwestowanych w fundusz (w tym środków pochodzących z Funduszy Strukturalnych) od środków pierwotnie dostępnych w instytucji..
- 2.3. Komisja nie może być partnerem ani udziałowcem funduszu.
- 2.4. Fundusze mogą udzielać gwarancji inwestycji, które są oceniane jako potencjalnie opłacalne. Fundusze nie mogą udzielać poręczeń przedsiębiorstwom znajdującym się w trudnej sytuacji w rozumieniu wytycznych Wspólnoty dotyczących pomocy publicznej dla ratowania i restrukturyzacji przedsiębiorstw w trudnej sytuacji.
- 2.5. Część wkładu finansowego z Funduszy Strukturalnych pozostałą po zastosowaniu gwarancji jest ponownie wykorzystywana na działania związane z rozwojem MŚP w tym samym obszarze kwalifikowanym.
- 2.6. Średnio, w skali roku, w okresie realizacji programu pomocowego, koszty zarządzania nie mogą przekroczyć 5% spłaconego kapitału, chyba że przeprowadzony przetarg wykaże konieczność podwyższenia tego pułapu.
- 2.7. W momencie zakończenia projektu, koszty kwalifikowane funduszu (końcowego beneficjenta) obejmują oszacowany drogą niezależnego audytu kapitał niezbędny do pokrycia udzielonych gwarancji, łącznie z poniesionymi kosztami zarządzania.

- 2.8. Wkłady finansowe wniesione do funduszu z Funduszy Strukturalnych lub innych źródeł publicznych, jak również gwarancje dla poszczególnych MŚP udzielone przez fundusze, podlegają przepisom dotyczącym pomocy publicznej.

Zasada nr 10: leasing

1. ZASADY OGÓLNE

Koszty poniesione w związku z działalnością leasingową kwalifikują się do współfinansowania z Funduszy Strukturalnych, jeśli są spełnione warunki podane w pkt. 2 - 4.

2. POMOC ZA POŚREDNICTWEM LEASINGODAWCY

- 2.1. Leasingodawca jest bezpośrednim odbiorcą środków w ramach wspólnotowego współfinansowania, które są wykorzystywane na obniżenie rat leasingu spłacanych przez leasingobiorcę w odniesieniu do aktywów stanowiących przedmiot umowy leasingu.
- 2.2. Umowy leasingu, na wykonanie których jest udzielana pomoc Wspólnotowa, winny przewidywać możliwość zakupu lub gwarantować minimalny okres leasingu odpowiadający okresowi użytkowania środka trwałego będącego przedmiotem umowy.
- 2.3. W przypadku wypowiedzenia umowy leasingu przed upływem minimalnego okresu leasingu, bez uzyskania uprzednio zgody właściwych organów, leasingodawca jest obowiązany zwrócić odpowiednim organom krajowym (celem kredytowania odpowiedniego funduszu) część pomocy Wspólnotowej odpowiadającej pozostałemu okresowi leasingu.
- 2.4 Zakup aktywów przez leasingodawcę, udokumentowany fakturą z potwierdzonym odbiorem lub dokumentem księgowym o równoważnej wartości dokumentacyjnej, stanowi wydatek kwalifikujący się do współfinansowania. Maksymalna kwota kwalifikowana do współfinansowania przez Wspólnotę nie powinna przekraczać wartości rynkowej aktywów będących przedmiotem leasingu.
- 2.5. Koszty związane z umową leasingu (zwłaszcza podatek, marża leasingodawcy, koszty spłaty odsetek, koszty ogólne, opłaty związane z ubezpieczeniem), inne niż koszty, o których mowa w pkt. 2.4, nie są kosztami kwalifikowanymi.

- 2.6. Środki w ramach pomocy wspólnotowej wypłacone leasingodawcy są wykorzystywane w całości przez leasingobiorcę dla obniżenia w takim samym stopniu wszystkich rat leasingu w okresie trwania leasingu.
- 2.7. Ustalając podział rat leasingu lub stosując alternatywną metodę o skutku równoważnym, leasingodawca winien wykazać, że korzyść z pomocy Wspólnotowej w całości odniesie leasingobiorca.
- 2.8. Koszty, o których mowa w pkt. 2.5, jakichkolwiek korzyści podatkowe wynikających z leasingu oraz inne warunki umowy winny być równoważne tym kosztom, korzyściom i warunkom, które miałyby zastosowanie gdyby nie miała miejsca pomoc finansowej ze strony Wspólnoty.

3. POMOC DLA LEASINGOBIORCY

- 3.1. Leasingobiorca jest bezpośrednim odbiorcą środków przyznawanych w ramach współfinansowania wspólnotowego.
- 3.2. Raty leasingu spłacane leasingodawcy przez leasingobiorcę, udokumentowane fakturą z potwierdzonym odbiorem lub innym dokumentem księgowym o równoważnej wartości dokumentacyjnej, są kosztem kwalifikowanym do współfinansowania.
- 3.3. W przypadku umów leasingu, które przewidują możliwość zakupu lub minimalny okres leasingu odpowiadający okresowi użytkowania aktywów będącego przedmiotem umowy, maksymalna kwota kwalifikowana do współfinansowania przez Wspólnotę nie może przekroczyć rynkowej wartości aktywów będącego przedmiotem leasingu. Inne koszty związane z umową leasingu, (podatek, marża leasingodawcy, koszty spłaty odsetek, koszty ogólne, opłaty związane z ubezpieczeniem itd.) nie są kosztami kwalifikowanymi.
- 3.4. Środki w ramach pomocy wspólnotowej na realizację umów leasingu, o których mowa w pkt.3.3, są wypłacane leasingobiorcy jednorazowo lub w transzach zgodnie z faktycznie spłacanymi ratami leasingu. W przypadku, gdy okres obowiązywania umowy leasingu wykracza poza końcową datę uwzględnienia płatności w ramach pomocy wspólnotowej, za koszty kwalifikowane uważa się jedynie koszty rat leasingu przypadające do zapłaty i spłacone przez leasingobiorcę przed końcową datą płatności w ramach pomocy wspólnotowej.
- 3.5. W przypadku umów, które nie przewidują możliwości zakupu oraz umów, które obowiązują w okresie krótszym niż okres użytkowania aktywów, którego umowa dotyczy, raty leasingu kwalifikują się do

współfinansowania przez Wspólnotę proporcjonalnie do okresu kwalifikowanego przedsięwzięcia. Leasingobiorca musi jednak wykazać, że leasing był najbardziej efektywną pod względem kosztów metodą pozyskania sprzętu. W przypadku, gdy, przy zastosowaniu alternatywnej metody (np. wynajęcie sprzętu), koszty byłyby niższe, dodatkowe koszty wynikające z wykorzystania leasingu odejmuje się od kosztów kwalifikowanych.

- 3.6. Dla określania kosztów kwalifikowanych, o których mowa w pkt. 3.1 - 3.5, Państwa Członkowskie mogą stosować bardziej restrykcyjne przepisy krajowe.

4. SPRZEDAŻ I LEASING ZWROTNY

Raty leasingu spłacone przez leasingobiorcę w ramach programu sprzedaży lub leasingu zwrotnego mogą być wydatkami kwalifikowanymi zgodnie z zasadami określonymi w pkt. 3. Koszty nabycia aktywów nie są kwalifikowane do współfinansowania przez Wspólnotę.

Zasada nr 11: koszty poniesione w związku z zarządzaniem i wprowadzaniem Funduszy Strukturalnych

1. ZASADA OGÓLNA

Koszty poniesione przez Państwo Członkowskie w związku z zarządzaniem, wdrażaniem, monitorowaniem i kontrolą Funduszy Strukturalnych, z wyjątkiem kosztów przewidzianych w pkt.2 i mieszczących się w kategoriach określonych w pkt. 2.1., nie kwalifikują się do współfinansowania.

2. KATEGORIE KOSZTÓW ZARZĄDZANIA, WDRAŻANIA, MONITOROWANIA ORAZ KONTROLI KWALIFIKOWANYCH DO WSPÓŁFINANSOWANIA.

- 2.1. Do współfinansowania ze środków pomocowych, przy zachowaniu warunków określonych w pkt. 2.2. - 2.7, kwalifikują się następujące kategorie kosztów:

- koszty związane przygotowaniem, wyborem, oceną oraz monitorowaniem pomocy i przedsięwzięć (z wyłączeniem kosztów nabycia i instalacji komputerowych systemów zarządzania, monitorowania i ewaluacji),
- koszty posiedzeń komitetów monitorujących oraz podkomitetów dotyczących wdrażania programów pomocowych. Koszty te mogą również obejmować koszty uczestnictwa ekspertów oraz innych uczestników w pracach komitetów, w tym uczestników z krajów trzecich, jeśli

przewodniczący komitetu uzna ich udział za istotny dla skutecznego wdrażania programów pomocowych,

- koszty audytów i kontroli przedsięwzięć na miejscu,

2.2. Koszty wynagrodzenia, w tym składki na ubezpieczenie społeczne, są kosztami kwalifikowanym tylko w odniesieniu do:

- (a) urzędników służby cywilnej oraz innych urzędników państwowych oddelegowanych na mocy odpowiednio udokumentowanej decyzji właściwych władz do realizacji zadań, o których mowa w pkt.2.1;
- (b) innych pracowników zatrudnionych do realizacji zadań, o których w pkt.2.1;

Okres oddelegowania lub zatrudnienia nie może wykraczać poza datę końcową kwalifikowania kosztów, określoną w decyzji zatwierdzającej program pomocowy.

2.3. Udział Funduszy Strukturalnych w wydatkach, o których mowa w pkt. 2.1, wyznacza kwota maksymalna, która jest ustalana w programie pomocowym zatwierdzonym przez Komisję i nie może przekraczać sumy pułapów określonych w pkt. 2.4 i 2.5.

2.4. Dla wszystkich programów pomocowych, z wyjątkiem Inicjatyw Wspólnotowych, specjalnego programu PEACE II oraz działań innowacyjnych, pułap wyznacza suma następujących kwot:

- 2,5 % tej części całego wkładu finansowego Funduszy Strukturalnych, która nie przekracza 100 mln Euro
- 2,00 % tej części całego wkładu finansowego Funduszy Strukturalnych, która przekracza 100 mln Euro, lecz nie jest większa niż 500 mln Euro,
- 1,00% tej części całkowitego wkładu finansowego Funduszy Strukturalnych, która przekracza 500 mln Euro, lecz nie jest większa niż 1 000 mln Euro,
- 0,5% tej części całkowitego wkładu finansowego Funduszy Strukturalnych, która przekracza 1 000 mln Euro.

2.5. Dla Inicjatyw Wspólnotowych, działań innowacyjnych oraz specjalnego programu PEACE II, pułap wynosi 5% całkowitego wkładu finansowego Funduszy Strukturalnych. W przypadku, gdy w programie pomocowym

uczestniczy więcej niż jedno Państwo Członkowskie, ze względu na wyższe koszty zarządzania i wdrażania, pułap może zostać podwyższony i jest wówczas ustalany w drodze decyzji Komisji.

- 2.6. W celu obliczenia wysokości pułapów, o których mowa w pkt. 2.4 i 2.5, całkowity wkład finansowy Funduszy Strukturalnych to wkład całkowity ustalony dla każdego programu pomocowego zatwierdzonego przez Komisję.
- 2.7. Realizacja pkt. 2.1 - 2.6 niniejszej zasady jest uzgadniana pomiędzy Komisją a Państwami Członkowskimi i ujmowana w programie pomocowym. Wysokość wkładu jest ustalana zgodnie z art. 29 ust. 7 rozporządzenia ogólnego. Dla potrzeb monitorowania, koszty o których mowa w pkt. 2.4 i 2.5, są przedmiotem zastosowania oddzielnego środka lub środka wtórnego w ramach pomocy technicznej.

3. INNE WYDATKI W RAMACH POMOCY TECHNICZNEJ

W odniesieniu do działań, które mogą być współfinansowane w ramach pomocy technicznej, innych niż zadania określone w pkt.2 (takie jak badania, seminaria, kampanie informacyjne, ewaluacja, zakup oraz instalacja komputerowych systemów zarządzania, monitorowania i ewaluacji) nie obowiązują warunki określone w pkt. 2.4 - 2.6. Koszty wynagrodzenia pracowników służby cywilnej oraz innych urzędników państwowych realizujących tego typu działania nie są kosztami kwalifikowanymi.

4. WYDATKI ADMINISTRACJI PUBLICZNEJ ZWIĄZANE Z REALIZACJĄ PRZEDSIĘWZIĘCIA

Do współfinansowania, poza pomocą techniczną, kwalifikują się następujące wydatki administracji publicznej, jeśli są one związane z realizacją przedsięwzięcia, pod warunkiem, że nie wynikają z zadań statutowych instytucji publicznej lub z jej zadań związanych z codziennym zarządzaniem, monitorowaniem oraz kontrolą:

- (a) koszty profesjonalnych usług świadczonych przez służby publiczne w toku realizacji przedsięwzięcia. Koszty te mogą być zafakturowane na końcowego beneficjenta publicznego lub prywatnego lub potwierdzone na podstawie dokumentów o równoważnej wartości dokumentacyjnej, które umożliwiają ustalenie rzeczywistych kosztów poniesionych przez dane służby publiczne w związku z realizacją tego przedsięwzięcia;

- (b) koszty realizacji przedsięwzięcia, w tym koszty związane z wykonaniem usług, poniesione przez instytucję publiczną będącą beneficjentem końcowym, która realizuje przedsięwzięcie na własny rachunek, bez pomocy zewnętrznych inżynierów czy innych firm. Wydatki te muszą pozostać w związku z wydatkami rzeczywiście i bezpośrednio poniesionymi na realizację współfinansowanego projektu i muszą zostać potwierdzone na podstawie dokumentów, które umożliwiają ustalenie rzeczywistych kosztów poniesionych przez dane służby publiczne w związku z realizacją tego przedsięwzięcia.

Zasada nr 12: kwalifikowanie przedsięwzięć w zależności od lokalizacji

1. ZASADA OGÓLNA

Jako zasadę, przyjmuje się, że współfinansowane przedsięwzięcia mają być zlokalizowane w regionie, z którym pomoc jest związana.

2. WYJĄTKI

- 2.1. W przypadku, gdy region, z którym pomoc jest związana, w całości lub częściowo skorzysta z przedsięwzięcia zlokalizowanego poza tym regionem, współfinansowanie takiego przedsięwzięcia może zostać zaakceptowane przez instytucję zarządzającą, jeśli są spełnione wszystkie warunki określone w pkt. 2.2 - 2.4. W innych przypadkach, współfinansowanie przedsięwzięcia może zostać zaakceptowane zgodnie z procedurą określoną w pkt. 3. W odniesieniu do przedsięwzięć finansowanych w ramach Finansowego Instrumentu Orientacji Rybołówstwa (FIOR), zawsze należy postępować zgodnie z procedurą określoną w pkt. 3.
- 2.2. Przedsięwzięcie musi być zlokalizowane na obszarze NUTS II Państwa Członkowskiego, bezpośrednio sąsiadującego z regionem, z którym pomoc jest związana.
- 2.3. Maksymalna kwota wydatków kwalifikowanych przedsięwzięcia jest ustalana *pro rata* (proporcjonalnie) do udziału przewidywanych korzyści przedsięwzięcia, które region odniesie i opiera się na ocenie dokonywanej przez podmiot niezależny od instytucji zarządzającej. Korzyści są szacowane z uwzględnieniem specyficznych celów pomocy i oczekiwanego efektu. Współfinansowanie przedsięwzięcia nie może zostać zaakceptowane, jeżeli korzyści stanowią mniej niż 50%.
- 2.4. Dla każdego działania w ramach programu pomocowego, koszty kwalifikowane przedsięwzięcia, zaakceptowane zgodnie z pkt. 2.1, nie powinny przekraczać 10% całkowitych kosztów kwalifikowanych

danego działania. Ponadto, koszt kwalifikowany wszystkich przedsięwzięć programu pomocowego przyjętych zgodnie z pkt. 2.1, nie powinien przekraczać 5% całkowitych kosztów kwalifikowanych danego programu pomocowego.

- 2.5. Przedsięwzięcia zaakceptowane przez instytucję zarządzającą zgodnie z pkt. 2.1 są wykazywane w sprawozdaniu rocznym i końcowym raporcie z wykonania programu pomocowego.

3. INNE PRZYPADKI

W przypadku przedsięwzięć zlokalizowanych poza regionem, z którym pomoc jest związana, które jednak nie spełniają warunków, o których mowa w pkt. 2 oraz przedsięwzięć finansowanych w ramach FIOR, akceptacja współfinansowania projektu wymaga wcześniejszej zgody Komisji, która jest wydawana indywidualnie dla przypadku, po złożeniu przez Państwo Członkowskie wniosku, z uwzględnieniem w szczególności związanie przedsięwzięcia z regionem, poziomu przewidywanych korzyści, wielkości kosztów w stosunku do łącznych kosztów dla danego działania oraz dla programu pomocowego. Procedurę, o której mowa w niniejszym punkcie, stosuje się również do programów pomocowych realizowanych w regionach peryferyjnych.

ZAŁĄCZNIK II

Tabela korelacji

Rozporządzenie nr 1685/2000 z dnia 28 lipca 2000 r. ustanawiające szczegółowe zasady wykonania rozporządzenia Rady (WE) nr 1260/1999 w odniesieniu do warunków, jakie muszą spełniać wydatki na działania współfinansowane z funduszy strukturalnych	Rozporządzenie nr 448/2004 z dnia 10 marca 2004 r. zmieniające rozporządzenie (WE) nr 1685/2000 ustanawiające szczegółowe zasady wprowadzenia rozporządzenia Rady (WE) nr 1260/1999 w sprawie kwalifikowania wydatków związanych z projektami współfinansowanymi z Funduszy Strukturalnych i uchylające rozporządzenie (WE) nr 1145/2003
Artykuł 1	Artykuł 1, zmodyfikowany
Artykuł 2	Artykuł 2, zmodyfikowany
Załącznik	Załącznik 1
Zasada 1	Zasada 1, zmodyfikowana
Punkt 1.1	Punkt 1.1., zmodyfikowany
	Punkt 1.3, nowy
Punkt 1.3	Punkt 1.4
Punkt 1.4	Punkt 1.5
Punkt 1.5	Punkt 1.6
Punkt 1.6	Punkt 1.7
Punkt 1.7	Punkt 1.8
Punkt 1.8	Punkt 1.9
Punkt 1.9	Punkt 1.10
Punkt 2	Punkt 2, zmodyfikowany
Punkt 3	Punkt 3, niezmieniony
Zasada 2	Zasada 2, niezmieniona
Zasada 3	Zasada 3, zmodyfikowana
Punkt 1	Punkt 1, zmodyfikowany
Punkty 2 do 5	Punkty 2 - 5, niezmienione
Zasada 4	Zasada 4, niezmieniona
Zasada 5	Zasada 5, niezmieniona
Zasada 6	Zasada 6, niezmieniona
Zasada 7	Zasada 7, zmodyfikowana
Punkt 1	Punkt 1, zmodyfikowany
	Punkt 2, nowy
Punkt 2	Punkt 3, zmodyfikowany
Punkt 3	Punkt 4, zmodyfikowany
Punkt 4	Punkt 5, zmodyfikowany
Zasada 8	Zasada 8, niezmieniona
Zasada 9	Zasada 9, niezmieniona
Zasada 10	Zasada 10, niezmieniona
Zasada 11	Zasada 11, niezmieniona
Zasada 12	Zasada 12, niezmieniona
	Załącznik II, nowy

7.3. Wykaz działań podlegających notyfikacji

Działania PO, które wymagają przygotowania programów pomocowych celem notyfikacji planowanej pomocy publicznej (w tym pomoc w ramach wyłączeń blokowych)

Instytucja odpowiedzialna za przygotowanie projektu programu pomocowego/fiszki pomocy dla wyłączeń blokowych	Nazwa działania	Rodzaj planowanej pomocy, która musi być notyfikowana KE
SPO Wzrost konkurencyjności przedsiębiorstw		
MGPiPS przy współpracy z PARP	1.2. Poprawa dostępności do zewnętrznego finansowania inwestycji przedsiębiorstw 1.2.1 dokapitalizowanie funduszy mikropożyczkowych 1.2.2. dokapitalizowanie funduszy gwarancyjnych 1.2.3. wsparcie powstawania funduszy seed capital	Projekty programów pomocowych notyfikowane w ramach procedury przejściowej; Rozporządzenia w sprawie szczegółowych warunków udzielania pomocy dla funduszy pożyczkowych, funduszy poręczeń kredytowych, funduszy seed capital
MGPiPS przy współpracy z MNI	1.4. Wzmocnienie współpracy między sferą badawczo-rozwojową a gospodarką Projekty inwestycje związane z budową, modernizacją i wyposażeniem laboratoriów świadczących specjalistyczne usługi dla przedsiębiorstw projekty badawczo-rozwojowe: badania przemysłowe, przedkonkurencyjne przez przedsiębiorstwa lub grupy przedsiębiorstw	Projekt programu pomocowego notyfikowany w ramach procedury przejściowej; Rozporządzenie w sprawie szczegółowych warunków udzielania pomocy na badania i rozwój
MGPiPS przy współpracy z PARP	2.1. Wzrost konkurencyjności małych i średnich przedsiębiorstw poprzez doradztwo - doradztwo dla firm innych niż zaawansowane technologicznie start-ups	Schemat pomocy dla wyłączeń blokowych – pomoc dla małych i średnich przedsiębiorstw
MGPiPS	2.2. Wsparcie konkurencyjności produktowej i technologicznej przedsiębiorstw - wsparcie dla przedsiębiorstw dokonujących nowych inwestycji	Projekt programu pomocowego notyfikowany w ramach procedury przejściowej; Rozporządzenie w sprawie szczegółowych warunków udzielania pomocy na wspieranie nowych inwestycji oraz na tworzenie nowych miejsc pracy

MGPiPS przy współpracy z PARP	2.3. Wzrost konkurencyjności małych i średnich przedsiębiorstw poprzez inwestycje	Schemat pomocy dla wyłączeń blokowych – pomoc dla małych i średnich przedsiębiorstw
MGPiPS przy współpracy MŚ	2.4. Wsparcie dla przedsięwzięć w zakresie dostosowania przedsiębiorstw do wymogów ochrony środowiska	Projekty programów pomocowych notyfikowane w ramach procedury przejściowej; Rozporządzenia w sprawie szczegółowych warunków udzielania pomocy na inwestycje służące zastosowaniu najlepszej dostępnej techniki, w zakresie jakości ścieków przemysłowych, redukcji emisji ze źródeł spalania paliw, w zakresie gospodarki odpadami przemysłowymi i niebezpiecznymi
SPO Rozwój zasobów ludzkich		
MGPiPS	1.2. Perspektywy dla młodzieży - subsydiowanie wynagrodzeń młodzieży	Schemat pomocy dla wyłączeń blokowych – pomoc na zatrudnienie
MGPiPS	1.3. Przeciwdziałanie i zwalczanie długotrwałego bezrobocia - subsydiowanie wynagrodzeń osób długotrwale bezrobotnych	Schemat pomocy dla wyłączeń blokowych – pomoc na zatrudnienie
MGPiPS	1.4. Integracja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych - subsydiowanie wynagrodzeń osób niepełnosprawnych	Schemat pomocy dla wyłączeń blokowych – pomoc na zatrudnienie
MGPiPS	1.5. Promocja aktywnej polityki społecznej poprzez wsparcie grup szczególnego ryzyka - subsydiowanie wynagrodzeń osób znajdujących się w szczególnie niekorzystnej sytuacji - subsydiowanie tworzenia nowych miejsc pracy	Schemat pomocy dla wyłączeń blokowych – pomoc na zatrudnienie
MGPiPS	1.6. Integracja i reintegracja zawodowa kobiet -subsydiowanie tworzenia nowych miejsc pracy -szkolenia dla kobiet prowadzących działalność gospodarczą -szkolenia dla pracodawców	Schemat pomocy dla wyłączeń blokowych – pomoc na zatrudnienie oraz pomoc szkoleniowa

MGPiPS	2.3. Rozwój kadr nowoczesnej gospodarki - szkolenia dla kadr zarządzających i pracowników przedsiębiorstw - studia podyplomowe dla pracowników przedsiębiorstw - staże dla pracowników przedsiębiorstw w centrach badawczych - pilotażowe projekty szkoleniowe w zakresie nowych form zatrudnienia - realizacja wysokospecjalistycznych kursów dla kadry przedsiębiorstw	Projekt programu pomocowego notyfikowany w ramach procedury przejściowej; Rozporządzenia w sprawie szczegółowych warunków udzielania pomocy dla poszczególnych rodzajów projektów
Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego		
MGPiPS przy współpracy z MŚ	1.2. Infrastruktura ochrony środowiska ; projekty z zakresu: -ochrony powietrza, -pozyskiwania energii ze źródeł odnawialnych.	Projekt programu pomocowego notyfikowany w ramach procedury przejściowej; Rozporządzenie w sprawie szczegółowych warunków udzielania pomocy dla poszczególnych rodzajów projektów
MGPiPS	1.4. Rozwój kultury i turystyki	Projekt programu pomocowego notyfikowany w ramach procedury przejściowej; Rozporządzenie w sprawie szczegółowych warunków udzielania pomocy na rozwój kultury i turystyki
MGPiPS	2.3. Reorientacja zawodowa osób odchodzących z rolnictwa projekt: subsidiowane zatrudnienie	Schemat pomocy dla wyłączeń blokowych – pomoc na zatrudnienie
MGPiPS	2.4 Reorientacja zawodowa osob dotkniętych procesami restrukturyzacyjnymi projekt: subsidiowane zatrudnienie	Schemat pomocy dla wyłączeń blokowych - pomoc na zatrudnienie
MGPiPS	3.1. Rozwój obszarów wiejskich projekty z zakresu -pozyskiwania energii ze źródeł odnawialnych, -lokalnej infrastruktury turystycznej i kulturalnej. -systemów informacji turystycznej i kulturalnej.	Projekt programu pomocowego notyfikowany w ramach procedury przejściowej; Rozporządzenia w sprawie szczegółowych warunków udzielania pomocy dla poszczególnych rodzajów projektów
MGPiPS	3.2 Obszary podlegające restrukturyzacji projekty z zakresu: -pozyskiwania energii ze źródeł odnawialnych, -infrastruktury turystycznej i kulturalnej.	Projekt programu pomocowego notyfikowany w ramach procedury przejściowej; Rozporządzenie w sprawie szczegółowych warunków udzielania pomocy dla poszczególnych rodzajów projektów

MGPiPS	3.3 Zdegradowane obszary miejskie, przemysłowe i powojkowe Notyfikacji będą podlegały następujące typy z zakresu infrastruktury turystycznej i kulturalnej	Projekt programu pomocowego notyfikowany w ramach procedury przejściowej; Rozporządzenie w sprawie szczegółowych warunków udzielania pomocy dla poszczególnych rodzajów projektów
MGPiPS	3.4 Mikroprzedsiębiorstwa	Schemat pomocy dla wyłączeń blokowych – pomoc dla małych i średnich przedsiębiorstw